

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

Broj:

Podgorica, 12. decembar 2011.

INFORMACIJA

O BILATERALNOJ SARADNJI CRNE GORE SA ČLANICAMA EVROPSKE UNIJE I NAJUTICAJNIJIM ZEMLJAMA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE (SAD, KINA, RUSIJA, JAPAN, INDIJA, KANADA, BRAZIL)

Unapređenje bilateralnih odnosa sa državama članicama Evropske unije i uticajnim zemljama međunarodne zajednice predstavlja strateško opredjeljenje Crne Gore. Dinamiziranje i implementacija aktivnosti od obostranog interesa sa članicama EU i drugim važnim međunarodnim subjektima, intenziviranje političkih kontakata, te jačanje ekonomske, kulturne i sveukupne saradnje sa navedenim državama čine važan faktor u evropskim i evroatlantskim procesima i doprinose obezbjeđenju adekvatnog razumijevanja i podrške u realizaciji spoljnopolitičkih prioriteta Crne Gore.

AUSTRIJA

Bilateralni odnosi između Crne Gore i Republike Austrije su izuzetno dobri i faktički ne postoji oblast u kojoj dvije države ne sarađuju. U prethodnom periodu predsjednik Vlade Crne Gore dr Igor Lukšić susreo se sa saveznim kancelarom Vernerom Fajmanom i vice-kancelarom i saveznim ministrom evropskih i međunarodnih poslova Mihaelom Špindelegerom, prilikom učešća na Svjetskom ekonomskom forumu o Evropi i Centralnoj Aziji, u Beču, od 7. do 9. juna 2011.

Od velikog značaja za uspješnu pripremu za/i primjenu evropskih standarda u Crnoj Gori bilo je aktivno učestvovanje Austrije u "twinning" projektima u Crnoj Gori, a do sada su, kao vodeći partner u projektima ili jedan od partnera, uspješno realizovali sljedeće projekte: „Savjetodavna podrška obuci tužilaca“, „Reforma pravosuđa“, „Tehnička pomoć Upravi carina“, "Pružanje podrške implementaciji modela Policija vođena obavještajnim radom". Trenutno sprovodi ili učestvuje u sprovođenju sljedećih projekata: „Podrška uspostavljanju IPA programa za ruralni razvoj i implementacioni sistem“, „Implementacija strategije za zaštitu ličnih podataka“, „Strategija razvoja Crne Gore (2010-2015) i Nacionalni plan razvoja“, „Dostizanje najvišeg

bezbjednosnog i tehničkog kvaliteta crnogorske gradnje – IPA 2010“ i „Jačanje Fitosanitarne uprave u Crnoj Gori“ IPA 2010.

Na osnovu Sporazuma o naučnoj i tehnološkoj saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Austrije, koji je potpisan 10. juna 2009. u Podgorici, realizovan je Konkurs za sufinansiranje naučne i tehnološke saradnje između Crne Gore i Republike Austrije za period od 01.07.2011. do 30.06.2013. Po Konkursu je prihvaćeno 5 projekata iz oblasti prirodno-matematičkih, tehničko-tehnoloških i poljoprivrednih nauka na prvom zasijedanju Mješovite komisije za naučnu i tehnološku saradnju koja je održana u Beču, 24. juna 2011, sa godišnjim sufinansiranjem u iznosu od 6.000 € od crnogorske strane.

U kontekstu saradnje u oblasti prosvjete, „KulturKontakt Austrija“ u saradnji sa GIZ-om (njemačkim Društvom za međunarodnu saradnju) radi na realizaciji dva projekta TOUR REG i ECO NET koji se odnose na sektore turizma i ekonomije. Projekti su finansirani od strane Austrijske agencije za razvoj, dok projekte koji pružaju podršku razvoju građanskog obrazovanja i obrazovanju djece sa posebnim potrebama, uglavnom finansira Ministarstvo prosvjete Republike Austrije.

U pogledu saradnje u domenu kulture, na inicijativu ZAMTES-a je 29. marta 2011., u Beču, održan koncert violiniste Vujadina Krivokapića i klaviristkinje Ane Mihaljević. Humanitarni koncert „Pozdrav iz Austrije“, na kojem je Crnogorski simfonijski orkestar izveo najpoznatije valcere, polke i marševe iz bečke balske muzike, održan je 24. februara 2011. u CNP-u. Prihod sa koncerta koji je realizovan pod pokroviteljstvom Ambasade Austrije, bio je namjenjen saniranju štete nastale usled poplava u Crnoj Gori. U organizaciji Crnogorsko-austrijskog društva prijateljstva, u Beču su od 16. do 18. septembra 2011. održana gostovanja klape „Bisernice Boke“ iz Kotora i folklornog društva „Porta di danza“ iz Ulcinja.

U periodu januar - avgust 2011. robna razmjena sa Austrijom je iznosila 26,7 mil. €, od čega uvoz 22,1 mil €, a izvoz 4,6 mil €. Za 8 mjeseci 2011. direktne investicije iz Austrije su iznosile 7,6 mil. €.

U toku je realizacija Ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Grlja, Opština Plav, koji je zaključen sa austrijskom kompanijom „Energie Zotter Bau GmbH“, kao i ugovora o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Bistrica, Opština Bijelo Polje, i Bjelojevička, Opština Mojkovac, koji su zaključeni sa kompanijom „Haider Extrem Energy“. Izrada Studije stabilnosti rječne padine na lokaciji Đuđevine finansirana je od strane austrijske vlade (donacija u vrijednosti od 600,000 USD) u okviru Projekta izgradnje HE na Morači.

Iz sredstava kredita Evropske Banke za obnovu i razvoj, Željeznička Infrastruktura Crne Gore je potpisala (22.februara 2011.) ugovor sa austrijskom kompanijom „Alpine Bau GmbH“ za izvođenje betonskih radova na potpornim zidovima, stopama i kanaletama na pruzi Nikšić - Podgorica (dio od Danilovgrada do Nikšića), u vrijednosti od 1.499.834,94 €.

U cilju podrške za unapređenje sektora turizma, Austrijska agencija za razvoj (ADA) finansira Montour - Međunarodni projekat za razvoj i implementaciju novog pristupa stručnom osposobljavanju u turizmu. Projekat će realizovati kompanija BEST - Institut za stručno obrazovanje i lično osposobljavanje iz Beča u saradnji sa Zavodom Papilot iz Ljubljane i ZOPT i Palmarkom iz Podgorice. Projekat je usmjeren na stručno osposobljavanje kadrova za poslove u turizmu i ugostiteljstvu.

Saradnja između Crne Gore i Republike Austrije u oblasti odbrane je veoma intenzivna i sadržajna a odvija se na osnovu Plana bilateralne saradnje između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane i sporta Republike Austrije za 2011., potpisanog 25. januara o.g. Težište Plana je na obuci planinskih jedinica, za šta je

Ministarstvo odbrane i sporta Austrije pokazalo veliko interesovanje i do sada pružilo značajnu podršku Ministarstvu odbrane Crne Gore, koja se ogleda kroz upućivanje pripadnika Vojske Crne Gore na specijalističke kurseve u Austriji., a do sada je austrijska strana uredila tri stijene za obuku planinskih jedinica. Tokom 2011. godine nastavljeno je sa jačanjem saradnje u oblasti unutrašnjih poslova. Direktor Uprave za antikorupcijsku inicijativu dr V. Ratković potpisala je 17. juna 2011. Memorandum o razumijevanju sa Hermanom Falijem, rukovodiocem Odsjeka za međunarodnu saradnju Savezne kancelarije za borbu protiv korupcije Austrije (BAK). Deklaracija članica Inicijative za međunarodnu policijsku saradnju u oblasti protivterorističke aktivnosti i policijskoj saradnji u borbi protiv međunarodnog terorizma, potpisana je od strane predstavnika jedinica odgovornih za borbu protiv terorizma iz Albanije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Slovenije i Srbije, 28.januara 2011. u Ljubljani. Ministar unutrašnjih poslova Crne Gore Ivan Brajović učestvovao je, na poziv austrijskog saveznog ministra unutrašnjih poslova Johane Mikl-Laitner, u radu Salzburškog ministarskog foruma, koji je od 29. do 30. juna 2011. održan u Kicbilu. Uprava policije ostvaruje intenzivnu saradnju sa policijom Austrije kroz "twinning" projekat IPA 2010 „Pružanje podrške implementaciji modela - Policija vođena obavještajnim radom (ILP)" i projekat ILECUs (regionalni projekat EU o osnivanju nacionalnih jedinica za kordinaciju međunarodne saradnje u oblasti sprovođenja zakona za zemlje Zapadnog Balkana), čiji je koordinator Austrija a koji se bavi pitanjima bezbjednosti granica i suzbijanja organizovanog kriminala.

Kada je riječ o saradnji u oblasti pravde, potpredsjednik Vlade Crne Gore i ministar pravde Duško Marković i predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica posjetili su 6. juna 2011. Austriju, u okviru programa studijske posjete predstavnika Ministarstva pravde i Vrhovnog suda Crne Gore Ministarstvu pravde i Vrhovnom sudu Austrije, koju je organizovala Misija OEBS-a u Crnoj Gori. Tom prilikom je potpredsjednik Vlade Marković imao razgovor sa ministarkom pravde Austrije Beatriks Karl. Predsjednik Vrhovnog suda Vesna Medenica sastala se sa predsjednicom Vrhovnog suda Austrije dr I. Gris.

U kontekstu saradnje dva ministarstva vanjskih poslova, generalni sekretara Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Mirsad Bibović boravio je u Austriji 10. maja 2011, kada se sreo sa generalnim sekretarom austrijskog Saveznog ministarstva za evropske i međunarodne poslove ambasadorom dr Johannesom Kirleom, sa direktorom Diplomatske akademije (na kojoj su se u posljednjih deset godina edukovali mladi predstavnici crnogorske administracije), ambasadorom dr Hansom Vinklerom, kojom prilikom je razgovarano i o mogućnostima da Diplomatska akademija pomogne u realizaciji projekta Diplomatske akademije Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore. Otvaranje novih kancelarija austrijskog počasnog Generalnog konzulata u Budvi održano je 16. maja 2011.

U pogledu ugovorno-pravne baze dvije države, u proceduri usaglašavanja je Sporazum o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, a očekuje se da će uskoro biti potpisani: Sporazum o linijskom prevozu putnika u međunarodnom drumskom saobraćaju i Sporazum o prevozu tereta u međunarodnom drumskom i kombinovanom saobraćaju (parafirani tokom održavanja sastanka Zajedničkog crnogorsko-austrijskog komiteta za drumski saobraćaj, 3. i 4. novembra 2010. u Beču).

BELGIJA

Crna Gora i Kraljevina Belgija imaju dobre i prijateljske odnose, osnažene u prethodnom periodu intenzivnim političkim kontaktima na najvišem nivou, posebno tokom belgijskog predsjedavanja EU u drugoj polovini 2010. godine. Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Belgije Stiven Vaneker boravio je u radnoj posjeti Crnoj Gori 18. aprila 2011. i tom prilikom se susreo sa predsjednikom Vlade I. Lukšićem i mvp-om M. Roćenom. Prilikom održavanja Ministarskog sastanka Sjevernoatlantskog savjeta NATO sa zemljama kontributorima ISAF misije u Avganistanu, 15. aprila 2011, u Berlinu, mvp-om Roćen imao je susret sa mvp-om S. Vanekerom dok se ministar odbrane B. Vučinić susreo se sa ministrom odbrane Belgije Piterom de Kremom 16. juna i 6. oktobra 2011. na marginama 28. Međunarodne radionice o globalnoj bezbjednosti u Parizu i ministarskog sastanka Sjevernoatlantskog savjeta sa zemljama kontributorima u ISAF misiji.

Jačanju ekonomske saradnje doprinosi Sporazum o uzajamnom podsticanju i zaštiti investicija između Belgijsko-luksemburške ekonomske zajednice (BLEU) i Crne Gore (potpisan 16. februara 2010) i Sporazum o poslovnoj i tehničkoj saradnji između Privredne komore CG i Privredne komore Belgije i Luksemburga za jugoistočnu Evropu, a u fazi usaglašavanja je i Sporazum o ukidanju dvostrukog oporezivanja. Na toj liniji, u Podgorici je 26. oktobra 2011. održan Poslovni forum Crna Gora-Belgija, region Valonija kome su prisustvovali predstavnici šest belgijskih kompanija, iz oblasti proizvodnje čelika, građevinarstva, elektronske industrije, usluga i proizvođači oružja za lov, koji su sa crnogorskim kolegama razgovarali o uspostavljanju i jačanju poslovne saradnje. Robna razmjena Crne Gore i Belgije u prvih osam mjeseci 2011. iznosila je 4,14 miliona €, od čega je izvoz 321 906 €, a uvoz 3,82 miliona €, a SDI u periodu januar-jul 2011. iznosile su 767 325 €. U periodu januar-avgust 2011. Crnu Goru je posjetilo 5 489 turista iz Belgije, koji su ostvarili 33 215 noćenja.

U okviru saradnje u oblasti prosvjete i nauke, Direkcija za međunarodnu saradnju Frankofonske zajednice u Belgiji, regiona Valonije i Frankofonske zajednice regiona Brisel-glavni grad (WBI) dodijelila je dvije stipendije za crnogorske državljane za pohađanje kursa francuskog jezika tokom jula i avgusta 2011. na Univerzitetu ULB u Briselu i Katoličkom univerzitetu u Luvenu. Postoji interesovanje za jačanje saradnje potpisivanjem Sporazuma o naučnoj i tehnološkoj saradnji između Crne Gore i Valonije, imajući u vidu da je ova oblast u Belgiji u nadležnosti regiona. Prilikom posjete Crnoj Gori 26. oktobra 2011. direktor Generalnog komesarijata za međunarodne poslove regiona Valonije i Frankofonske zajednice (WBI) i Agencije za izvoz i strana ulaganja Valonije (AWEX) Filip Suinen je imao sastanke sa predstavnicima Ministarstva nauke i Ministarstva prosvjete i sporta. Navedena je mogućnost da bi eksperti Regiona Valonije mogli pomoći u implementaciji uspostavljanja tehnološkog parka putem posjeta eksperata i transferom znanja i iskustva, a predloženo je da u narednom periodu bude donijet zajednički plan aktivnosti, koji bi obuhvatio konkretne projekte, između ostalog i mobilnost istraživača.

Nastavljena je saradnja dva Ministarstva vanjskih poslova u pogledu obuke kadrova. Predstavnik MVP Belgije učestvovao je na 4. Ljetnjoj školi za mlade diplomate "Gavro Vuković" 5-11. jula 2011.

Sporazum o socijalnom osiguranju između Crne Gore i Kraljevine Belgije potpisan je 9. juna 2010, a očekuje se potpisivanje Administrativnog sporazuma za sprovođenje Sporazuma o socijalnom osiguranju, koji je usaglašen u februaru 2011, a tekstovi sporazuma na francuskom i crnogorskom jeziku su parafirani.

Crna Gora i Republika Bugarska imaju tradicionalno dobre i prijateljske odnose koji su, u toku ove godine, dodatno unaprijeđeni intenzivnim političkim kontaktima. Predsjednik Vlade Republike Bugarske Bojko Borisov boravio je 1. jula 2011. u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori kada se sastao sa predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovićem i predsjednikom Vlade Crne Gore Igorom Lukšićem; Predsjednik Vlade Crne Gore, Igor Lukšić, boravio je u radnoj posjeti Sofiji 22. oktobra. 2011.godine, gdje je razgovarao sa bugarskim premijerom B. Borisovim. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen boravio je u zvaničnoj posjeti Bugarskoj 18. marta 2011. i imao susrete sa predsjednikom Bugarske Georgijem Parvanovim, predsjednikom Vlade Bojkom Borisovim i bugarskim ministrom vanjskih poslova Nikolom Mladenovim. Prilikom posjete Predsjednika Vlade Bugarske Crnoj Gori, 1. jula 2011. godine, potpisan je novi Memorandum o saradnji u oblasti evropskih integracija između dvije države.

Prva sjednica Mješovite komisije za ekonomsku saradnju održana je 2-3. juna 2011. u Sofiji, kada su razmatrane mogućnosti saradnje u oblasti turizma, energetike, ekologije, poljoprivrede i saobraćaja. U periodu januar-avgust tekuće godine iz Bugarske je uvezena roba u iznosu od 4, 478 mil €, dok je vrijednost izvoza bila 9 085 €. U predstojećem periodu očekuje se intenziviranje ekonomske saradnje i obnavljanje inicijative za organizovanje Crnogorsko-bugarskog biznis foruma. Do avgusta 2011. Crnu Goru je posjetilo 3550 bugarskih turista, koji su ostvarili 13 552 noćenja.

Ministar kulture Crne Gore Branislav Mićunović i ministar kulture Bugarske Veždi Rašidov sastali su se prilikom učešća na Svjetskom Forumu o međunarodnom dijalogu, održanog u Bakuu od 7. do 9. aprila 2011. Program saradnje između Ministarstva kulture Crne Gore i Ministarstva kulture Republike Bugarske za period 2010-2012 uspješno se realizuje i u ovoj kalendarskoj godini. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen i ministar vanjskih poslova Bugarske Nikolaj Mladenov otvorili su izložbu „Crna Gora i Bugarska na karti Evrope“ koju su pripremili Državni arhiv Crne Gore i državna agencija "Arhivi" Republike Bugarske, prilikom zvanične posjete ministra Roćena Bugarskoj, 18. marta 2011.

Sporazum o naučnoj i tehnološkoj saradnji između dvije zemlje potpisan je u Sofiji, 18. marta 2011., tokom zvanične posjete ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milana Roćena Bugarskoj. Crna Gora je ispunila sve unutrašnje procedure za stupanje na snagu ovog sporazuma o čemu je obaviještena bugarska strana. Na Cetinju je, 15. februara 2011., formirano Crnogorsko-bugarsko društvo prijateljstva, u cilju unapređenja kulturnih, ekonomskih i naučnih veza, na čijem čelu se nalazi direktor Državnog arhiva Crne Gore Stevan Radunović.

Učestvujući u radu Ministarskog sastanka Salzburškog foruma (Austrija, Bugarska, Češka, Mađarska, Poljska, Rumunija, Slovačka i Slovenija) ministar unutrašnjih poslova I. Brajović susreo se, 16.11.2011., sa ppv i ministrom unutrašnjih poslova Bugarske, C. Cvetanovim koji je, tom prilikom, istakao da Bugarska visoko cijeni napore Crne Gore na putu ka članstvu u Evropskoj uniji i podržava dosadašnje rezultate naše države u realizaciji sedam prioriteta koje je Evropska unija postavila pred crnogorskom administracijom.

Ministarstvo odbrane Crne Gore je 30. maja ove godine uputilo zahtjev Ministarstvu odbrane Bugarske za ustupanje na besplatno korišćenje softvera za kodifikaciju BULKOD. Tehnički sporazum za preuzimanje kodifikacionog instrumenta BULKOD potpisan je 11. oktobra 2011. Na marginama sastanka ministara odbrane

u okviru SEDM inicijative, održane 3. oktobra 2011 u Antaliji, ministar odbrane Boro Vučinić se susreo sa bugarskim kolegom Anu Angelovim.

U oblasti prekogranične saradnje, Crna Gora sa Bugarskom učestvuje u Programu saradnje Jugoistočne Evrope (SEES).

Direktor crnogorske Uprave za zaštitu konkurencije Miodrag Vujović i predsjednik bugarske Komisije za zaštitu konkurencije Petko Nikolov potpisali su u Sofiji, 11. maja 2011. Memorandum o razumijevanju i saradnji između ove dvije institucije. Memorandum je potpisan u cilju jačanja saradnje u oblasti politike i prava konkurencije, stvaranja povoljnih uslova za razvoj bilateralnih odnosa, kao i radi razmjene iskustava u oblasti primjene prava konkurencije Evropske zajednice. Ovo je prvi memorandum koji je crnogorska Uprava za zaštitu konkurencije potpisala sa nekom zemljom u oblasti zaštite konkurencije. Istovremeno, predstavnici Uprave prisustvovali su dvodnevnoj studijskoj posjeti bugarskoj Komisiji za zaštitu konkurencije, koja se održava povodom dvadesetogodišnjice postojanja ove institucije. U narednom periodu očekuje se nastavak aktivnosti u cilju otvaranja direktne avio linije Podgorica-Sofija (i/ili Tivat-Sofija), te povezivanja Luke Bar sa Lukama Burgas i Varna, kao i početak pregovora u cilju zaključenja novog Sporazuma u oblasti socijalnog osiguranja.

Dva službenika MVPEI-a pohađali su Zimsku diplomatsku akademiju, u Sandanskom od 14. do 18. marta 2011. godine (treća je godina da predstavnici MVPEI-a CG učestvuju na pomenutom specijalističkom kursu).

Konzularna konvencija između dvije zemlje potpisana je u Sofiji 18. marta 2011. godine.

Prva runda pregovora povodom konsolidacije ugovornog stanja održana je 2. i 3. juna 2011. godine u Podgorici. U predstojećem periodu, očekuje se finalizovanje procesa konsolidacije ugovornog stanja između Crne Gore i Bugarske.

U cilju intenziviranja i razvijanja sveukupne bilateralne saradnje sa Republikom Bugarskom, Vlada Crne Gore je, 28. jula 2011. godine, donijela Odluku o otvaranju ambasade Crne Gore u Republici Bugarskoj. Bugarska je 7. aprila 2011. zatražila imenovanje advokata Novice Jovovića za počasnog konzula Bugarske u Crnoj Gori, koji bi bio zadužen za Ulcinj, Bar, Budvu, Tivat, Kotor i Herceg Novi.

ČEŠKA

Odnose Crne Gore i Republike Češke karakteriše dobra bilateralna saradnja i obostrana zainteresovanost za njeno dalje unapređenje. Postoji potreba za intenziviranjem kontakata na najvišem nivou u cilju produbljivanja političkog dijaloga i daljeg jačanja veza dvije države. Realizovane su sljedeće posjete i susreti na najvišem nivou: 27-28. aprila 2011. predsjednik Republike Češke Vaclav Klaus boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori, kada se susreo sa crnogorskim predsjednikom države Filipom Vujanovićem, Vlade Igorom Lukšićem i Skupštine Rankom Krivokapićem; 4. novembra 2011. na marginama sastanka ministara vanjskih poslova Višegradske grupe (V4), Slovenije i Zapadnog Balkana u Pragu, ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen imao je neformalni susret sa ministrom vanjskih poslova Češke Karelom Švarcenbergom; 20. maja 2011. na marginama 13. sastanka predsjednika parlamenata zemalja Regionalnog partnerstva + Bugarska, Rumunija, Hrvatska i Crna Gora održanog u Bratislavi, predsjednik Skupštine Crne

Gore Ranko Krivokapić susreo se sa predsjednicom Predstavničkog doma češkog Parlamenta Miroslavom Nemcovom.

Postoji veliki prostor za intenziviranje ekonomske saradnje. Na toj liniji je u Podgorici, u organizaciji Privredne komore Crne Gore i Udruženja industrije i saobraćaja Češke, 27. aprila 2011., održan prvi Crnogorsko-češki poslovni forum, za vrijeme posjete češkog predsjednika Vaclava Klause. Stupanjem na snagu Sporazuma o ekonomskoj saradnji 22. septembra 2011. ispunjen je jedan od uslova za formiranje Mješovitog komiteta za ekonomsku saradnju, čiji bi prvi sastanak trebalo da se održi na proljeće 2012. Uspostavljena je saradnja i sa češkim kompanijama. Kompanija „VHS“ Brno učestvovala u ulozi konsultanta u realizaciji projekta „Odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda u Opštini Danilovgrad“. Na poziv kompanije „VHS“ Brno, delegacija Opštine Danilovgrad, na čelu sa predsjednikom Opštine Branislavom Đuranovićem, boravila je u Češkoj od 14. do 17. septembra 2011. Sporazum o ekonomskoj saradnji je potpisan 27. aprila 2011, a stupio je na snagu 22. septembra 2011, a Sporazum o izmjenama i dopunama Ugovora između Vlade ČR i Vlade SRJ o recipročnoj promociji i zaštiti investicija, stupio je na snagu 4. maja 2011 (potpisan 3. juna 2010).

U okviru češke razvojne pomoći, početkom 2011. izrađeni su sljedeći projekti: analiza podzemnih voda na području sjevernih opština Crne Gore; studija hidropotencijala u 13 crnogorskih opština i projekat za rekonstrukciju sistema kanalizacije u Opštini Danilovgrad. Ukupna vrijednost ova tri projekta je 750 000 €. Češka je, zajedno sa Austrijom i Slovenijom, u martu 2009. izabrana za sprovođenje projekta podrške Upravi carine, uz posredstvo Evropske komisije. Projekat vrijednosti milion eura završen je u julu 2011. Češka strana je iskazala spremnost za prenos iskustva na planu evropskih integracija, naročito u dijelu ekonomskih pitanja i uključivanja biznis zajednice u taj proces, kao i u podsticanju poslovanja malih i srednjih preduzeća.

Ministarstvo finansija Crne Gore je prethodnih godina ostvarivalo dobru saradnju sa češkim Ministarstvom finansija, koje je, u okviru Programa tehničke saradnje organizovalo studijske posjete Republici Češkoj za predstavnike zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU. S tim u vezi, 2010. godine predstavnici crnogorskog Ministarstva finansija, odnosno CFCU-a boravili su u studijskoj posjeti Ministarstvu finansija Republike Češke, koja je prvenstveno bila organizovana sa ciljem da se razmotre teme koje se odnose na pretpristupnu pomoć i ulogu CFCU-a u procesu upravljanja pretpristupnim fondovima. Planiran je nastavak saradnje na ovom polju, a u toku je priprema strategije saradnje za 2012. godinu. Krajem prvog tromjesječja 2012. trebalo bi da se realizuje posjeta ministra finansija Crne Gore dr Milorada Katnića Češkoj. U toku su pregovori u cilju definisanja načina otplate duga koji Crna Gora ima prema Češkoj Republici, po osnovu Sporazuma o pitanjima sukcesije, koji je potpisan 29. juna 2001. i stupio na snagu 2. juna 2004. i Sporazuma između Republike Srbije i Republike Crne Gore o regulisanju članstva u međunarodnim finansijskim organizacijama i razgraničenju finansijskih prava i obaveza, potpisanog 10. jula 2006. Takođe, u toku je servisiranje obaveza po osnovu Ugovora potpisanog između preduzeća Željeznica Crne Gore a.d. i Češke eksportne banke, a koji je preuzet od strane Vlade Crne Gore i tiče se finansiranja rekonstrukcije pruge Podgorica - Nikšić. U periodu januar-avgust 2011. robna razmjena je iznosila 16,4 mil. €, od čega je izvoz bio 5,2 mil €, a uvoz 11,2 mil €. Investicije su u periodu januar-jul 2011. iznosile 0,32 mil €.

Imajući u vidu značaj i udio turizma u ekonomijama obje države, postoji prostor za intenziviranje saradnje, prije svega na planu povezivanja tur-operatora i većeg prezentovanja crnogorskih turističkih potencijala na češkom tržištu, u cilju povećanja turističke razmjene. U periodu januar-avgust 2011. Crnu Goru je posjetilo 21 247 čeških turista sa ostvarenih 152 595 noćenja.

Saradnja u oblasti unutrašnjih poslova se kontinuirano unapređuje. Protokol o implementaciji Sporazuma o readmisiji između Crne Gore i Češke Republike potpisan je 27. aprila 2011, tokom posjete predsjednika Vaclava Klause. U proceduri usaglašavanja je Sporazum o saradnji u borbi protiv kriminala. Do sada su održane četiri runde pregovora, posljednja 10. i 11. novembra u Pragu. U oktobru 2011, u posjeti Upravi policije boravila je delegacija eksperata Ministarstva unutrašnjih poslova i Policijskog prezidijuma Republike Češke. Cilj posjete je bila bilateralna koordinacija saradnje policija i ministarstava unutrašnjih poslova dvije zemlje u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala i ekstremizma, sa posebnim akcentom na međunarodnu saradnju u okviru integracionog procesa u EU. Pripadnici Odjeljenja za specijalne ronilačke aktivnosti i obuku policije Češke Republike, početkom oktobra 2011, boravili su u radnoj posjeti Specijalnoj antiterorističkoj jedinici. Posjeta je imala za cilj uspostavljanje saradnje ronilačkih timova dviju policija, predstavljanje njihovih mogućnosti i rezultata u oblasti policijskog ronjenja, kao i razmatranje mogućnosti za realizaciju zajedničkih obuka i operacija. Obje strane su zainteresovane za uspostavljanje saradnje u oblasti borbe protiv trgovine ljudima. Češka strana je u martu 2011. sugerisala realizaciju studijskog putovanja u Češku za crnogorske eksperte u oblasti borbe protiv trafikinga. Potpisan je Protokol o implementaciji Sporazuma o readmisiji, 27. aprila 2011, a Sporazum o zaštiti tajnih podataka je stupio na snagu 1. juna 2011. godine (potpisan 29. aprila 2010).

Crna Gora je zainteresovana za dalje snaženje saradnje sa Češkom u oblasti odbrane, posebno u dijelu prenosa iskustva u procesu NATO integracija. Planom bilateralne saradnje između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Češke za 2011., između ostalog, predviđeni su susreti zvaničnika dva ministarstva na najvišem nivou i prenos iskustava u procesu standardizacije, imajući u vidu da su Česi, u odnosu na ostale države Centralne i Istočne Evrope, najviše usavršili proces standardizacije vojne opreme u skladu sa mjerilima NATO-a. Dvočlana delegacija Ministarstva odbrane Crne Gore je, na poziv ministra odbrane Republike Češke Aleksandra Vondre, prisustvovala 11. Međunarodnoj izložbi vojne i bezbjednosne tehnologije, koja je održana u Brnu, u Češkoj, u periodu od 10. do 13. maja 2011. U toku je usaglašavanje Plana bilateralne saradnje za 2012. U Ministarstvu odbrane Crne Gore je, 7. jula 2011, održana prezentacija softverske ponude češke kompanije AURA koja proizvodi sertifikovane i provjerene softvere iz oblasti NATO kodifikacije MC CATALOGUE, upravljanja procesom standardizacije u oblasti odbrane IS STANDARD, kao i logistički softver. U proceduri usaglašavanja je Sporazum o saradnji u oblasti odbrane koji bi trebalo da bude potpisan prilikom susreta dva ministra odbrane, planiranog za početak 2012. Ministru odbrane Republike Češke, Alkesandru Vondri upućen je poziv da posjeti Crnu Goru. Ministarstvo odbrane Crne Gore kontinuirano ostvaruje dobru saradnju sa nerezidentnim vojnim atašeoem Republike Češke u Crnoj Gori, pukovnikom Lorantom Kurtosijem.

Postoji obostrana spremnost za jačanje saradnje u oblastima obrazovanja, nauke i tehnologije. U proceduri usaglašavanja su: Sporazum o saradnji u oblasti obrazovanja i Sporazum o naučnoj i tehnološkoj saradnji. Vlada Češke dodijelila je studentima iz Crne Gore 1 stipendiju za postdiplomske studije na engleskom jeziku za sticanje zvanja mastera, ili zvanja doktora za školsku 2011/2012. i, u septembru 2011, za školsku 2012/2013.

U 2011. značajno su osnažene veze i komunikacija parlamenata dvije države. Delegacija Nacionalnog savjeta za evropske integracije boravila je u posjeti Republici Češkoj, u periodu od 24. do 26. oktobra 2011. godine. Komisija za praćenje i kontrolu procesa privatizacije Skupštine Crne Gore je 15. i 16. juna 2011. posjetila kolege iz Parlamenta Češke u cilju prenosa iskustva u ovoj oblasti. Priliko susreta predsjednika Skupštine Crne Gore Ranka Krivokapića sa predsjednicom Predstavničkog doma češkog Parlamenta Miroslavom Nemcovom 20. maja 2011., na marginama 13. sastanka predsjednika parlamenata zemalja Regionalnog partnerstva +

Bugarska, Rumunija, Hrvatska i Crna Gora, u Bratislavi, dogovorena je saradnja u oblasti prenosa znanja i iskustva u procesu pristupanja EU i usvajanja EU zakonodavstva kao i iskustava češke u procesu transformacije društva. Predloženo je da u predstojećem periodu predsjednik Skupštine Krivokapić posjeti Češku, ili da Miroslava Nemcova, predsjednica češkog Predstavničkog doma posjeti Crnu Goru.

Ekspertske konsultacije o konsolidaciji ugovornog stanja između Crne Gore i Republike Češke održane su 24. maja 2011. u Pragu. Tom prilikom dogovoreno je da od 27 sporazuma zaključenih tokom ranijih državnih struktura čiji je CG bila dio, 20 ostane na snazi, 2 ugovora je potrebno staviti van snage, dok će preostalih 5 biti predmet daljeg razmatranja, nakon čega će konačni stavovi biti usaglašeni putem pismene korespondencije, čime će biti konstituisan Sporazum o stanju bilateralnih sporazuma između Republike Češke i Crne Gore.

DANSKA

Između Crne Gore i Danske postoji veliki prostor za poboljšanje bilateralne saradnje. Iako portfelj odnosa sa Danskom nije raznovrstan, fokusiran je na, za Crnu Goru važan segment reforme sistema odbrane i njegovo prilagođavanje zahtijevima integrisanja u NATO.

Dva ministarstva odbrane ostvaruju intenzivnu saradnju na osnovu Memoranduma o razumijevanju o saradnji u oblasti odbrane, potpisanog 1. novembra 2007. u Kopenhagenu. Značajne su donacije Danske sektoru odbrane: u februaru 2011. potpisan je Protokol o donaciji u iznosu od 446,600,00 €; Ugovor o donaciji u iznosu od 110,000 € potpisan je 19. oktobra 2010. u cilju jačanja informatičke mreže Ministarstva odbrane Crne Gore; 3. septembra 2009. potpisan je Protokol o donaciji u vrijednosti od 400, 000 €. Ministar odbrane Crne Gore Boro Vučinić i direktor Sektora za imovinu i infrastrukturu MO Danske, pukovnik Klaus Utrup potpisali su Protokol o donaciji između dva ministarstva, 22. aprila 2009. u iznosu od 160 000 € što je namijenjeno za renoviranje objekata na vojnom aerodromu Golubovci.

Saradnja sa Danskom se realizuje i u okviru projekta Reforma odbrambenog i bezbjednosnog sistema. Danska je donirala oko 300 000 € Ministarstvu odbrane CG za podršku projektu izgradnje informaciono-komunikacionog sistema "IT CORE". Takođe, donirala je 410 000 € kao podršku Crnoj Gori u okviru inicijative Clearinghouse, u okviru koje je Danska bila vodeća nacija za Crnu Goru u 2008. Novac je usmjeren na renoviranje i opremanje sportske dvorane na vojnom aerodromu Golubovci (400 hiljada), kao i za opremanje učionice za briefing pilota informatičkom opremom(10 000 €).

Kroz donaciju Kraljevine Danske nabavljena je oprema (mrežni i sigurnosni uređaji, serveri, personalni računari, multifunkcionalni uređaji i sl) za informacione sisteme odnosno licence i tehnička podrška za implementaciju i početak eksploatacije. Pored toga, kroz istu donaciju izvršena je i nabavka ICT opreme za jedinicu koja je upućena u mirovnu misiju. Danska je, zajedno sa Norveškom, pružila i finansijsku podršku za organizaciju SEECH sastanka koji je, u aprilu 2010., održan u Podgorici. Najavljena je donacija za nastavak programa MONDEM za 2011. u vrijednosti od 20.000 €. Takođe, Danski su stručnjaci uradili predlog studije radarskog nadzora mora, po kojoj je predviđeno postavljanje 2 radara sa procjenom troškova od 3.634.101€.

Zahvaljujući donaciji Danske, u okviru partnerskog cilja „Planiranje i izvještavanje u okviru operative logistike“ organizovani su kursevi za implementaciju NATO programskih paketa ADAMS i LOGREP. U oktobru o.g. je realizovana obuka 8 logističara iz oblasti LOGREP-a (logističko izvještavanje o stanju u jedinicama u misijama ili zemlji). Tokom novembra o.g. 3 pripadnika vojske su pohađala osnovni kurs za ADAMS operatera

(planiranje logističke podrške jedinicama angažovanim u mirovnim misijama) u Hrvatskoj. Ova kompletna obuka je posebno značajna i zbog planiranog učešća CG u organizaciji logističke vježbe LOGEX12, koju bi 2012., prema predlogu USJFCOM-a, zajedno organizovale BiH, CG i MK.

U Ministarstvu odbrane CG su, 1. novembra o.g., održane konsultacije u vezi sa Planom bilateralne saradnje za 2012., koji bi trebalo da bude potpisan do kraja ove godine. Danska strana je izrazila spremnost da nastavi podršku izgradnji IT sistema MO CG i MONDEM programu, da nastavi sa obukom u oblasti logistike i ponudila stipendije za studente i instruktore u PSTOC u Sarajevu.

Danska, u okviru Programa za zemlje susjede EU, sa 2 miliona € finansira projekat razvoja organske poljoprivrede u manje razvijenim područjima Crne Gore (januar 2009 – decembar 2011.) Cilj projekta je da se iskoriste komparativne prednosti koje Crna Gora ima u ovoj oblasti, kako bi se stvorio koherentan, tržišno orijentisan sektor organske poljoprivrede sa potrebnim stručnim kadrom, čime bi se povećala potrošnja organskih proizvoda na domaćem tržištu i stvorili uslovi za njihov izvoz. Od raspoloživih sredstava, 950 000 € namijenjeno je direktnoj podršci proizvođačima iz sektora organske poljoprivrede.

Robna razmjena za period jan.-jul 2011. iznosila je 1,82 mil. €, od čega uvoz 1,8 mil. €, izvoz 0,2 mil. €, dok su investicije iz Danske za period jan-avgust 2011. iznosile 14,7 mil. €. Od januara do jula 2011, Crnu Goru je posjetilo 1008 turista iz Danske koji su ostvarili 4539 noćenja.

Danska će predsjedavati EU u prvoj polovini 2012.

ESTONIJA

Bilateralni odnosi Crne Gore i Republike Estonije su dobri i prijateljski. Estonija snažno podržava evropske i evro-atlantske integracije Crne Gore. Predsjednik Vlade dr Igor Lukšić boravio je u zvaničnoj posjeti Estoniji 30. avgusta 2011. i tom prilikom se susreo sa premijerom Andrusom Ansipom, i predsjednikom Industrijske i privredne komore Estonije Tomasom Lumanom.

Sa ciljem daljeg podsticanja bilateralnih odnosa, Vlada Crne Gore je, 15. septembra 2011. utvrdila prijedlog o postavljanju Ivana Lekovića za izvanrednog i opunomoćenog ambasadora Crne Gore u Republici Estoniji na nerezidentnoj osnovi. Nerezidentna ambasadorka Republike Estonije u Crnoj Gori sa sjedištem u Tel Avivu Tina Intelman stupila je na dužnost 13. juna 2011.

Trgovinski odnosi između dvije zemlje, u najvećoj se mjeri odvijaju u jednom pravcu - uvozu iz Estonije. U periodu januar-avgust 2011. Crna Gora je uvezla proizvoda u vrijednosti od 113 000€. Direktne investicije iz Estonije u Crnu Goru su za sedam mjeseci 2011. iznosile 590 597 € (0,2% od ukupnog priliva).

U periodu januar-avgust 2011. Crnu Goru je posjetilo 333 turista iz Estonije koji su ostvarili 1912 noćenja.

Delegacija Ministarstva odbrane je u periodu od 1. do 3. novembra 2011. boravila u posjeti NATO Centru za sajber bezbjednost u Talinu i ICT Demo Centru.

Pet predstavnika Sektora granične policije boravilo je u radnoj posjeti policiji Estonije i brodogradilištu „Baltic workboat AS“ 10. i 11. maja 2011. Sa ciljem akreditacije Forenzičkog centra Crne Gore, krajem septembra 2011., u studijskoj posjeti Estonskom forenzičkom institutu boravili su viši policijski komesar za hemijska ispitivanja tragova droga, požara, eksplozija i NN materija i viši policijski komesar za biološka ispitivanja.

Estonski Forenzički institut je imenovan za mentorsku laboratoriju Forenzičkom centru CG, a u okviru projekta EMFA-2. krajem maja 2011, rukovodilac Forenzičkog centra i rukovodilac Grupe za postupanje sa dokaznim materijalom, forenzičku analitiku i kontrolu kvaliteta, prisustvovao je redovnoj Godišnjoj skupštini ENFSI-a u Talinu.

Predstavnik Ministarstva vanjskih poslova Estonije je učestvovao 4. Ljetnjoj školi za mlade diplomate "Gavro Vuković 5.-11. juna 2011.

Estonija je zainteresovana da pruži podršku Crnoj Gori u vezi sa: a) prenosom iskustava o podizanju svijesti građana o prednostima članstva u NATO; b) harmonizacijom zakonodavstva sa EU propisima; c) prenosom iskustava na polju korišćenja savremenih informacionih tehnologija na polju statističke obrade podataka; d) korišćenjem obuke u e-Akademiji; e) obukom na Baltičkom odbrambenom koledžu; i f) zaštitom povjerljivih podataka.

FINSKA

Crna Gora i Republika Finska imaju dobre odnose za koje postoji prostor za dalje unepređenje, prvenstveno na planu jačanja ekonomske saradnje. Prva zvanična posjeta Finskoj mjei-a M. Roćena od obnove nezavisnosti Crne Gore (23. juna 2010), obostrano je ocijenjena je kao pozitivan impuls intenziviranju odnosa i saradnje dvije države.

U periodu januar – jul 2011. ostvarena je robna razmjena u iznosu od 1, 6 mil. €, od čega je uvoz 1, 1 mil. €, dok je izvoz 0,5 mil. €. Direktne investicije iz Finske u periodu januar – jun 2011. iznosile su 57 728, 50 €. Za period jan-jul 2011. Crnu Goru je posjetilo 1551 turista koji su ostvarili 7638 noćenja. Sporazum o podsticanju i zaštiti investicija potpisan je 14. novembra 2008. godine. Finska kao jedna od ekonomski najrazvijenijih zemalja Evrope i svijeta može da bude značajan ekonomski partner Crnoj Gori, a mogući vidovi saradnje su u oblastima telekomunikacija, turizma, drvne i tekstilne industrije.

Elektroindustrija Finske – Nokia, koja drži više od polovine svjetskog tržišta telekomunikacija i ima 80 000 zaposlenih u 60 zemalja svijeta, jedina je finska kompanija koja je prisutna na crnogorskom tržištu.

FRANCUSKA

Crna Gora i Republika Francuska imaju tradicionalno prijateljske odnose koji bilježe kontinuirani napredak u pogledu jačanja sveukupne saradnje. Francuska je važan partner Crnoj Gori, imajući u vidu spoljnopolitičke prioritete Crne Gore, ka sticanju punopravnog članstva u EU i NATO. Od političkih kontakata, ove se godine izdvaja zvanična posjeta ministra vanjskih poslova i evropskih integracija M. Roćena koji je, 26-27. oktobra 2011., boravio u zvaničnoj posjeti Francuskoj i tom prilikom imao susrete sa predsjednikom Nacionalne Skupštine Francuske Bernarom Akoajeom, predsjednikom Senata Žan Pjer Belom, ministrom vanjskih i evropskih poslova Alanom Žipeom, diplomatskim savjetnikom predsjednika Sarkozija Žan David Levitom, predsjednikom Odbora za evropske integracije u Nacionalnoj skupštini Pjerom Lekijeom, predsjednikom Odbora za vanjske poslove i odbranu u Senatu Žan Luj Karerom, sa parlamentarnom Grupom crnogorsko-francuskog prijateljstva na čelu sa Patrisom Veršerom i generalnim sekretarom Međunarodne organizacije za Frankofoniju Abdu Djufom. Ministar kulture B. Mićunović boravio je u posjeti Francuskoj 25-27. januara 2011 i 9. maja 2011. Na marginama Ministarskog sastanka Sjevernoatlantskog savjeta sa zemljama kontributorima

u ISAF misiji, 6. oktobra 2011, u Briselu, ministar odbrane B. Vučinić imao je susret sa ministrom odbrane Francuske Žerarom Longeom.

Tokom 2011. nastavljena je realizacija odredbi Mape puta za jačanje crnogorsko-francuskih odnosa, koju su potpisali mvp M. Roćen i tadašnji mvp B. Kušner 18. decembra 2009. u Parizu, a kojom su Crna Gora i Francuska preduzele zajedničke i pojedinačne obaveze.

U cilju jačanja saradnje u oblasti odbrane, početkom septembra 2011. francuski oficir upućen je na šestomjesečni boravak u Crnu Goru u cilju pružanja pomoći i saradnje sa predstavnicima Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore. Angažovanje francuskog oficira u Ministarstvu odbrane Crne Gore regulisano je Zajedničkim proceduralnim dokumentom između Ministarstva odbrane i Škole visokog vojnog obrazovanja Vojske Francuske. Takođe, početkom septembra 2011. Francuska je ponudila mogućnost školovanja jednog crnogorskog oficira na Ratnoj školi u Francuskoj (College Interarmées de Défense). Ministar odbrane B. Vučinić učestvovao je na 28. Međunarodnoj radionici o globalnoj bezbjednosti u Parizu, na poziv Centra za strateška istraživanja i Ministarstva odbrane Francuske 16-18. juna 2011.

U aprilu 2011. u saradnji Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, Sektora za vanredne situacije i Službe za vanredne situacije i civilnu bezbjednost Republike Francuske, organizovana je obuka spasilaca, u kojoj je obučeno 158 profesionalnih spasilaca za spašavanje iz ruševina. Planirano je da u 2012. budu organizovana još dva programa obuke za spasioce.

Robna razmjena Crne Gore i Francuske u periodu januar-avgust 2011. iznosila je 19,73 miliona €, od čega je uvoz iznosio 18,65 miliona €, a izvoz 1,08 miliona €, SDI u periodu januar-jul 2011. iznosile su 1,19 miliona €. Za prvih osam mjeseci 2011. Crnu Goru je posjetilo 22 478 francuskih turista koji su ostvarili 119 683 noćenja. U cilju stvaranja institucionalnog okvira za dalje unapređenje ekonomske saradnje, na inicijativu Ambasade Francuske, 13. juna 2011., osnovan je Francusko-crnogorski poslovni klub, kako bi se poboljšala komunikacija francuskih i crnogorskih kompanija i povećao iznos francuskih investicija.

Razmjenom pisama ministara vanjskih poslova Crne Gore i Francuske potpisanih u Parizu 30. septembra 2010. i u Podgorici 13. juna 2011. formalno je završena konsolidacija ugovornog stanja između Crne Gore i Francuske, potvrđivanjem 16 sporazuma potpisanih između SFRJ i Francuske (sporazumi o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, zaštiti investicija, socijalnom osiguranju, međunarodnom drumskom saobraćaju, vazдушnom saobraćaju, pravnoj pomoći, suzbijanju carinskih prekršaja).

U pogledu jačanja crnogorskih administrativnih kapaciteta, tokom 2011. nastavljena je saradnja Uprave za kadrove Crne Gore sa Nacionalnom školom za državnu administraciju (ENA) u oblasti stručnog usavršavanja državnih službenika na osnovu Sporazuma o saradnji potpisanog u aprilu 2010. U 2011. održana su 2 programa obuke na temu etike i prevencije konflikta interesa u državnoj upravi i karijernog sistema u francuskoj javnoj upravi. U okviru saradnje dva Ministarstva vanjskih poslova u pogledu obuke kadrova, predstavnik MVEP Francuske učestvovao je na 4. Ljetnjoj školi za mlade diplomate "Gavro Vuković" 5-11. jula o.g. Na osnovu Sporazuma o mobilnosti mladih za školsku 2011/12. dodijeljeno je ukupno 10 stipendija za crnogorske studente, koje će se realizovati na Univerzitetu Sophia Antipolis u Nici, Univerzitetu Fransa Rable u Turu i Univerzitetu u Strazburu, kao i četiri stipendije za nastavak doktorskih studija na pomenutim univerzitetima. U junu o.g. je potpisan Sporazum o promovisanju nastave francuskog jezika u Crnoj Gori, a u proceduri usaglašavanja je Sporazum o naučnoj i tehnološkoj saradnji.

U okviru saradnje u oblasti kulture, Protokol o saradnji u oblasti kulture, potpisan je 9. maja 2011, a tom prilikom su ministri kulture Crne Gore i Francuske, B. Mićunović i F. Miteran otvorili izložbu posvećenu

stvaralaštvu Dada Đurića u organizaciji Nacionalnog muzeja moderne umjetnosti „Žorž Pompidu“. Crnogorski pjesnik, akademik Sreten Perović, je predstavio crnogorsku poeziju na tradicionalnom pjesničkom festivalu »Voix Vives de Méditerranée en Méditerranée« u francuskom gradu Set, u julu 2011. Prvi Međunarodni festival filma jugoistočne Evrope, koji je održan u Parizu u aprilu 2011. bio je posvećen Crnoj Gori i filmovima crnogorskih autora koji su tom prilikom emitovani.

Francuska je kao partner prisutna u Crnoj Gori u sljedećim “twinning” projektima: u oblasti pravosuđa, u toku je realizacija projekta “Podrška implementaciji novog Zakona o krivičnom postupku”, u saradnji sa francuskom Agencijom za međunarodnu pravnu saradnju (ACOURIS) iz Pariza, koji je započeo u decembru 2010.; “Podrška Komisiji za praćenje implementacije Zakonika o krivičnom postupku”; “Promocija novih instituta Zakonika o krivičnom postupku među pravnicima specijalizovanim za krivično pravo”; u oblasti poljoprivrede – “Podrška uspostavljanju IPA programa za ruralni razvoj i implementacioni sistem”, koji se realizuje u periodu februar 2010-februar 2012.

Kroz realizaciju TALEX programa, u junu 2011. predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma, Sektor za razvoj stanovanja posjetili su francusko Ministarstvo ekologije, održivog razvoja, transporta i stanovanja i tom prilikom imali susrete sa načelnikom odjeljenja za međunarodne odnose Generalnog sekretarijata, Erveom Bvagijomom, pomoćnikom direktora u Generalnom direktoratu za razvoj, stanovanje i ekologiju Žan Pjerom Bardijem, predstavnicima AFNOR-a – francuske Asocijacije za standardizaciju i ANAH-a – Nacionalne agencije za unapređenje stanovanja, Agencije za upravljanje energijom i zaštitom životne sredine Francuske, kao i Naučnog i tehničkog centra za izgradnju Francuske. Cilj posjete je bio upoznavanje sa organizacionom strukturom, modalitetima i zakonskim rješenjima u oblasti stanovanja, kao i razmjeni najbolje prakse u oblasti izgradnje objekata, planiranja prostora i održavanja stambenih zgrada u cilju unapređenja energetske efikasnosti.

GRČKA

Tradicionalno prijateljski odnosi sa Grčkom dodatno su osnaženi i tokom 2011. godine. Grčka snažno podržava aspiracije Crne Gore za članstvo u EU i NATO, što je potvrđeno i kroz Solunsku agendu i inicijativu "Strategija EU za Balkan". Ministar vanjskih poslova Grčke (sa.mvp Rumunije i.mvp Bugarske) 10. je oktobra o.g. u pismu visokoj predstavnici EU za vanjsku politiku K. Ešton, povjereniku za proširenje Š. Fileu i povjereniku EU za regionalnu politiku J. Hahnu, predložio strategiju usmjerenu na tri glavna cilja: usvajanje evropskih standarda, omogućavanje razvoja evropskih ekonomskih projekata u regiji i iskrenu regionalnu saradnju. Prethodno,.mvp Roćen i Lambrinidis potpisali su Memorandum o saradnji u oblasti evropskih integracija juna 2011. kojim su stvorene pretpostavke za pružanje grčke ekspertske pomoći u jačanju državne administracije u predstojećim integracionim fazama. Grčka je Crnoj Gori uručila i Mapu puta za pristupanje EU do 2014. i pokrenula inicijativu da se prilikom preuzimanja grčkog predsjedavanja EU u Solunu 2014. održi Samit lidera EU i Zapadnog Balkana čija će tema biti prijem država ZB u EU, te pokretanje Agende Solun II. Istovremeno, Grčka je bila i prva kontakt zemlja Crne Gore sa NATO-om.

Sa ciljem jačanja institucionalnog okvira za unapređenje odnosa sa Grčkom, oktobra 2011. MVPEI je dalo saglasnost za imenovanje počasnog konzula Stilianosa Kiparidisa u Grčkoj, sa sjedištem u Solunu.

Politički dijalog tokom 2011. obilježili su susreti i posjete zvaničnika: novoimenovani ministar vanjskih poslova Grčke Stavros Lambrinidis učestvovao je na ministarskom sastanku SEECP 29. juna 2011, bivši.mvp D. Drucas

boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori kojom prilikom je učestvovao i na neformalnom sastanku mvp Procesu saradnje Jugoistočne Evrope (SEECF) 27-28. januara 2011.

Nastavljena je uspješna saradnja u oblasti odbrane na osnovu Plana bilateralne saradnje za 2011. Vlada Grčke kontinuirano pruža podršku i pomoć u pogledu reformi Vojske Crne Gore. Saradnja sa grčkim vojnim školama dodatno je osnažena te se na grčkim vojnim akademijama školuje 12 kadeta, 4 na Vazduhoplovnoj akademiji, 6 na Kopненоj akademiji, dva kadeta su dobila stipendije za akademsku 2010-11. Ministarstvo odbrane Grčke pruža kompletnu finansijsku podršku školi grčkog jezika namijenjenu pripadnicima VCG, koju je do sada završilo 15 pripadnika VCG. U toku je i procedura zaključenja Memoranduma o razumijevanju koji se odnosi na specijalizaciju crnogorskih kadeta po završetku vojnih Akademija.

Grčka je jedan od najvažniji spoljnotrgovinskih partnera Crne Gore. Robna razmjena dvije zemlje za period januar-avgust 2011. iznosi 133,1 miliona €, od čega uvoz čini 97, 0 a izvoz 36,0 miliona €. Strane direktne investicije za period januar-jul 2011. iznose 1,9 miliona €. Dvije zemlje ostvaruju i konkretnu saradnju privrednih komora (privredne komora Crne Gore i grčkog grada Pireja organizovale su poslovni susret 23. juna 2011. u Podgorici), koje doprinose promociji i prezentaciji investicionih i drugih prilika u Crnoj Gori, čiji se rezultati ogledaju u povećanom interesovanju grčkih kompanija za ulaganje u Crnu Goru.

Intenzivirana je saradnja i na polju turizma. Na prvom turističkom forumu pod nazivom "Posidonia Sea" koji je održan u Atini 21. i 22. juna 2011, Crnu Goru je predstavila kompanija Porto Montenegro. Postoji mogućnost za uspostavljanje saradnje sa prefekturom Kavale, koja se nalazi u oblasti istočne Makedonije i Trakije, čiji su predstavnici početkom juna 2011. istakli spremnost prenošenja znanja zainteresovanim subjektima u Crnoj Gori. Na toj liniji, pokrenuta je inicijativa Aristotelovog univerziteta u Solunu – Škole za turistički menadžment za uspostavljanje saradnje sa državnim Fakultetom za turizam i hotelijerstvo Crne Gore. Crnu Goru je u prvih osam mjeseci 2011. posjetilo 3338 turista koji su ostvarili 7215 noćenja.

Jul 2011. održana je izložba "Melina Merkuri" u prostorijama Ministarstva kulture Crne Gore na Cetinju.

Saradnju u oblasti obrazovanja i nauke karakterišu sadržajni odnosi, naročito u vidu stipendiranja crnogorskih studenata na grčkim fakultetima. Grčka strana je, u cilju jačanja saradnje, na ovom polju posredstvom Državne fondacije za stipendije (IKY) ponudila stipendije za kurseve i seminare iz oblasti Modernog grčkog jezika i kulture za akademsku 2011-2012. Grupa crnogorskih učenika-studenata učestvovala je, u periodu od 4-6. juna 2011, u programu u okviru projekta „Wheeling EU Enlargement: a 30 day Road Trip fueled by Public Law and Culture“, koji podrazumijeva tridesetodnevno putovanje autobusom od Rima do Atine. Univerzitet u Atini, Fakultet političkih nauka i javne administracije, uputio je početkom februara 2011. poziv za učešće jednom studentu iz Crne Gore za postdiplomske studije "Studije Jugoistočne Evrope" na temu istorija, nacionalizam, evropske integracije, politička ekonomija, tranzicija, i izvori konflikta, koji je iskorišćen.

U cilju konsolidacije ugovornog stanja, održane su dvije runde pregovora. Prilikom poslednje, koja je održana u Atini, juna 2011, dogovorena je konačna lista sporazuma, kao i formalne procedure okončanja procesa konsolidacije. U toku je procedura usaglašavanja sljedećih sporazuma: Sporazuma o saradnji u sprečavanju i borbi protiv kriminala; Sporazuma o saradnji u oblasti energetike; Sporazuma o naučno-tehnološkoj saradnji; Sporazuma o saradnji u oblasti kulture; Sporazuma o saradnji u oblasti obrazovanja; Sporazuma o saradnji u oblasti nauke; Sporazuma o ekonomskoj saradnji; Sporazuma o zaštiti i promociji investicija; Sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja; Sporazuma o socijalnom osiguranju i Sporazuma o saradnji Univerziteta Crne Gore sa Aristotelovim Univerzitetom.

Nastavljena je saradnja dva ministarstva vanjskih poslova u pogledu obuke kadrova. Predstavnik MVP Grčke učestvovao je na 4. Ljetnjoj školi za mlade diplomate "Gavro Vuković" 5-11. jula o.g. (prethodno, u organizaciji Grčkog MVP, pet crnogorskih mladih diplomata učestvovalo je na kursu o vanjskoj politici, novembra 2010).

HOLANDIJA

Crnu Goru i Kraljevinu Holandiju karakterišu dobri bilateralni odnosi i razvijena saradnja. Holandija je važan partner Crnoj Gori na putu u članjenja u evropske i evroatlantske strukture i ujedno zemlja koja pruža značajnu podršku projektima razvojne saradnje u Crnoj Gori (jačanje kapaciteta državne administracije, vladavina prava, odbrana, zaštita životne sredine, zdravstvo, socijalna politika, jačanje privatnog sektora), čija je vrijednost oko 9,3 miliona €. Takođe, značajna je saradnja dvije države i u okviru Holandske konstituce u Svjetskoj banci i Međunarodnom monetarnom fondu. Posebno treba istaći aktivnosti Ambasade Crne Gore u Briselu koja održava redovne kontakte sa holandskim zvaničnicima u cilju unapređenja bilateralne saradnje i predstavljanja reformskih aktivnosti u Crnoj Gori (ambasador Vesko Garčević je predajom akreditivnih pisama kraljici Beatris 16. marta 2011, stupio na dužnost nerezidentnog ambasadora Crne Gore u Kraljevini Holandiji, sa sjedištem u Briselu). U navedenom periodu realizovani su sljedeći susreti zvaničnika dvije države: na marginama Konferencije predsjednika parlamenata zemalja EU, u Briselu 4. aprila 2011, predsjednik Skupštine Ranko Krivokapić imao je susret sa predsjednicom donjeg doma Parlamenta Holandije Gerti Verbet, kada mu je upućen poziv da posjeti Holandiju; ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Milan Roćen imao je susret sa ministrom vanjskih poslova Holandije Urijem Rozentalom na marginama Ministarskog sastanka na visokom nivou Zajednice demokratija, 1. jula 2011. u Viljnusu, te na marginama neformalnog sastanka ministara vanjskih poslova EU u Budimpešti 12. marta 2011. Takođe, delegacija Odbora za evropske poslove Predstavničkog doma Holandije, koju je predvodio predsjednik Odbora Rejmond Knops (poslanik Demohrišćanske partije), boravila je u posjeti Crnoj Gori 21. oktobra 2011. kada su se susreli sa predsjednikom Vlade CG dr I. Lukšićem, potpredsjednikom Vlade za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku D. Markovićem, mvpei M. Roćenom i predstavnicima skupštinskog Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije, dok su ambasador Kraljevine Holandije pri NATO Frank Majur i direktor Direktorata za Evropu u MVP-u Holandije Jap Verner učestvovali na Seminaru o budućnosti evropskih i evroatlantskih integracija u JIE, sa posebnim osvrtom na Crnu Goru, koji je održan u Budvi od 7 - 9. oktobra 2011.

Svestrane veze dvije prijateljske države dodatno su osnažene otvaranjem Počasnog konzulata Crne Gore u Mastrihtu 15. septembra 2011. (počasni konzul Crne Gore Lambertus Vos stupio je na dužnost nakon saglasnosti kraljice Beatrix od 22. marta 2011).

Na planu evropskih integracija, holandska Vlada je 28. oktobra 2011. uputila Parlamentu mišljenje o preporuci Evropske komisije za otvaranje pristupnih pregovora sa Crnom Gorom, u kojem je konstatovan napredak učinjen u svim segmentima i iznosi se stav da je potrebno dalje nadgledanje aktivnosti i rezultata u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije.

Holandija pomaže Crnoj Gori na planu jačanja kapaciteta državne administracije i vladavine prava kroz projekte u oblasti sudstva i seminara za obuku državnih službenika. U periodu novembar 2008 – decembar 2011. sprovodi se projekat „Reforma sistema besplatne pravne pomoći: stvaranje efektivnog i održivog sistema besplatne pravne pomoći u Crnoj Gori“, za koji je Vlada Holandije izdvojila 150 hiljada eura i sprovodi se uz podršku Vlade Kraljevine Norveške, UNDP i ONE UN. Takođe, Vlada Holandije je zajedno sa Vladom

Kraljevine Norveške i UNDP pomogla projekat „Jačanje kapaciteta u pravosuđu za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala“. Vlada Holandije je u saradnji sa OEBS-om realizovala projekat praćenja rada sudova tokom dvije godine u cilju prepoznavanja nedostataka u radu pravosudnih organa i pronalaženja adekvatnih rješenja. Treća faza projekta će otpočeti 2012. Ministarstvo pravde CG u saradnji sa Kancelarijom za tehničku pomoć i razmjenu informacija u okviru Jedinice za izgradnju institucija Generalnog direktorata za proširenje Evropske komisije (TAIEX) organizovaće regionalnu konferenciju koja će okupiti predstavnike pravosuđa država Zapadnog Balkana i eksperte Beneluksa sa svrhom da se prepoznaju dobra praksa i preporuke u pogledu iznalaženja najboljih rješenja za sprečavanje i borbu protiv organizovanog kriminala. Konferencija pod nazivom “Regionalna saradnja i evropska iskustva u borbi protiv organizovanog kriminala”, održana je od 24-26. novembra 2011, čiji su učesnici bili predstavnici ministarstava pravde i specijalnih tužilaštava zemalja Regiona (Srbije, Hrvatske i BiH) i Beneluxa.

Tokom prethodnog perioda ostvarena je intenzivna saradnja na planu odbrane, dodatno osnažena potpisivanjem Plana bilateralne saradnje između ministarstava odbrane Crne Gore i Kraljevine Holandije za 2011 (aprila 2011). Planom je, osim realizacije više kurseva i posjeta Crnoj Gori i Holandiji, izvršeno opremanje dvije učionice za samostalno učenje engleskog jezika za potrebe pripadnika Vojske Crne Gore, u kasarnama u Nikšiću i Danilovgradu. Sredinom maja 2011. svečano je otvoreno rekonstruisano skladište municije Taraš kod Danilovgrada, projekat koji je Holandija donirala sa 1 077 512 USD, što predstavlja 50% sredstava za projekat. Na marginama ministarskog sastanka Sjevernoatlantskog savjeta sa zemljama kontributorima u ISAF misiji, 6. oktobra 2011, u Briselu, ministar odbrane B. Vučinić imao je susret sa ministrom odbrane Holandije Hansom Hilenom. Takođe, delegacija Obalske straže Kraljevine Holandije boravila je u periodu od 18-21. oktobra 2011. u radnoj posjeti Ministarstvu odbrane Crne Gore, u cilju prenošenja iskustava u radu. Istovremeno, saradnji dodatno doprinose i vojni atašei Crne Gore i Holandije, na nerezidentnoj osnovi, sa sjedištem u Berlinu i Beogradu, a 5. septembra 2011. odobreno je imenovanje potpukovnika Roberta Jan Verbrugha za vojnog izaslanika Kraljevine Holandije u Crnoj Gori.

Na planu životne sredine, Vlada Kraljevine Holandije je donator regionalnog projekta za ratifikaciju i implementaciju tri protokola uz Konvenciju o prekograničnom zagađenju vazduha na velikim udaljenostima u kome je učestvovala i Crna Gora. U okviru projekta Crna Gora je donijela Nacionalni plan za potvrđivanje i implementaciju protokola koji je odobren od UNECE i ratifikovala tri protokola uz LRTAP Konvenciju u junu 2011. U oktobru 2011. između Ministarstva održivog razvoja i turizma i Ministarstva evropskih poslova i međunarodne saradnje Holandije potpisan je sporazum o donaciji opreme za jedinu stanicu u Crnoj Gori u okviru EMEP mreže (stanicom upravlja Hidro-meteorološki zavod Crne Gore). Takođe, Kancelarija za održivi razvoj je početkom 2011, u saradnji sa Vladom Holandije i Agencijom NL, započela projekat pod nazivom „Podsticanje dijaloga i partnerstava za održivi razvoj između Vlade i biznis sektora u Crnoj Gori.“. Kancelarija za održivi razvoj je u toku 2010. sprovela svoj prvi donatorski projekat sa Vladom Holandije, odnosno sa Agencijom NL pod nazivom „Promocija i jačanje koncepta održivog razvoja u Crnoj Gori.“ Projekat je imao dvije komponente - Izrada Komunikacione strategije održivog razvoja Crne Gore i uspostavljanje i promocija modela koncepta održivog razvoja na lokalnom nivou. U okviru prve komponente usvojena je prva Komunikaciona strategija održivog razvoja Crne Gore zajedno sa Akcionim planom za period 2011 – 2013. Druga komponenta projekta Uspostavljanje i promocija modela održivog razvoja na lokalnom nivou realizovana je u opštini Danilovgrad koja je izabrana za pilot opštinu.

Uspješna bilateralna saradnja ostvarena je i u oblasti finansija potpisivanjem Programa bilateralne saradnje između ministarstava za 2011. (januara 2011), koji je zasnovan na Memorandumu o razumijevanju o tehničkoj saradnji (potpisan decembra 2010), a odnosi se na organizovanje studijskih posjeta, seminara,

savjetodavnih misija i obuka na radnom mjestu za službenike Ministarstva finansija, kao i kontinuiranu razmjenu informacija i preporuka. Memorandum između dva ministarstva predstavlja sastavni dio podrške Holandije partnerima iz njene Konstituce, a njime su definisani okviri saradnje do 2012. Takođe, redovno se servisiraju obaveze po osnovu Pariskog kluba povjerilaca, te je, u cilju razgraničenja obaveza prema Kraljevini Holandiji, 29. avgusta 2011. potpisan Sporazum o regulisanju obaveza prema Kraljevini Holandiji u okviru Pariskog kluba povjerilaca između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije.

Na planu unapređenja privredne saradnje, u periodu januar-avgust 2011. ostvarena je robna razmjena između dvije zemlje u vrijednosti od 19 107 801 € - izvoz 2 267 431 €; uvoz 16 840 369 €, dok je u periodu januar-jul 2011. zabilježen priliv holandskih investicija u Crnu Goru u iznosu od 8 469 093,57 €.

U oblasti turizma, u okviru sajma turizma „Vakantiebeurs“, u Utrehtu je 11. januara 2011. održana prezentacija NTOCG za novinare i turoperatore, na kojem su po prvi put predstavljeni NTOCG i Ministarstvo održivog razvoja i turizma, u saradnji sa turističkim organizacijama Budve i Ulcinja, HG „Budvanska rivijera“, hotelom „Queen of Montenegro“, i turističkim agencijama „Adria DMC“ i „Montenegro Reizen“. Crnu Goru je u periodu januar-avgust 2011. posjetilo 5793 holandskih turista, koji su ostvarili 25615 noćenja.

Uprava policije ostvaruje kontinuiranu komunikaciju sa novoimenovanim oficirom za vezu Kraljevine Holandije, akreditovanim za Crnu Goru, Hansom Massdamom, koji je stupio na dužnost u maju 2011. kao i njegovim prethodnikom Wilijamom Diepstratenom.

Na planu kadrovske edukacije, ostvarena je kontinuirana saradnja sa Institutom za međunarodne odnose u Hagu – Klingendal.

IRSKA

Crna Gora i Republika Irska imaju stabilne i prijateljske bilateralne odnose. Ambasador Crne Gore u Velikoj Britaniji dobio je agremen za nerezidnetnog ambasadora u Irskoj,

Ukupna robna razmjena između dvije zemlje u prvih 8 mjeseci 2011. godini iznosila je 1, 4 miliona eura, što ujedno predstavlja i visinu uvoza iz Irske. Nije registrovan izvoz domaćih proizvoda u Irsku za isti period.

Direktne investicije iz Irske za prvih 8 mjeseci 2011. godine iznosile su 591 958 eura.

Zaključno sa avgustom 2011. godine u Crnoj Gori boravilo je 3 395 irskih turista, koji su ostvarili 24 053 noćenja.

U predstojećem periodu, bilateralne aktivnosti će, između ostalog, biti usmjerene na: realizaciju susreta najviših državnih predstavnika dvije zemlje, imajući u vidu činjenicu da od obnove crnogorske državnosti nije bilo susreta na visokom nivou niti zvaničnih posjeta; intenziviranje ekonomske saradnje dvije zemlje, posebno u dijelu privlačenja direktnih investicija iz Irske. Irska državna agencija za investicije u inostranstvo, Enterprise Ireland, je polazna tačka za organizovanje eventualnog dolaska irske poslovno-trgovinske delegacije u Crnu Goru; kao i za transfer iskustava o funkcionisanju diplomatske mreže Irske.

Tradicionalno prijateljske odnose Crne Gore i Republike Italije karakteriše sadržajna bilateralna saradnja, kao i intenzitet i kvalitet političkog dijaloga na najvišem nivou. Italija, jedan od najznačajnijih spoljnopolitičkih partnera Crne Gore, je zemlja koja kontinuirano podržava Crnu Goru na planu evropskih i evroatlantskih integracija, a platformu za dalje jačanje sveukupnih odnosa postavio je Sporazum o strateškoj saradnji dvije vlade, potpisan 6. februara 2010. u Rimu od strane dva premijera. Postoji intenzivna saradnja sa italijanskim regijama, kao i u okviru regionalnih inicijativa i međunarodnih organizacija. U proteklom periodu realizovani su sljedeći susreti zvaničnika dvije države: predsjednik Crne Gore Filip Vujanović prisustvovao je otvaranju crnogorskog paviljona na 54. Venecijanskom bijenalu, te obilježavanju 150-godišnjice Ujedinjenja Italije u Rimu 1. i 2. juna 2011; predsjednik Skupštine Crne Gore Ranko Krivokapić susreo se sa ministrom vanjskih poslova Republike Italije F. Fratinijem na marginama Sedmog zasjedanja Parlamentarne skupštine Unije za Mediteran, u Rimu, 3-4. marta 2011, dok je predsjednik Predstavničkog doma Italije Đanfranko Fini učestvovao na 9. Konferenciji predsjednika parlamenata Jadransko-jonske inicijative, kojom prilikom je razgovarao sa predsjednikom Vlade CG dr I. Lukšićem, u Budvi 12. aprila 2011; predsjednik Vlade dr I. Lukšić susreo se sa ministrom vanjskih poslova Italije Frankom Fratinijem na marginama 66. zasjedanja Generalne skupštine UN u Njujorku, 23. septembra 2011; ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen boravio je u radnoj posjeti Rimu 15. juna 2011. kojom prilikom se sastao sa.mvp-om Italije Frankom Fratinijem; takođe, mvpei Roćen susreo se sa.mvp-om F. Fratinijem na marginama Ministarske konferencije „Globalno upravljanje i reforma Savjeta bezbjednosti“, u Rimu 16. maja 2011, kao i na marginama neformalnog sastanka ministara vanjskih poslova EU, u Budimpešti 12. marta 2011.

Saglasnost Ministarstva vanjskih poslova Republike Italije za otvaranje počasnog konzulata u Trstu i imenovanje Svena Bihlera za počasnog konzula, zatražena je 8. juna 2010. a 14. septembra 2011. je odobren zahtjev.

U navedenom periodu intenzivirane su aktivnosti na planu ekonomske saradnje, pri čemu je obim prometa između dvije zemlje u periodu januar-avgust 2011. iznosio 92 029 335 €, od čega uvoz 68 008 074 €, izvoz 24 021 261 €, dok je u periodu januar-jul 2011. zabilježen priliv italijanskih investicija u vrijednosti od 46 404 656 €. Delegacija Ministarstva održivog razvoja i turizma, na čelu sa ministrom P. Sekulićem u periodu 7-9.juna 2011. učestvovala je na sajmu nekretnina "EIRE 2011" u Milanu, što je bila prilika za predstavljanje investicionih potencijala CG na međunarodnom tržištu. Takođe, 11. marta 2011. ministar ekonomije Crne Gore V. Kavarić boravio je u posjeti Italiji, kojom prilikom se sreo sa ministrom za ekonomski razvoj Italije Paolom Romanijem, dok je 18. aprila 2011. u Crnoj Gori boravio predsjednik Levantinskoj sajma A. Ćufreda.

Italijanska kompanija „Terna“ je 25. januara 2011. dokapitalizovala Crnogorski elektroprenosni sistem i postala vlasnik 22% akcijskog kapitala. Memorandum o razumijevanju između Vlade Crne Gore i A2A S.p.A o osnovama za izmjene i dopune Ugovora o kupoprodaji, Ugovora o upisu akcija, Akcionarskog ugovora i Ugovora o upravljanju zaključenog između Crne Gore i A2A potpisali su 4. avgusta 2011. ministar ekonomije CG V. Kavarić i predsjednik Odbora direktora A2A S.p.A. G. Zukoli. U toku su aktivnosti na realizaciji projekta izgradnje podmorskog interkonektivnog kabla jednosmjjerne struje između elektroenergetskih sistema Crne Gore i Italije.

Predstavnici Privredne komore Crne Gore i Regionalne agencije za inovaciju i razvoj agrikulture iz regije Molise – ARSIAM, na sastanku održanom 20. septembra 2011, razgovarali su o mogućnosti pokretanja projekata prekogranične saradnje i partnerstva sa crnogorskim institucijama i firmama. Privredna komora Crne Gore, u saradnji sa italijanskim institutom za spoljnu trgovinu Podgorica (ICE), organizovala je na zahtjev

Asocijacije građevinara provincije Teramo, 18. marta 2011, posjetu 15 italijanskih privrednika koji posluju u javnom i privatnom sektoru u oblasti građevinarstva i infrastrukture (cilj posjete bio je procjena mogućnosti investiranja u Crnu Goru). U toku je projekat GREEN sa Unijom komora Veneta, dok je drugi projekat sa istim partnerom odobren i realizacija treba da počne u januaru 2012. U narednom periodu se očekuje potpisivanje Sporazuma o ekonomskoj i trgovinskoj saradnji između Crne Gore i regije Abruco, u cilju unapređenja saradnje u oblasti malih i srednjih preduzeća, turizma, trgovine, poljoprivrede, poljoprivredno-prehrambene industrije, građevinske industrije, infrastrukture itd.

Na planu odbrane, saradnja je dodatno intenzivirana potpisivanjem Sporazuma o saradnji, 14. septembra 2011. u Rimu od strane ministara odbrane. Sporazumom su istaknute tri oblasti za razvijanje buduće saradnje: nastavak školovanja, mogućnost zajedničkog učešća u mirovnim misijama i operacijama i saradnja u oblasti vojne industrije. Prilikom septembarske posjete, ministar Vučinić se sreo i sa načelnikom GŠ Mornarice Italije B. Branciforteom i načelnikom GŠ Odbrane generalom B. Abrateom. Takođe, načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić predvodio je delegaciju Vojske Crne Gore koja je učestvovala na vojnoj paradi povodom 150 godina ujedinjenja Italije i 65 godina Republike, 2. juna 2011, u Rimu, dok je načelnik Generalštaba italijanske Ratne mornarice admiral Bruno Branciforte boravio 19. aprila 2011. u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori. Italijanska mornarica je podržala nastojanja CG da doprinese misiji ATALANTA i omogućila jednom crnogorskom oficiru i podoficiru Mornarice VCG da, aktivno učestvujući u ovoj misiji, stiču iskustva na polju pomorskih bezbjednosnih operacija, brige o pomorskom saobraćaju i borbe protiv piraterije. Do sada su četiri pripadnika VCG učestvovala u operaciji ATALANTA pod italijanskom zastavom. Uspostavljena je odlična saradnja između mornarica u okviru ADRION inicijative. Na vježbi ADRION LIVEX održanoj od 6-10. juna 2011. u Baru učestvovao je Patrolni brod P-410 ORIONE iz Italije, dok je Školski brod Ratne mornarice Italije, jedrenjak „Palinuro“ boravio u luci Tivat u zvaničnoj posjeti Mornarici VCG od 27. jula – 1. avgusta 2011. Takođe, kapetan Nikola Mijović se školovao u Centru za visoke studije odbrane u periodu školska 2010/2011.

Ostvarena je kvalitetna saradnja u oblastima pravde, unutrašnjih poslova i borbe protiv organizovanog kriminala. U cilju jačanja normativno-pravne osnove potpisan je Memorandum o razumijevanju između MUP-a CG, Sektora za vanredne situacije i civilnu bezbjednost i Savjeta ministara Italije, Službe za civilnu zaštitu, 5. aprila 2011. u Rimu. Na sastanku potpredsjednika Vlade i ministra pravde Duška Markovića sa delegacijom Ministarstva pravde Italije, na čelu sa Stefanom Dambruosom, šefom Odsjeka za koordinaciju međunarodnih poslova, 18. marta 2011, dogovoreno je da Crna Gora i Italija uskoro zaključe Ugovor o međunarodno-pravnoj pomoći, čime će se unaprijediti saradnja dvije zemlje u oblasti pravosuđa i borbe protiv organizovanog kriminala. Takođe, Komisija za sprječavanje sukoba interesa CG posjetila je 7. aprila 2011. Upravu za zaštitu konkurencije i tržišta Italije i dogovoren je nastavak razgovora u Podgorici.

Kontinuirano se ostvaruje saradnja na planu životne sredine. 14. Sjednica Upravnog odbora Italija-Crna Gora koja se realizuje u okviru bilateralne saradnje u oblasti zaštite životne sredine održana je 7. februara 2011. u Podgorici. Tom prilikom je prezentovan Master plan za razvoj turizma u opštini Žabljak i dogovoreno da italijansko Ministarstvo za zaštitu životne sredine, kopna i mora u fond EMIF (Enviromental Montenegrin-Italian facility) obezbijediti ukupan iznos od 3 250 000€. Aktuelan je “twinning” projekat „Podrška upravljanju u životnoj sredini” čiji su korisnici Ministarstvo održivog razvoja i turizma. Agencija za zaštitu životne sredine i Jedinica za implementaciju projekata „PROCON” d.o.o. projekat vrijednosti 1 milion eura, koji je otpočeo 3. februara 2011. i trajaće 24 mjeseca, finasira se iz sredstava IPA EU, a realizuje se uz pomoć italijanskog Ministarstva životne sredine kopna i mora. Osnovni cilj Projekta je harmonizacija zakonodavstva Crne Gore u

oblasti zaštite životne sredine sa pravom EU i jačanje kapaciteta Ministarstva održivog razvoja i turizma, te drugih institucija koje se bave zaštitom sredine.

- U julu 2011. započet je projekat „Pokretanje sistema upravljanja životnom sredinom i podrška upravljanju kvalitetom vazduha“, a koji ima za cilj obezbjeđenje informacionog sistema u životnoj sredini, uključujući prvo unošenje podataka u sistem. Vrijednost projekta je 300.000 €.

- U julu 2011. započeta je realizacija projekta „Pokretanje zaštićenog područja u moru i procjena morskog i priobalnog ekosistema duž obale“. Projekat ima za cilj sprovođenje konkretnih mjera identifikovanih u prethodnom projektu, a naročito pružanje instrumenata za uspostavljanje prvog zaštićenog morskog područja u Crnoj Gori. Vrijednost projekta je 900.000 eura i trajeće 12 mjeseci.

U saradnji Ministarstva ekonomije Crne Gore i Ministarstva za životnu sredinu, kopno i more Italije pokrenut je projekat ugradnje sistema za solarno zagrijavanje vode (SWH sistemi) Montenegro Solar Water Heating Project (MONTESOL). Prva faza projekta, koja je obuhvatala izradu studije o potencijalnom tržištu SWH sistema, pokazala je da u CG postoji veliki potencijal za korišćene solarne energije. Vrijednost druge faze je oko milion eura, a projekat je zvanično otpočeo 4. jula 2011, potpisivanjem Sporazuma o saradnji Ministarstva ekonomije sa izabranim bankama - NLB i Hypo Alpe Adrida, kao i uručivanjem sertifikata za autorizovane dilere/instalatore solarnih sistema.

Bilateralna saradnja sa Italijom između ostalog, fokusira se i na tehničku i ekspertsku pomoć pri implementaciji CDM projekata.

Delegacija ENEL-a boravila je u aprilu 2011. u CG, kojom prilikom su izrazili zainteresovanost za obnovljive izvore energije i biomasu u CG.

Na planu naučno-prosvjetne saradnje, ministar nauke Crne Gore S. Vlahović, direktor Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća Z. Vukčević i predsjednik Naučno - tehnološkog parka Tecnopolis, sa sjedištem u Valencanu (Bari) E. Longobardi potpisali su 19. jula 2011. u Podgorici Sporazum o saradnji u oblasti inovacija u naučnom i privrednom sektoru. Vlada Italije je za školsku 2011/12. opredijelila stipendije za školovanje crnogorskih državljana u italijanskim prosvjetnim ustanovama u trajanju od 1 do 12 mjeseci. U predstojećem periodu očekuje se zaključivanje Sporazuma o saradnji u oblasti obrazovanja i Sporazuma o naučnoj i tehnološkoj saradnji.

Na planu kulture, organizovana je izložba 35 djela crnogorskog slikara Voja Stanića u Rimu u Galeriji savremene umjetnosti u periodu 12. maj – 12. jul 2011, dok je Crnu Goru na 54. Venecijanskom međunarodnom bijenalu umjetnosti (4. jun - 27. novembar 2011) predstavila Marina Abramović.

Pozitivnim se ocjenjuju ostvareni kontakti i ukupna saradnja u oblasti turizma, pri čemu je Crnu Goru u periodu januar-avgust 2011. posjetilo 27 253 italijanskih turista, koji su ostvarili 121 348 noćenja. Turistička ponuda Crne Gore je predstavljena na sajmu „BIT“ koji je održan u Milanu 17-20. februara 2011. Takođe, prezentacija Master plana za održivi razvoj Žabljaka održana je na Žabljaku 6. februara 2011. Za njegovu izradu pomoć iznosi 700.000 €. Master planom je predviđeno da do 2020. Žabljak postane moderan evropski turistički centar.

U predstojećem periodu potrebno je nastaviti procedure za formiranje Zajedničkog komiteta za realizaciju međudržavnog Sporazuma o strateškoj saradnji (Nakon što italijanska strana okonča interne procedure za

stupanje na snagu Sporazuma, pristupiće se formiranju Zajedničkog komiteta, shodno čl. 4. Sporazuma (u CG su ispunjene unutrašnje pravne procedure za stupanje na snagu Sporazuma).

Realizuju se i aktivnosti na planu intenziviranja saradnje u oblastima zdravstva i socijalnog staranja. Očekuje se da će uskoro biti potpisan Memorandum o razumijevanju iz oblasti zdravlja i medicinskih nauka između dva ministarstva.

U predstojećem periodu planirano je i finalizovanje revizije ugovorne baze između dvije države.

KIPAR

Saradnju Crne Gore i Kipra karakterišu tradicionalno dobri odnosi, dodatno osnaženi intenzivnim političkim dijalogom i sadržajnom bilateralnom saradnjom. Novoimenovani ambasador Kipra za Crnu Goru Karalambos Hadžisavas sa sjedištem u Beogradu, drugi po redu od uspostavljanja diplomatskih odnosa, dobio je agreman 14. februara 2011.

Vlada Kipra kontinuirano podržava crnogorske aspiracije za članstvo u evropske i evroatlantske strukture što je potvrđeno i iskazanom spremnošću za prenošenje iskustva i znanja u tom procesu, sprovođenjem ekspertske posjete predstavnika MVPEI CG Nikoziji, čija realizacija je planirana do kraja 2011. Saradnja dva ministarstva vanjskih poslova ostvaruje se i kroz učešće predstavnika MVP Kipra na Ljetnim školama za mlade diplomate "Gavro Vuković" (Kipar je imao po jednog predstavnika na ljetnjim školama održanim 2010. i 2011, u Kolašinu).

Tokom 2011. realizovano je niz susreta i posjeta visokih zvaničnika: ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen susreo sa ministrom vanjskih poslova Kipra Eratom Kozaku Markulisom na marginama 66. zasjedanja GS UN septembra 2011, prethodno, ministri vanjskih poslova imali susret na marginama neformalnog sastanka ministara vanjskih poslova EU i zemalja kandidata za članstvo u EU, septembra 2011; tadašnji ministar vanjskih poslova Kipra Markos Kipriano boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori 28. juna 2011; ministar vanjskih poslova Milan Roćen i tadašnji ministar vanjskih poslova Markos Kiprianuo susreli su se na marginama Ministarskog sastanka Komiteta ministara Savjeta Evrope u Istanbulu, 11. maja 2011. godine.

Crna Gora i Kipar ostvaruju konkretnu saradnju u oblasti odbrane. Ministar odbrane Crne Gore B. Vučinića boravio je u zvaničnoj posjeti Kipru 11-13. aprila 2011. kojom prilikom je potpisan i Sporazum o saradnji u oblasti odbrane. Od 14. februara 2011. četiri pripadnika Policije Crne Gore učestvuju u misiji Ujedinjenih nacija na Kipru a na temelju strateškog opredjeljenja Crne Gore da pruži doprinos izgradnji i očuvanju mira na regionalnom i globalnom planu.

Robna razmjena dvije zemlje u periodu januar-avgust 2011. iznosila je 595,406 €, dok SDI za period januar-jul iznosi 20,979 €. Marta 2011. iskazana je spremnost za uspostavljanje saradnje privrednih komora i predloženo organizovanje posjeta kiparskih privrednika Crnoj Gori.

Sporazum o saradnji u oblasti turizma potpisan je 24. juna 2011, prilikom zvanične posjete mvp Kipra Markusa Kiprianua.

Tokom 2011., pokrenuta je inicijativa za potpisivanje Sporazuma o saradnji u borbi protiv terorizma, organizovanog kriminala, protivzakonitog prometa narkotika, psihotropnih supstanci, ilegalnih migracija i

drugih kriminalnih zločina između Crne Gore i Republike Kipar, kao i Sporazuma o uzajamnoj zaštiti povjerljivih informacija između Vlade Republike Kipar i Vlade Crne Gore (kiparska strana dostavila nacрте februara 2011).

LETONIJA

Crna Gora i Republika Letonija nastavljaju pozitivan trend razvoja bilateralnih odnosa čemu su doprinijeli susreti najviših zvaničnika dvije države: posjeta potpredsjednika Vlade i ministra odbrane Letonije Artisa Pabrika Crnoj Gori 4 - 7. septembra 2011; prva zvanična posjeta predsjednika Vlade Igora Lukšića Letoniji 31. avgusta 2011. i susreti sa predsjednikom Vlade Valdisom Dombrovskisom, predsjednikom države Andrisom Berzinškim, i predsjednicom Parlamenta Solvitom Aboltinom; susret ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Milana Ročena sa ministrom vanjskih poslova Letonije Girtsom Valdisom Kristovskisom 1. jula o.g. na marginama ministarskog sastanka na visokom nivou Zajednice demokratija u Viljnusu; susret ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Milana Ročena sa potpredsjednikom Vlade i ministrom odbrane Letonije Artisom Pabriksom 4. februara o.g.

Sa ciljem davanja podstreka intenziviranju bilateralnih odnosa Vlada Crne Gore je 15. septembra 2011. godine, utvrdila prijedlog o postavljanju Ivana Lekovića za izvanrednog i opunomoćenog ambasadora Crne Gore u Republici Letoniji na nerezidentnoj osnovi.

Letonija je iskazala spremnost da pruži svu potrebnu podršku Crnoj Gori, prije svega prenošenjem iskustava u procesu evropskih integracija. Iskazan je interes da se dobri i prijateljski odnosi dvije države dodatno ojačaju saradnjom u oblasti ekonomije i turizma i inicirano potpisivanje novog Sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

Robna razmjena je na niskom nivou i u periodu januar-avgust 2011. iznosila je svega 98 900€, od čega je uvoz iz Letonije bio u vrijednosti 44 500€ a izvoz 54 400€. Direktne investicije iz Letonije su u periodu januar-jul 2011. iznosile 4,5 mil € (što je 1,6% od ukupnog priliva). Za 8 mjeseci 2011. Crnu Goru je posjetilo 449 turista iz Letonije koji su ostvarili 2502 noćenja.

Delegacija Ministarstva odbrane Crne Gore je 4. novembra 2011. boravila u posjeti Ministarstvu odbrane Letonije sa ciljem razmatranja mogućnosti za unapređenje saradnje putem: razmjene pripadnika dviju Vojski i jedinica u cilju sagledavanja procesa reformi u sistemu odbrane, stručno usavršavanje na Baltičkom odbrambenom koledžu, saradnju Mornarica i upoznavanje sa novim tipom patrolnih čamaca "Skrunda" koje koristi letonska mornarica, saradnju škola za ronioce, obuku pripadnika VCG u kontroli vazdušnog prostora (JTAC - Joint Tactical Air Control). Razmijenjena su iskustva o ulozi i mogućim načinima upotrebe mornarice u okviru međunarodnih operacija.

LITVANIJA

Litvanija je i u 2011. godini nastavila sa podrškom crnogorskim evropskim i evro-atlantskim integracijama uvjerena da time doprinosi jačanju političke stabilnosti regiona Zapadnog Balkana. Litvanija je 1. januara 2011. preuzela predsjedavanje OEBS-om što je rezultiralo intenzivnom saradnjom dvije države i na multilateralnom planu. Prijateljski odnosi sa Litvanijom potvrđeni su sadržajnim političkim dijalogom: ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Milan Ročen je na marginama Mediteranske konferencije OEBS 10.

oktobra 2011. imao bilateralni susret sa zamjenicom ministra vanjskih poslova Litvanije Astom Skaisgirite Liauskriene; predsjednik Vlade Igor Lukšić boravio je u zvaničnoj posjeti Litvaniji 1. septembra 2011. i imao susret sa premijerom Andriusom Kubiliusom i ministrom vanjskih poslova Audroniusom Ažubalisom; ministar vanjskih poslova Litvanije Audronius Ažubalis boravio je 5 jula 2011. u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori; ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Milan Roćen učestvovao je na ministarskom sastanku na visokom nivou Zajednice demokratija 1. jula 2011. u Viljnusu na poziv predsjedavajućeg OEBS-a i ministra vanjskih poslova Litvanije Adroniusa Ažubalisa; predsjednik Filip Vujanović imao je 4. februara 2011. na marginama Konferencije o bezbjednosti u Minhenu susret sa predsjednicom Litvanije Gribaускаite Dalijom. U cilju intenziviranja i razvijanja sveukupne bilateralne saradnje sa Republikom Litvanijom, Vlada Crne Gore je, 15. septembra 2011. godine, utvrdila prijedlog o postavljanju Ivana Lekovića za izvanrednog i opunomoćenog ambasadora Crne Gore u Republici Litvaniji na nerezidentnoj osnovi.

Robna razmjena između dvije zemlje je simbolična i svodi se samo na uvoz iz Litvanije. U periodu januar-avgust 2011. robna razmjena je iznosila 19 872 € dok su direktne investicije iz Litvanije za 7 mjeseci 2011. iznosile 4,18 mil € (1,5% od ukupnog priliva). Za 8 mjeseci 2011. Crnu Goru je posjetilo 4 296 litvanskih turista koji su ostvarili 28 343 noćenja što je 0,4% od ukupnog prometa.

Saradnja dvije države u oblasti odbrane ogleda se u školovanju oficira Vojske Crne Gore na Baltičkom odbrambenom koledžu, koji se nalazi u estonskom gradu Tartu. U vođenju ovog koledža smjenjuju se Estonija, Litvanija i Letonija.

Nastavljena je saradnja dva ministarstva vanjskih poslova u pogledu obuke kadrova. Predstavnik MVP Litvanije učestvovao je na 4. Ljetnjoj školi za mlade diplomate "Gavro Vuković" 5-11. jula 2011, a predstavnik MVPEI CG će, sa ciljem jačanja saradnje u okviru pristupanja EU, učestvovati na jednonedjeljnom interšip programu koji će biti organizovan u Litvaniji u krajem 2011.

LUKSEMBURG

Crna Gora i Veliko Vojvodstvo Luksemburg imaju dobre i prijateljske odnose, a između dvije države postoji veliki prostor za unapređenje bilateralne saradnje i intenziviranje političkog dijaloga. Politički kontakti: tokom boravka u Luksemburgu 20. juna 2011, ministar vanjskih poslova i evropskih integracija M. Roćen je imao susret sa potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova Luksemburga Žanom Aselbornom i sa ministarkom za razvojnu saradnju Luksemburga Mari-Žoze Žakob.

Robna razmjena Crne Gore i Luksemburga u periodu januar-avgust 2011. iznosila je 612 507 €, od čega je uvoz 193 818 €, a izvoz 418 689 €, a SDI za prvih sedam mjeseci 2011. iznosile su 6,43 miliona €. Pravni okvir za unapređenje ekonomske saradnje dvije zemlje čine: Sporazum o saradnji privrednih komora Crne Gore i Luksemburga (potpisan u novembru 2009) i Sporazum o uzajamnom podsticanju i zaštiti investicija sa Belgijsko-luksemburškom ekonomskom zajednicom (BLEU), potpisan februara 2010. U periodu januar-avgust 2011. Crnu Goru je posjetilo 750 turista iz Luksemburga koji su ostvarili 3 683 noćenja.

Vlada Luksemburga je donirala sredstva za prenošenje Belexfix sistema, službenog trgovačkog sistema Beogradske berze za razmjenu informacija o finansijskim tržištima na Montenegro berzu na osnovu trilateralnog Protokola o saradnji berzi Crne Gore, Luksemburga i Srbije, koji je potpisan u Luksemburgu 21. decembra 2010. Ovaj projekat koordinira i nadgleda luksemburška berza, dok je beogradska berza zadužena

za njegovu implementaciju. Na osnovu potpisanog trilateralnog međudržavnog ugovora Montenegro berza je sa beogradskom i luksemburškom berzom potpisala Ugovor o saradnji u februaru 2011. na osnovu koga je započela implementacija projekta.

Vlada Luksemburga, posredstvom organizacija Lux Development i Caritas Luxembourg, realizuje više projekata razvojne saradnje u Crnoj Gori. U toku je realizacija projekta Jačanje stručnog osposobljavanja na sjeveroistoku Crne Gore (MNE/011, potpisan u oktobru 2009) koji ima za cilj jačanje stručnog obrazovanja i obuke na nacionalnom i regionalnom nivou i razvoj sektora poljoprivrede i turizma na sjeveroistoku Crne Gore. Projekat se realizuje u periodu jul 2009 - jul 2013, a njegov budžet iznosi 4 280 000 €, od kojih Luksemburg obezbjeđuje 4,1 milion €, a crnogorska Vlada 180 hiljada €. Ovim projektom podržana je Strategija za razvoj stručnog obrazovanja za sjever Crne Gore (2011-2014) koju je Vlada Crne Gore usvojila u decembru 2009, a ima za cilj pružanje razvojnih smjernica za stručno obrazovanje na sjeveru Crne Gore, sa fokusom na deset opština, i to: Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Žabljak, Mojkovac, Plav, Plužine, Pljevlja, Rožaje i Šavnik.

U saradnji sa Lux Development-om u toku je realizacija druge faze projekta „Razvoj šumarstva u Crnoj Gori“ (FODEMO projekat) koji se realizuje u periodu mart 2007 – novembar 2012, a glavni cilj je poboljšanje uslova institucionalnog i tehničkog okvira za održivi razvoj sektora šumarstva u Crnoj Gori. Vrijednost projekta je 4,3 miliona €, od čega učešće Vlade Luksemburga 3,5 miliona €, a Vlade CG 800 hiljada €. Specifičan cilj druge faze FODEMO projekta je bio poboljšanje uslova institucionalnog i tehničkog okvira za održivi razvoj sektora šumarstva u Crnoj Gori.

Januara 2011. Vlada Luksemburga je izdvojila sredstva u iznosu od 27.072,87 € za finansiranje projekta Urgentna pomoć žrtvama poplava na sjeveroistoku Crne Gore, a koji se implementira posredstvom Caritas Luksemburg.

U okviru Programa regionalne saradnje za Balkan 2011-2013, 20. juna 2011. u Luksemburgu mvepi M. Roćen i ministarka za razvojnu saradnju u Vladi Luksemburga Mari Žoze Žakob potpisali su Sporazum o ublažavanju siromaštva kroz održivi razvoj za period 1. jul 2011-30. decembar 2013. Primarni ciljevi razvojnih projekata su poboljšanje uslova života stanovništva, jačanje lokalnih zajednica i saradnje na lokalnom nivou, poboljšanje obrazovnog sistema, uslova u sektoru zdravstva i zaštita životne sredine. Za implementaciju Sporazuma Vlada Luksemburga je izdvojila finansijska sredstva u iznosu od 1.282.250 €.

U julu 2011. Vlada Luksemburga je izdvojila novčana sredstva u iznosu od 100 000 € za finansiranje projekta Rehabilitacija porodica pogođenih poplavama u opštinama Plav i Berane za čije sprovođenje je zadužena Fondacija Caritas Luksemburg.

Sporazum o saradnji na projektu „Rekonstrukcija školskih objekata na sjeveroistoku Crne Gore – faza VIII, između Ministarstva prosvjete i sporta i NVO Caritas Luksemburg potpisan je 19. oktobra 2011. Ovim sporazumom je definisana saradnja na projektu rekonstrukcije školskih objekata na sjeveroistoku Crne Gore, koji obuhvata sanaciju 4 objekata osnovnih škola i predškolskih ustanova u opštinama Berane, Gusinje, Plav i Rožaje. Ukupna vrijednost projekta je 191 000 €, od čega je učešće Karitasa 143 000 € i Ministarstva prosvjete i sporta 48 000 €, a realizovaće se u periodu 1. novembar 2011- 30. jun 2012. godine.

Tokom 2011. godine, odnose Crne Gore sa Republikom Mađarskom, obilježilo je niz susreta na najvišem nivou: 17. juna Crnu Goru je posjetio predsjednik Vlade Mađarske V. Orban; predsjednik F. Vujanović posjetio je Mađarsku 5-6. aprila; a predsjednik Skupštine R. Krivokapić učestvovao je na V konferenciji predsjednika parlamenata država ZB, u Budimpešti, 12. oktobra, a na marginama Konferencije predsjednika parlamenata zemalja EU u Briselu, 4. aprila, imao je susret sa predsjednikom Parlamenta Laslom Keverom. Na marginama Ministarskog sastanka CEI u Trstu (10. Juna 2011.) i neformalnog sastanka mvp EU (14. marta) u Budimpešti, ministar M. Roćen imao je susret sa mvp J. Martonjijem.

Mađarska snažno podržava evropske i evro-atlantske aspiracije CG što je potvrđeno tokom mađarskog predsjedavanja EU u prvoj polovini 2011. U okviru mađarskog predsjedavanja EU, Budimpeštu su posjetili: potpredsjednik Vlade i ministar pravde D. Marković i ministar unutrašnjih poslova I. Brajović (20-21. januara); ministar održivog razvoja i turizma P. Sekulić (24-25. marta); ministar zdravlja M. Radunović (5. aprila); ministar nauke S. Vlahović (11-12. aprila) i ministar ekonomije V. Kavarić (12. aprila).

Mađarska je u oktobru pokrenula inicijativu za uspostavljanje privilegovanog partnerstva sa CG, u cilju daljeg jačanja saradnje, prvenstveno kroz podršku EU i NATO integracijama, ali i u oblasti privredne saradnje. Prijedlog za unapređenje dalje saradnje crnogorskom MVPEI predat je 2. novembra.

Crnogorski vojnici koji učestvuju u ISAF misiji u Avganistanu nalaze se u sastavu mađarskog kontingenta. Konsultacije između dva MVP-a na teme EU i NATO integracija održane su 28. aprila 2011. u Podgorici.

Na Ekonomskom forumu "Kina – zemlje Centralne i Istočne Evrope", koji se održao u Budimpešti, 25. juna, ispred CG učestvovao je potpredsjednik Vlade i ministar za informaciono društvo i telekomunikacije V. Lazović i ministar saobraćaja i pomorstva A. Lompar. Ovom prilikom ppv Lazović je imao i bilateralni susret sa ministrom za nacionalni razvoj Mađarske Tamašom Felegijem, koji je prihvatio poziv da posjeti CG u narednom periodu.

Tokom 2011. nastavljena je intenzivna saradnja u oblasti turizma. Ministar održivog razvoja i turizma CG P. Sekulić boravio je u posjeti RM 28. oktobra 2011. Turističke organizacije Budve, Bara, Ulcinja, Kotora i Tivta učestvovala su na Međunarodnom sajmu »Utazaš«, 3-6. marta 2011. u Budimpešti.

Oснаžena je i saradnja u oblasti pravosuđa. U CG je 19-21. septembra boravio predsjednik Vrhovnog suda i Nacionalnog savjeta Mađarske, Andraš Bake, kojom prilikom se susreo sa ppv i ministrom pravde D. Markovićem i predsjednikom Vrhovnog suda CG, V. Medenicom. Delegacija Ministarstva javne administracije i pravde Mađarske boravila je u Podgorici 22-24. marta u posjeti Komisiji za sprječavanje sukoba interesa CG. Ovom prilikom potpisan je Memorandum o saradnji između Komisije za sprječavanje sukoba interesa CG i Ministarstva javne administracije i pravde Mađarske, čiji je cilj razmjena znanja i iskustava u primjeni međunarodnih pravnih standarda i unutrašnjih propisa iz te oblasti.

U 2011. godini došlo je do uspostavljanja tješnje saradnje između Zavoda za zapošljavanje CG i Nacionalnog ureda za zapošljavanje Mađarske. U Podgorici je 19. maja potpisan Memorandum o saradnji između nacionalnih službi zapošljavanja Crne Gore i Mađarske.

Ove godine dvoje mađarskih diplomata učestvovala su na Ljetnjoj diplomatskoj školi »Gavro Vuković«.

MALTA

Crnu Goru i Maltu karakterišu prijateljski odnosi koji su dodatno unaprijeđeni tokom 2011. Tome su posebno doprinijeli redovni susreti zvaničnika dvije države. Predsjednik Skupštine Crne Gore R. Krivokapić sreo se sa predsjednikom Vlade Malte L. Gonzijem i predsjednikom Parlamenta M. Frenedom na marginama VI Konferencije predsjednika parlamenata malih evropskih zemalja, 6. oktobra 2011. na Malti, kao i sa predsjednikom malteškog Parlamenta M. Frenedom na marginama Konferencije predsjednika parlamenata zemalja EU, u Briselu 4. aprila 2011. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija M. Roćen susreo se sa potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova Malte T. Borgom na marginama 66. zasjedanja Generalne skupštine UN, u Njujorku 22. septembra 2011.

Republika Malta podržava Crnu Goru u realizaciji strateškog spoljnopolitičkog prioriteta - članstva u EU. Odlukom Vlade od 1. jula 2010. V. Vlahović je imenovan za ambasadora Crne Gore u Republici Malti, na nerezidentnoj osnovi sa sjedištem u Rimu, koji je stupio na dužnost 9. juna 2011. predajom akreditivnih pisama predsjedniku Malte Dž. Abeli. MVPEI CG je 23. februara 2011. obavijestilo maltešku stranu da je saglasno sa otvaranjem počasnog konzulata Malte u Crnoj Gori, sa sjedištem u Kotoru.

Na planu jačanja ekonomske saradnje u periodu januar-avgust 2011. ostvaren je obim robne razmjene u vrijednosti od: 119 148,63 €, od čega izvoz 117 428,57 €, uvoz 1 720,06 €, dok je u periodu januar-jul o.g. zabilježen priliv malteških investicija u Crnu Goru u iznosu od 6 000 000 €.

Imajući u vidu malteško iskustvo u oblasti pomorstva i interes za snaženje saradnje na tom planu, u proceduri usaglašavanja je Sporazum o priznavanju sertifikata pomorcima (MVPEI je 31. marta 2010. dostavilo Prijedlog sporazuma resornom ministarstvu Malte i čeka se odgovor malteške strane. Potpisivanjem Sporazuma dugoročno bi se riješio status crnogorskih pomoraca koji plove na brodovima pod zastavom Malte), a u predstojećem periodu se očekuje potpisivanje usaglašenog Memoranduma o razumijevanju između Fakulteta za pomorstvo u Kotoru i Instituta za međunarodno pomorsko pravo sa sjedištem na Malti.

Na planu snaženja normativno-pravne baze, u proceduri je Sporazum u oblasti obrazovanja, čiji Nacrt je prosljeđen malteškoj strani septembra 2011. Sporazum između Vlade Malte i Vlade Crne Gore o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja stupio je na snagu 19. jula 2011, a Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Malte o borbi protiv ilegalne trgovine drogama i psihotropnim supstancama, organizovanog kriminala i međunarodnog terorizma stupio na snagu 21. jula 2011.

Nastavljena je saradnja dva Ministarstva vanjskih poslova u pogledu obuke kadrova. Predstavnik MVP Malte je učestvovao na 4. Ljetnjoj školi za mlade diplomate "Gavro Vuković" 5-11. jula o.g.

NJEMAČKA

Bilateralni odnosi sa SR Njemačkom su u 2011. intenzivirani nizom kontakata na najvišem nivou. Predsjednik Vlade Crne Gore dr Igor Lukšić boravio je u radnoj posjeti SR Njemačkoj 18. i 19. oktobra 2011. kojom prilikom se sastao sa saveznim ministrom vanjskih poslova Gidom Vesterveleom koji je, 9. i 10. avgusta 2011. boravio u prvoj zvaničnoj posjeti Crnoj Gori i tom prilikom susreo se sa predsjednikom Filipom Vujanovićem, predsjednikom Skupštine Rankom Krivokapićem, predsjednikom Vlade dr Igorom Lukšićem i ministrom vanjskih poslova i evropskih integracija Milanom Roćenom. Predsjednik Vlade Crne Gore dr Igor Lukšić

boravio je u radnoj posjeti SR Njemačkoj 29. i 30. juna 2011. i imao susret sa saveznim ministrom vanjskih poslova Gidom Vesterveleom. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen boravio je u radnoj posjeti Berlinu i učestvovao, na poziv generalnog sekretara NATO Anders Fog Rasmusena, na Sastanku ministara vanjskih poslova NATO i zemalja kontributora ISAF misiji 12-14 aprila 2011. Predsjednik Skupštine Ranko Krivokapić imao je susret sa predsjednikom njemačkog Bundestaga prof. dr Norbertom Lamertom na marginama Konferencije predsjednika Parlamenata zemalja Evropske unije u Briselu, 4. aprila 2011. Predsjednik Vlade Crne Gore dr Igor Lukšić boravio je u prvoj zvaničnoj posjeti SR Njemačkoj od 30. marta do 01. aprila 2011. kojom prilikom je imao susret sa saveznom kancelarkom Angelom Merkel. Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Milan Roćen imali su susrete sa saveznom kancelarkom Angelom Merkel i saveznim ministrom vanjskih poslova Gidom Vesterveleom na marginama 47. Minhenske konferencije o bezbjednosti održane od 4. do 6 februara 2011.

U prvom planu njemačke politike prema Crnoj Gori je podrška kursu političkih i ekonomskih reformi u okviru procesa evropskih i evroatlantskih integracija. Pored toga, SR Njemačka je u Crnoj Gori angažovana i kroz veliki broj projekata u bilateralnoj saradnji. Njemačka trenutno učestvuje u sljedećim "twinning" projektima: „Jačanje kapaciteta Uprave policije"; "Strategija razvoja Crne Gore (2010-2015) i Nacionalni plan razvoja"; „Razvoj cjelokupnog okvira u javnoj administraciji (antikorupcija)". Državna sekretarka za evropske integracije Slavica Milačić boravila je u posjeti Berlinu 31.10 – 02.11.2011. Tom prilikom je imala susrete sa državnom sekretarkom u Saveznom ministarstvu vanjskih poslova Emili Haber, zamjenikom generalnog direktora Departmana za EU u Saveznom ministarstvu vanjskih poslova dr A. Frajtagom fon Loringhofenom i dr Francom Nojederom, zamjenikom direktora Departmana za evropska pitanja u njemačkom Kancleramtu. U organizaciji MVPEI Crne Gore i Aspen instituta iz Berlina u Budvi je u periodu 16-19. maja 2011. održana međunarodna konferencija pod nazivom „Stabilna bezbjednosna arhitektura za Zapadni Balkan". U periodu 30.januara-1.februara 2011. u posjeti Crnoj Gori boravila je delegacija Odbora za poslove EU njemačkog Bundestaga.

U periodu januar-avgust 2011. robna razmjena je iznosila 75,2 mil. € od čega uvoz 67,8 mil € a izvoz 7,4 mil €. Za 8 mjeseci 2011. direktne investicije iz Njemačke su iznosile 6,6 mil. €. Ministar ekonomije dr Vladimir Kavarić predvodio je crnogorsku delegaciju na V ekonomskoj konferenciji JIE pod nazivom "Prevažilaženje granica-jačanje saradnje" koja je održana u Berlinu 15-16. juna 2011. Crnogorska privredna delegacija, koju je predvodio predsjednik Privredne komore Crne Gore Velimir Mijušković, učestvovala je na Poslovnom forumu u Berlinu 21. januara 2011. i posjetila veliki međunarodni Sajam Zelena nedjelja (Green Week), koji je takođe održan u Berlinu, u periodu 21-30. januara 2011. Crnogorska delegacija, predvođena ministrom održivog razvoja i turizma Predragom Sekulićem učestvovala je na četrnaestom po redu međunarodnom sajmu nekretnina „Expo Real 2011" koji je održan od 4-6. oktobra 2011. u Minhenu. Od 7-9. februara 2011. u posjeti Crnoj Gori boravila je delegacija Odbora za istočnoevropske ekonomske odnose njemačke privrede (Ost-Ausschuss der Deutschen Wirtschaft, OA), koju je predvodio prof. dr Rajner Lindner, izvršni direktor OA. Razgovaralo se o modalitetima jačanja ekonomskih veza i kontakata između crnogorske i njemačke privrede, kao i o pripremi organizacije prvog crnogorsko-njemačkog poslovnog foruma u Crnoj Gori (april/maj 2012. dogovoren kao okvirni datum za održavanje foruma).

Sektor za energetska efikasnost Ministarstva ekonomije sprovodi projekat „Program energetske efikasnosti u javnim objektima (EPPB)" sa Njemačkom bankom za rekonstrukciju i razvoj (KfW). Potpisivanje ugovora za zajam planiran je krajem 2011, a implementacija projekta sljedeće dvije i po godine. Njemačka vlada je kroz svoju implementacionu agenciju Društvo za međunarodnu saradnju (GIZ, bivši GTZ) pokrenula projekat

„Savjetodavna služba za energetska efikasnost“ (ASE) i obezbijedila 1.5 mil. € potrebnih za prvu fazu projekta. Projekat GIZ ASE otpočeo je aprila 2008. na osnovu Sporazuma o tehničkoj saradnji potpisanog 13. oktobra 2004. U međuvremenu su obezbjeđena dodatna sredstva (uključujući sredstva Norveškog kraljevskog ministarstva spoljnih poslova koje je učestvovalo je u kofinansiranju projekta sa 1.5 mil. €), a njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj obezbijedilo je dodatnih 2 mil. €. U toku je realizacija projekta tehničke pomoći od CIM centra obezbjeđene od strane Vlade Njemačke. Tehnička pomoć odnosi se na savjetodavnu pomoć u oblasti obnovljivih izvora energije. Uz finansijsku podršku njemačke KfW banke realizovani su sljedeći projekti: projekat izgradnje 400kV dalekovoda Podgorica-Tirana (ukupni kredit 43,9 mil. €, za crnogorski dio 11,16 mil. €); projekat proširenja/izgradnje TS Ribarevine i Podgorica 5 (kredit 10,4 miliona €, donacija 3,1 mil. €); projekat zamjene filterskog postrojenja u TE Pljevlja (kredit 10 mil. €). Projekti koji su u toku, uz finansijsku podršku KfW banke, su: revitalizacija i modernizacija HE Perućica; revitalizacija i modernizacija HE Piva; Program za promociju obnovljivih izvora energije; tehnička konsultantska pomoć Ministarstvu ekonomije u sprovođenju reformi sektora.

U periodu januar-avgust 2011, Crnu Goru je posjetilo 26 036 turista iz Njemačke koji su ostvarili 144 423 noćenja. NTO Crne Gore učestvovala je na sajmu turizma „RDA“ u Kelnu koji je održan 26-28. jula 2011., u skladu sa dosadašnjom šestogodišnjom praksom. U novembru 2012. Crna Gora će biti domaćin godišnjeg kongresa Njemačkog udruženja turoperatora i turističkih agencija (DRV). Predstavnici DRV-a, na čelu sa predsjednikom DRV Jirgen Buhijem, boravili su u posjeti Crnoj Gori u aprilu 2011, kada su imali susret sa ministrom održivog razvoja i turizma Predragom Sekulićem, kao i predstavnicima turističke privrede, hotelijerima i turističkim agencijama. Crnogorska delegacija, na čelu sa ministrom održivog razvoja i turizma Predragom Sekulićem, učestvovala je na 45. Međunarodnoj turističkoj berzi– ITB u periodu 9-13. marta 2011. u Berlinu. Ministarstvo održivog razvoja i turizma i NTO Crne Gore potpisali su sa Air Berlin-om, drugim najvećim avio prevoznikom na tržištu Njemačke, ugovor o uspostavljanju direktne čarter linije za proteklu ljetnju turističku sezonu ka Crnoj Gori.

U pogledu saradnje u domenu odbrane, u okviru primjene Plana bilateralne saradnje za 2011., predstavnici Službe za informisanje MO Crne Gore boravili su 19-23. septembra 2011. u Potsdamu kojom prilikom su posjetili Centar za informacionu obuku Bundeswehr-a, Saveznu kancelariju za štampu i Studio državne televizije-ARD. Na školovanju u njemačkim vojnim akademijama trenutno se nalazi 6 kadeta iz Crne Gore. Ministar odbrane Boro Vučinić se susreo 6. oktobra 2011. sa njemačkim ministrom odbrane Tomasom de Mezerom, na marginama ministarskog sastanka u formatu NATO + ISAF u Briselu. Njemačka radi procijenu potrebe za remont školskog broda »Jadran« u njegovom matičnom, hamburškom brodogradilištu. Vezano za površinu lokacije potrebne za ratno groblje njemačkih vojnika stradalih u ratovima na teritoriji Crne Gore, Vlada Crne Gore je na sjednici od 6. oktobra 2011. donijela Zaključke kojima je u tački 2 regulisano da je „Vlada Crne Gore saglasna da se za ovu namjenu opredijeli prostor površine 2.600m² u jugoistočnom dijelu kasarne „Milovan Šaranović“. Usaglašen je Plan bilateralne saradnje za 2012. i predviđa realizaciju 10 aktivnosti.

U proteklom periodu nastavljeno je sa jačanjem saradnje u oblasti unutrašnjih poslova. U toku je priprema Osnova za vođenje pregovora vezano za Memorandum između MUP-a Crne Gore i MUP-a Njemačke o saradnji u oblasti suzbijanja kriminala. Aktivnosti koje se odnose na obuku službenika Sektora granične policije, realizuju se kroz Plan mjera za 2011. i imaju za cilj poboljšanje implementacije zakona i drugih propisa koji se odnose na bezbjednost i nadzor državne granice na vodi, kao i jačanje međunarodne saradnje

u borbi protiv prekograničnog kriminala. Posredstvom ambasade SR Njemačke donirana je oprema za potrebe organizacionih jedinica Uprave policije.

Crnogorska delegacija predvođena Ministrom saobraćaja i pomorstva, dr Andrijom Lomparom, učestvovala je na Međunarodnom transportnom forumu koji je od 25 do 27. maja 2011. održan u Lajpcigu.

U kontekstu saradnje u oblasti prosvjete i nauke u toku je posljednja faza Projekta "Reforma stručnog obrazovanja kao doprinos promociji zapošljavanja" koji finansira Vlada SR Njemačke. Implementator Projekta je GIZ. Osnovni cilj Projekta je poboljšanje mogućnosti zapošljavanja svršenih učenika iz srednjih stručnih škola i učesnika u mjerama kontinuiranog obrazovanja. Projekat se realizuje od septembra 2006. do decembra 2011. i vrijedan je 3,5 miliona €. Realizuje se i Projekat „Unapređenje energetske efikasnosti“. Donator je GIZ. U okviru Projekta sprovodi se kampanja „Energetska turneja“ u okviru koje petočlani stručno obučeni tim predavača učenicima završnih razreda osnovnih škola drže interaktivni čas na temu klimatskih promjena, obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti.

Grupa crnogorskih izdavača (Crnogorsko udruženje nezavisnih pisaca, Plima, Centralna narodna biblioteka, Matica crnogorska, Institut za crnogorski jezik i književnost, Otvoreni kulturni forum, Dignitas, Karver i Udruženje Ulqini) predstavila je svoja izdanja na sajmu knjiga u Frankfurtu otvorenom 12. oktobra 2011.

Značajna je podrške njemačke vlade jačanju administrativnih kapaciteta Crne Gore kroz Međunarodnu parlamentarnu stipendiju (IPS) za petomjesečno stažiranje visokokvalifikovanih mladih službenika crnogorske administracije u Bundestagu. Delegacija za izbor učesnika u programu IPS za 2012. na čelu sa članom Bundestaga Kajom Geringom boravila je u Crnoj Gori od 02-04. novembra 2011.

Ugovorno-pravna baza dvije države proširena je potpisivanjem Sporazuma između Vlade SR Njemačke i Vlade Crne Gore o grobovima stradalih u ratovima 10. avgusta 2011, tokom prve zvanične posjete saveznog ministra vanjskih poslova SR Njemačke Gida Vestervelea, kao i potpisivanjem Sporazuma o slanju stručnog osoblja 05. avgusta 2011. čime je obezbijeđen nastavak saradnje u oblasti unapređivanja nastave njemačkog jezika u obrazovno-vaspitnim ustanovama Crne Gore i u domenu stručnog usavršavanja nastavnika. Prilikom posjete premijera dr Igora Lukšića SR Njemačkoj 30-31. marta 2011, razmjenom nota između Crne Gore i SR Njemačke, zaključen je Sporazum o sukcesiji bilateralnih sporazuma između Crne Gore i SR Njemačke, čime je proces sukcesije ugovornog stanja između dvije države okončan. Usaglašen je Protokol između Vlade Crne Gore i Vlade SR Njemačke o implementaciji Sporazuma između Evropske zajednice i Republike Crne Gore o readmisiji (vraćanje i prihvatanje) lica koja su bez dozvole boravka. Očekuje se određivanje datuma potpisivanja Protokola.

POLJSKA

Tokom 2011. godine, odnose Crne Gore sa Republikom Poljskom, obilježili su važne posjete i susreti od kojih se izdvajaju posjeta predsjednika Vlade Poljske, Donalda Tuska, 5. maja; susret predsjednika Skupštine R. Krivokapića sa predsjednikom Senata R. Poljske Bogdanom Borusevicem, 20. maja na XIII sastanku predsjednika parlamenata Regionalnog partnerstva u Bratislavi; predsjednik F. Vujanović učestvovao je na XVII Samitu predsjednika država zemalja centralne Evrope u Poljskoj 27-28. maja, kojom prilikom se sastao sa predsjednikom B. Komorovskim; mvp-ei M. Roćen boravio je u zvaničnoj posjeti Poljskoj 24. marta, a na poziv visokog predstavnika EU Ketrin Ešton i mvp Poljske Radoslava Šikorskog, učestvovao je 3. septembra u Sopotu

na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova Evropske unije i zemalja kandidata za članstvo u EU. Takođe, ministar Roćen se susreo sa mvp Poljske R. Šikorskim na Ministarskom sastanku Zajednice demokratija u Viljnusu, 1. jula; Minhenskoj konferenciji o bezbjednosti, 5. februara i neformalnom sastanku mvp Višegradske grupe, Slovenije i ZB, 4. novembra.

Poljska kontinuirano podržava evropske i evroatlantske procese CG i Regiona. Tokom poljskog predsjedavanja EU u drugoj polovini 2011. Poljsku su posjetili ministar održivog razvoja i turizma P. Sekulić (10-12. jula); ministar ekonomije V. Kavarić (19-20. septembra); ministar odbrane B. Vučinić (23. septembra); ppv i ministar za informaciono društvo i telekomunikacije V. Lazović (19-20. oktobra) i ministar unutrašnjih poslova I. Brajović (3-4. novembra).

Bilateralni odnosi dvije zemlje značajno su unaprijeđeni tokom 2011. godine. Ambasada CG u Varšavi otvorena je 9. novembra 2010, a svečano inaugurisana 24. marta 2011. Ambasador CG u Poljskoj Ivan Leković stupio je na dužnost 30. maja 2011, a CG je za izvanrednog i opunomoćenog ambasadora R. Poljske u CG, Gražini Šikorski dala agreman 16. maja 2011. Političke konsultacije dva MVP održane su u Varšavi 27. aprila 2011.

Saradnja u oblasti ekonomije zabilježila je značajan napredak. Ministar unutrašnjih poslova Ivan Brajović i ministar finansija Milorad Katnić učestvovali su na XXI Ekonomskom forumu, koji se od 7. do 10. septembra, u organizaciji Instituta za istočne studije, održao u Krnjicama. Oba crnogorska ministra su ovom prilikom imala susrete sa svojim poljskim kolegama, Jerzy Millerom i Jacekom Rostowskim. Poljska kompanija ZGH Boleslav uložila je 60 miliona eura u izgradnju topionice olova u nikšićkoj opštini, koja će zaposliti 100 ljudi. Poljaci su 12. jula 2011. od nikšićkog Uniproma kupili 51 % akcija firme Gradir Montenegro, u okviru koje posluje rudnik Šuplja stijena u Pljevljima. Poljska kompanija je dosad u Gradir Montenegro uložila oko 25 miliona eura. Delegacija Regionalne Privredne komore iz Lođa posjetila je PKCG 8-10. oktobra 2011, kada je potpisan Sporazum o saradnji između PK CG i Regionalne Privredne komore iz Lođa.

Tokom 2011. godine intenzivirana je saradnja u oblasti odbrane između Republike Poljske i Crne Gore. Raniji ministar nacionalne odbrane Poljske Bogdan Klih boravio je u posjeti CG 10. februara, kada je potpisan Sporazum o saradnji u oblasti odbrane. Sa ciljem jačanja sistema odbrane CG i postizanja odgovarajućeg stepena interoperabilnosti, a posebno u vezi sa usavršavanjem i obukom pripadnika VCG za učešće u mirovnoj misiji ISAF u Avganistanu, tri pripadnika Vojske Crne Gore su završila obuku NATO Centra za obuku združenih snaga u Bidgošću (dva tokom 2010, jedan početkom 2011). Ministar odbrane B. Vučinić učestvovao je, 16.–18. 09.2011. na poziv ministra odbrane Poljske T. Sjemonjaka, na sastanku ministara odbrane zemalja EU, zemalja kandidata za EU i zemalja članica NATO koje nijesu članice EU. Sastanak je organizovan u okviru šestomjesečnog predsjedavanja Poljske EU. Na marginama sastanka ministar Vučinić se susreo sa ministrom odbrane Poljske.

Nastavljena je saradnja u oblasti prosvjete i kulture. Usaglašen je Sporazum o saradnji u oblasti kulture, obrazovanja i nauke između dvije države. Na Konferenciji European Cultural Commons, koja je održana u Varšavi, 12. oktobra, u okviru predsjedavanja Poljske EU, direktoru Centralne narodne biblioteke, J. Đurović uručen je zvaničan zahtjev Centra za arheološka istraživanja u JIE Varšavskog univerziteta za uspostavljanje saradnje sa Centralnom narodnom bibliotekom u pogledu razmjene publikacija, naučnih radova iz arheologije i ostalih oblasti kulture, što je prihvaćeno. Varšavski univerzitet je u aprilu 2011. izrazio interesovanje za adaptiranje Palate Ivelić u Risnu u arheološko-istraživački centar međunarodnog karaktera sa čim je saglasna crnogorska strana. Da bi se realizovala ova ideja Ministarstvo kulture CG je predložilo potpisivanje bilateralnog ugovora između CG i RP, kojim bi se definisale obaveze obje strane, te Pismo o namjerama

Ministarstva kulture RP, kao prijedlog za dalju institucionalizaciju ove arheološke saradnje. Pismo o namjerama ministra kulture RP, u međuvremenu, prosljeđeno Ministarstvu kulture CG (krajem jula 2011), od koga se očekuje da pošalje nacrt pomenutog sporazuma. Namjera Univerziteta u Varšavi je da ovaj ugovor potpiše tokom posjete predsjednika Komorovskog CG.

Saradnja je obogaćena intenzivnijim kontaktima i u drugim oblastima. Delegacija Skupštine je 11-15. aprila boravila u studijskoj posjeti Sejmu i Senatu Poljske, u organizaciji Nacionalnog demokratskog instituta u okviru inicijative za jačanje zakonodavnih institucija na ZB. U posjeti CG je 14. juna 2011. boravio pomoćnik ministra infrastrukture Poljske Maciej Jankowski, kada je imao susret sa ministrom održivog razvoja i turizma P. Sekulićem.

Ove godine dvoje poljskih diplomata učestvovala su na Ljetnjoj diplomatskoj školi »Gavro Vuković« u CG 5-11. juna.

PORTUGAL

Crna Gora i Republika Portugal imaju prijateljske odnose, uz brojne mogućnosti za jačanje bilateralne saradnje. Portugal pruža kontinuiranu podršku u realizaciji naših strateških spoljnopolitičkih prioriteta.

U prethodnom periodu, odnose sa Portugalom obilježili su susreti ministra vanjskih poslova i evropskih integracija M. Roćena sa ministrom vanjskih poslova Portugala Paulom Portasom, 3. septembra 2011. u Sopotu, na marginama neformalnog sastanka ministara vanjskih poslova Evropske unije i zemalja kandidata za članstvo u EU, kao i sa tadašnjim ministrom vanjskih poslova Portugala Luisom Amadom 14. aprila 2011. u Berlinu, na marginama Ministarskog sastanka Sjevernoatlantskog savjeta NATO sa zemljama kontributorima ISAF misije u Avganistanu.

Postoji spremnost crnogorske strane za intenziviranje ekonomske saradnje imajući u vidu slabu trgovinsku razmjenu koju naša zemlja ostvaruje sa Portugalom. U periodu januar-avgust 2011. obim prometa iznosio je 432 517,36 €, što je ujedno i uvoz iz Portugala. U navedenom periodu nije zabilježen priliv portugalskih investicija u Crnu Goru.

U pogledu ugovorne osnove za unapređenje odnosa, u postupku usaglašavanja su Sporazum o ekonomskoj saradnji, Sporazum o promociji i zaštiti investicija, čiji nacrti su dostavljeni portugalskoj strani septembra 2010, dok su u toku pripreme za vođenje pregovora o Konvenciji o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

U oblasti odbrane, upućen je poziv novoimenovanom ministru odbrane Portugala Žoze Pedru Agiar Branku da posjeti Crnu Goru, kao prvi korak u cilju uspostavljanja saradnje između dva ministarstva i oružanih snaga, kada bi se mogla pokrenuti i inicijativa o potpisivanju Sporazumu o saradnji u oblasti odbrane.

U periodu januar-avgust 2011. Crnu Goru je posjetilo 5140 turista iz Portugala, koji su ostvarili 30 196 noćenja.

Takođe, po preporuci predsjednika Evropske komisije Barosa, tokom posjete Kotoru 2011, predstavnici Opštine Kotor obratili su se gradonačelniku portugalskog grada Obidos sa inicijativom za uspostavljanje saradnje, imajući u vidu kulturno-istorijsku jedinstvenost i slične prirodne i geografske karakteristike dva

grada. Delgacija iz Obidosa, na čelu sa gradonačelnikom Telmom Fariom, boravila je u Kotoru od 18-22. avgusta 2011. kojom prilikom je razgovarano o mogućim pravcima saradnje (turizam, kultura, valorizacija kulturne baštine).

RUMUNIJA

Odnosi Crne Gore i Rumunije su prijateljski, a postoji veliki prostor za unapređenje ukupne saradnje i intenziviranje političkih i radnih kontakata. Tokom 2011. realizovano je više susreta na najvišem nivou. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Milan Roćen susreo se, 12. marta 2011., sa ministrom vanjskih poslova Rumunije Teodorom Bakonskim na marginama neformalnog sastanka ministara vanjskih poslova EU a sastanak Crnomorske ekonomske saradnje, održan u Bukureštu 8. juna bio je nova prilika za susret dva ministra.

U predstojećem periodu potrebno je dodatno osnažiti saradnju u oblastima ekonomije i turizma. U periodu januar-avgust 2011. robna razmjena je iznosila 19 396 064 €, od čega je uvoz bio 19 364 295 €, a izvoz 31 769 €, dok su strane direktne investicije u periodu januar-jul 2011. bile 407 897 €. U prvih devet mjeseci 2011. Crnu Goru je posjetilo 18 614 rumunskih turista sa ostvarenih 116 437 noćenja.

Rumunska strana je u aprilu 2011. iskazala interesovanju za pospješivanje saradnje u oblasti saobraćaja i uvođenje direktne čarter linije Podgorica-Bukurešt.

Ostvarena je saradnja policija dvije zemlje. Službenici Uprave policije Crne Gore ostvaruju kontinuiranu komunikaciju sa kolegama iz Rumunske žandarmerije koja se odnosi na saradnju po pitanju suzbijanja nasilja na sportskim događajima.

Postoji obostran interes za intenziviranje saradnje u oblasti odbrane. Ministarstvo nacionalne odbrane Rumunije je iniciralo potpisivanje Tehničkog sporazuma u oblasti obuke vojnog i civilnog personala, kojim se pravno definišu uslovi školovanja u obje zemlje. Tehnički sporazum je potpisan 01. aprila 2011. Plan bilateralne saradnje između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Rumunije za 2011. godinu je usaglašen i potpisan u decembru 2010. Planom su predviđene dvije aktivnosti, od kojih je jedna Kurs o planiranju i budžetiranju koji je, na rumunsku inicijativu, odložen za april 2012. godine. Krajem avgusta 2011., u Crnoj Gori su boravili predstavnici HUMINT tima. Rumunske oružane snage u Crnoj Gori predstavlja vojni ataše pukovnik Čedomir Vojnov, na nerezidentnoj osnovi.

Bilateralna saradnja u oblasti kulture uskoro bi trebalo da bude definisana potpisivanjem Programa o saradnji u oblasti kulture. Nacrt Programa je usvojila Vlada Crne Gore a čeka se odgovor Ministarstva kulture Rumunije.

Preduzete su aktivnosti u cilju snaženja saradnje na planu obrazovanja. Rumunsko Ministarstvo vanjskih poslova uputilo je 27. septembra 2011. poziv studentima iz Crne Gore za učešće na konkursu za stipendije za školovanje u Rumuniji u školskoj 2012/2013.

Očekuje se skoro okončanje procesa konsolidacije ugovornog stanja. Rumunska strana je 24. oktobra 2011. dostavila Nacrt protokola o konsolidaciji ugovornog stanja. Crnogorska strana je 27. oktobra 2011. obavijestila o spremnosti za otpočinjanje pregovora o sukcesiji bilateralnih sporazuma.

Odnosi Crne Gore i Slovačke su tradicionalno dobri i prijateljski, a u 2011. preduzete su aktivnosti u cilju daljeg snaženja veza i ukupne bilateralne saradnje.

Tokom 2011., realizovano je više posjeta i susreta na najvišem nivou. Predsjednik Slovačke Ivan Gašparovič boravio je 12.-14. septembra 2011. u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori, kada se susreo sa crnogorskim predsjednikom Filipom Vujanovićem, premijerom dr Igorom Lukšićem i predsjednikom Skupštine Rankom Krivokapićem. Mvpei M. Roćen je 4. novembra imao neformalni susret sa mvp Slovačke M. Dzurindom na marginama sastanka ministara vanjskih poslova Višegradske grupe (V4), Slovenije i Zapadnog Balkana, održanog u Pragu. 20. maja 2011. predsjednik Skupštine CG R. Krivokapić susreo se sa predsjednikom Parlamenta Slovačke R. Sulikom, na marginama 13. sastanka predsjednika parlamenata zemalja Regionalnog partnerstva + Bugarska, Rumunija, Hrvatska i Crna Gora održanog u Bratislavi. 14. aprila 2011. mvpei M. Roćen se susreo sa slovačkim mvp-om M. Dzurindom na marginama Ministarskog sastanka Sjevernoatlantskog savjeta NATO sa zemljama kontributorima ISAF misije u Avganistanu, koji je održan u Berlinu i 27. marta 2011. na marginama Briselskog foruma.

Obje strane su zainteresovane za intenziviranje ekonomske razmjene. Na toj liniji, 13. septembra 2011. održan je prvi Poslovni forum crnogorskih i slovačkih privrednika koji su otvorili predsjednici Crne Gore i Slovačke Filip Vujanović i Ivan Gašparovič. Slovačke kompanije su tom prilikom iskazale spremnost da ulažu u Crnu Goru, prije svega u oblastima proizvodnje hidro i solarne energije, saobraćajne infrastrukture, bankarstva, poljoprivrede i turizma. Očekuje se da će uskoro biti formirana Mješovita komisija za ekonomsku saradnju, imajući u vidu da je na prvoj rundi pregovora o konsolidaciji ugovornog stanja, održanoj 26. maja 2011. u Bratislavi, dogovoreno da na snazi ostane Sporazum o ekonomskoj saradnji potpisan 5. oktobra 2005, čime je ispunjen jedan od uslova za formiranje Komisije. Postoji dobra saradnja privrednih komora dvije zemlje. U Privrednoj komori Crne Gore je 17. maja 2011. održan sastanak predstavnika privrednih komora Crne Gore i Slovačke. Tom prilikom predsjednik PKCG Velimir Mijušković i predsjednik PK Slovačke Peter Mihok potpisali su Memorandum o razumijevanju privrednih komora, a dogovoreno je inteziviranje aktivnosti u cilju promovisanja i snaženja ekonomske saradnje. Robna razmjena je u periodu januar-avgust 2011. bila 6 199 299 €, od čega je izvoz bio 396 980 €, a uvoz 5 802 319 €. Investicije u periodu januar-jul 2011. iznosile 129 500 €.

Ministar finansija Crne Gore, dr Milorad Katnić, sastao se 9. septembra 2011. sa potpredsjednikom Vlade i ministrom finansija Slovačke, Ivanom Miklošem, na marginama 21. Ekonomskog foruma održanog u Poljskoj. Na sastanku je dogovoreno intenziviranje saradnje između dva ministarstva, posebno u oblasti reformi socijalnog i zdravstvenog sistema, a ministar Mikloš je ponudio pomoć eksperata Ministarstva finansija Slovačke u pripremi za pregovore sa EU, kao i u procesima povlačenja EU sredstava. U toku su pregovori u cilju definisanja načina otplate duga koji Crna Gora ima prema Republici Slovačkoj, po osnovu Sporazuma o pitanjima sukcesije (potpisan 29. juna 2001, stupio na snagu 2. juna 2004) i Sporazuma između Republike Srbije i Republike Crne Gore o regulisanju članstva u međunarodnim finansijskim organizacijama i razgraničenju finansijskih prava i obaveza (potpisan 10. jula 2006).

Postoji mogućnost za unapređenje saradnje u oblasti turizma i zaštite životne sredine. Krajem januara 2011., na sajmu turizma ITF Slovakia Tour u Bratislavi, svoju turističku ponudu predstavile su turističke organizacija Budve, Bara i Tivta. Objе strane su zainteresovane za realizaciju projekta izgradnje uređaja za prečišćavanje

otpadnih voda u Plavu i Gusinju iz razvojne pomoći Slovačke namijenjene Crnoj Gori. U periodu januar-avgust 2011. Crnu Goru je posjetilo 9 714 slovačkih turista sa ostvarenih 66 915 noćenja.

U prethodnom periodu osnažena je policijska saradnja i saradnja u oblasti unutrašnjih poslova. U proceduri usaglašavanja su Sporazum o policijskoj saradnji i Protokol o implementaciji Sporazuma EU i Crne Gore o readmisiji. Uprava policije ostvaruje kontinuiranu komunikaciju sa Ambasdom Republike Slovačke u Beogradu i kancelarijom oficira za vezu Republike Slovačke, akreditovanim za Crnu Goru.

Saradnja u oblasti odbrane ostvaruje se u skladu sa Planom vojne bilateralne saradnje između Crne Gore i Republike Slovačke za 2011. Ministarstvo odbrane Republike Slovačke je 12. maja 2011. imenovalo potpukovnika Jozefa Vistavela za vojnog atašea Republike Slovačke u Crnoj Gori sa sjedištem u Beogradu.

Iskazano je obostrano interesovanje za razmjenu iskustava na polju rada i socijalnog staranja, te za potpisivanje sporazuma kojima će biti pravno regulisana saradnja u ovoj oblasti. Potpredsjednik Vlade i ministar rada, socijalnog staranja i porodice Republike Slovačke Jozef Mihal boravio je 29. jula 2011. u Podgorici, kada se susreo sa ministrom rada i socijalnog staranja Crne Gore Suadom Numanovićem. Tom prilikom pokrenuta je inicijativa za zaključivanje novog Sporazuma o socijalnom osiguranju između dvije države, te za prenos iskustva u dijelu usvajanja EU standarda u oblasti rada, penzijskog sistema i socijalne politike.

Nastavljene su aktivnosti na jačanju veza u oblastima obrazovanja i kulture. Vlada Republike Slovačke opredijelila je u martu 2011. stipendiju za osnovne/master studije na slovačkim univerzitetima za jednog državljanina Crne Gore. Stipendija je u junu 2011. dodijeljena kandidatu koga je predložilo Ministarstvo prosvjete i sporta Crne Gore. Slovačka je početkom maja 2011. ponudila podršku mobilnosti studentima, doktorantima, profesorima i istraživačima za akademsku 2011/2012. godinu preko Nacionalnog programa stipendija Slovačke Republike i dodijelila dvije stipendije za desetomjesečne studije slovačkog jezika u okviru Modernizacionog programa Slovačka 21, kao pripremu za kasnije visokoškolsko obrazovanje na slovačkim univerzitetima.

Ministar kulture Crne Gore Branislav Mićunović boravio je u posjeti Slovačkoj 2-4. maja 2011, kada je potpisan Sporazum o saradnji u oblasti kulture. U Bratislavi je 20. juna 2011. održana izložba fotografija Ivana Petrovića pod nazivom „Crna Gora – pet godina samostalnosti nove države na Balkanu“.

U 2011. značajno je unaprijeđena parlamentarna saradnja: članovi Administrativnog odbora Skupštine učestvovali su na Regionalnoj radionici o efektivnoj kontrolnoj i zakonodavnoj funkciji parlamentarnih odbora na Zapadnom Balkanu, održanoj od 2. do 4. novembra 2011.; članovi Komisije za praćenje i kontrolu procesa privatizacije Skupštine Crne Gore boravili su u studijskoj posjeti Slovačkoj sredinom juna 2011; Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore učestvovao je na sastanku odbora za ljudska prava i slobode parlamenata zemalja Višegradske četvorke, koji je održan polovinom marta 2011. u Bratislavi u okviru slovačkog predsjedavanja V4; generalni sekretar Skupštine Crne Gore Damir Davidović boravio je januara 2011. u posjeti slovačkom Parlamentu na poziv M. Nižnana, generalnog sekretara slovačkog Parlamenta.

Slovačka pruža kontinuiranu podršku Crnoj Gori u ostvarenju njenih strateških spoljnopolitičkih ciljeva. Slovačka Vlada je finansirala prvu godinu realizacije projekta „Nacionalna konvencija za EU“, koji ima za cilj unapređenje platforme pregovora sa EU i predstavlja forum u kojem učestvuju predstavnici različitih društvenih struktura. Projekat je otpočeo 5. aprila 2011, a njime su obuhvaćene četiri radne grupe

koncentrisane na oblasti: 1. vladavine prava, 2. reforme javne uprave, 3. saradnje sa civilnim sektorom i 4. evropskih fondova i njihovog korišćenja za ekonomski razvoj CG. U Crnoj Gori su, u cilju evaluacije projekta, 19. jula 2011. boravili Ivan Štefanec, predsjednik Odbora za evropske poslove Parlamenta Slovačke i Peter Mihalko, politički direktor u MVP-u Slovačke. Tom prilikom iskazana je spremnost slovačke strane da nastavi sa finansiranjem projekta do kraja 2012. Slovačko Ministarstvo vanjskih poslova i "Slovak Aid" su aktivno involvirani u sprovođenje Vladine komunikacione strategije za NATO. Treća serija tribina o evroatlantskim integracijama održana je u periodu od 7. do 11. novembra 2011. u osam gradova Crne Gore, a pored ambasadora Slovačke Františka Lipke, na tribini je učestvovao i predstavnik slovačkog Ministarstva vanjskih poslova.

Pregovori o konsolidaciji ugovornog stanja održani su 26. maja 2011. u Bratislavi i 27. septembra 2011. u Podgorici u cilju definisanja pravnog okvira za buduću saradnju na svim poljima. Dogovoreno je da od 39 bilateralnih sporazuma 21 ostane na snazi. Dvije strane su se saglasile da nemaju interes za ostanak na snazi 16 sporazuma, dok su za 2 ugovora potrebne dalje konsultacije sa nadležnim ministarstvima Crne Gore i Slovačke. Sporazum o međunarodnom drumskom prevozu robe i putnika, potpisan je 26. maja 2011.

SLOVENIJA

Crna Gora i Slovenija imaju veoma dobre odnose, zasnovane na principima dobrosusjedstva, saradnje i međusobne podrške. Realizovane su sljedeće posjete i susreti na najvišem nivou: predsjednik Slovenije Danilo Tirk boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori 5. i 6. septembra 2011, kada se sreo sa crnogorskim predsjednikom Filipom Vujanovićem, premijerom Igorom Lukšićem i predsjednikom Skupštine Rankom Krivokapićem; ministar vanjskih poslova i evropskih integracija M. Ročen susreo se sa ministrom vanjskih poslova Slovenije S. Žbogarom na marginama sastanka ministara vanjskih poslova Višegradske grupe (V4), Slovenije i Zapadnog Balkana, 4. novembra 2011. u Pragu i na marginama Strateškog foruma Bled, održanog 10. septembra 2011.

U prethodnom periodu realizovani su brojni projekti i unaprijeđena ukupna bilateralna saradnja. Potpisivanjem Sporazuma o ekonomskoj saradnji, 5. septembra 2011., kreiran je pravni okvir za intenziviranje privredne razmjene. Snaženju saradnje i definisanju novih zajedničkih projekata doprinijelo je održavanje prvog Crnogorsko-slovenačkog poslovnog foruma, 5. septembra 2011. u Budvi, koji su otvorili predsjednici dvije zemlje Filip Vujanović i Danilo Tirk, i na kome je učestvovalo 250 privrednika. Tom prilikom potpisani su Dogovor o strateškoj saradnji između Datalab MN d.o.o, Datalab d.d. i Instituta računovođa i revizora Crne Gore, Dogovor o saradnji na području standardizacije između SIST i Instituta za standardizaciju Crne Gore i Izjave o namjeri za saradnju u okviru građevinskih radova u Crnoj Gori između CM Celje d.d, Primorje d.d, Konel d.o.o, Yu BRIV d.o.o. i Rudnici boksita a.d. Robna razmjena je u periodu januar-avgust 2011. bila 58 276 000 €, od čega je izvoz bio 17 512 000 €, a uvoz 40 764 000 €. Investicije su u periodu januar-jul 2011. iznosile 10 932 000 €.

U toku je realizacija ODA projekta „Razvoj IT-infrastrukturnog sistema za crnogorski energetski sektor“, koji finansira Vlada Republike Slovenije. Zaključen je Ugovor o koncesiji za izgradnju malih hidroelektrana na vodotoku Vrbnica u Opštini Plužine sa konzorcijumom slovenačko-crnogorskih kompanija, slovenačke kompanije Timur d.o.o., Soške elektrane Nova Gorica d.o.o. i Montavar Metakna nova d.o.o.

Slovenija je značajan davalac razvojne pomoći Crnoj Gori. Program međunarodne razvojne saradnje između Crne Gore i Republike Slovenije za 2011. i 2012. potpisan je 4. avgusta 2011., a njime su obuhvaćeni projekti usmjereni naročito na pristupanje Evropskoj uniji, kao i jačanje ekonomske i socijalne infrastrukture, te zaštitu životne sredine. Na osnovu Okvirnog programa o međunarodnoj razvojnoj saradnji i humanitarnoj pomoći, Vlada Republike Slovenije će u naredne dvije godine izdvojiti preko 2 miliona eura za projekte razvojne i tehničke pomoći u Crnoj Gori. Programom međunarodne razvojne saradnje je, za sada, obuhvaćeno 15 projekata razvojne i 17 projekata tehničke pomoći.

Predstavnici Ministarstva finansija Crne Gore, tačnije CFCU-a, više puta do sada bili su polaznici seminara u organizaciji Centra za usavršavanje iz oblasti finansija (Center of Excellence in Finance-CEF) iz Ljubljane. Seminari su posvećeni pružanju podrške u pretpristupnom procesu, te razmjeni iskustava u oblasti programiranja, upravljanja i implementacije Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) između zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u Evropskoj uniji. U okviru projekta "Jačanje upravljačkog i kontrolnog sistema EU finansijske podrške u Crnoj Gori", čiji je korisnik Ministarstvo finansija, angažovani su dugoročni eksperti, čija su iskustva značajna u cilju pružanja tehničke podrške i prenosa znanja iz oblasti implementacije pretpristupne pomoći.

Značajan podsticaj dinamiziranju saradnje u oblasti turizma dalo je otvaranje predstavništva Nacionalne turističke organizacije Crne Gore u Ljubljani 28. januara 2011. Turističko predstavništvo u Ljubljani bi trebalo da bude regionalnog karaktera i da, osim Slovenije, pokriva sjevernu Italiju i Austriju. U periodu januar-avgust 2011. u Crnoj Gori je boravilo 15 645 turista sa ostvarenih 121 836 noćenja.

Iskazano je obostrano interesovanje za pospješivanje saradnje u oblasti poljoprivrede. Ministri poljoprivrede dvije države Tarzan Milošević i Dejan Židan su, prilikom susreta na novosadskom Sajmu, 13. maja 2011, razgovarali o mogućnostima saradnje na polju jačanja sistema bezbjednosti hrane, podsticanja ruralnog razvoja i usklađivanja agrarne politike sa EU zakonodavstvom u cilju nastavka procesa pridruživanja.

Nastavljena je saradnja u oblasti unutrašnjih poslova kao i saradnja policija. U organizaciji MUP-a Crne Gore i Ambasade Republike Slovenije u Podgorici, u Miločeru je 15. septembra 2011. održana konferencija na temu civilne zaštite u kontekstu NATO integracije. Predstavnici crnogorskog MUP-a imali su u oktobru 2011. obuku iz oblasti zaštite od zemljotresa u Sloveniji, u okviru IPA projekta. Uprava policije ostvaruje kontinuiranu komunikaciju sa akreditovanim policijskim atašeuom, oficijom za vezu Republike Slovenije. Intenzivna saradnja sa policijom Republike Slovenije ostvaruje se i kroz: 1) zajednički projekat Savjeta Evrope i Evropske komisije– IPA Regionalni program 2010 Regionalana saradnja u borbi protiv sajber kriminala u jugoistočnoj Evropi. Partneri u pomenutom projektu pored Republike Slovenije su Francuska, Italija, Rumunija i univerzitet u Dublinu. Projekat je otpočeo 1. novembra 2010. i predviđeno je da traje do druge polovine 2012.; 2) projekat „Predstavljanje preduslova za uspostavljanje Timova za zajedničku istragu za borbu protiv trgovine ljudima u zemljama Jugoistočne Evrope”. Pet radionica, od kojih je do sada realizovana jedna, predstavljaju srž projekta čiji je cilj podsticanje stručnjaka da koriste timove za zajedničku istragu (JITs THB) koji su od posebne važnosti za istragu, promovisanje međunarodne saradnje u krivičnim stvarima i 3) projekat „Socijalni dijalog i razvoj u industriji privatne sigurnosti u članicama EU i zemljama kandidatima za članstvo“. Predstavnici jedinica odgovornih za borbu protiv terorizma iz Albanije, Austrije, BiH, Crne Gore, Slovenije i Srbije, potpisali su 28. januara 2011. u Ljubljani Deklaraciju članica Inicijative za međunarodnu policijsku saradnju u oblasti protivterorističke aktivnosti o policijskoj saradnji u borbi protiv međunarodnog terorizma.

Saradnja na planu odbrane značajno je pospješena, naročito u dijelu razmjene iskustva u cilju usvajanja NATO standarda. Slovenija je preuzela ulogu Kontakt države NATO-a za Crnu Goru 1. januara 2011., a Ministarstvo odbrane Republike Slovenije je, u tom kontekstu, uputilo savjetnika u Ministarstvo odbrane Crne Gore, koji crnogorskim kolegama pruža stručnu pomoć, što je regulisano Memorandumom o razumijevanju između MO RS i MO CG o privremenom imenovanju državnog službenika MO RS koji će raditi kao savjetnik u MO CG. Plan bilateralne saradnje između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije za 2011. potpisan je 17. januara 2011. U skladu sa Planom, jedan oficir VCG upućen je na više štabno školovanje/postdiplomske studije u Sloveniji. Plan bilateralne saradnje dva MO za 2012. potpisan je 01.12.2011. Planom je predviđena realizacija 29 aktivnosti: 12 u Crnoj Gori i 17 u Sloveniji što predstavlja nastavak intenzivne saradnje sa Slovenijom u oblasti odbrane. Slovenački patrolni brod učestvovao je na vježbi „ADRION LIVEX“ održanoj od 6. do 10. juna 2011. u Luci Bar, koja je imala za cilj pospješivanje interoperabilnosti brodova Mornarice VCG sa brodovima NATO zemalja. Slovenačka ministarka Jelušić je uputila poziv Vojski Crne Gore da iduće godine uzme učešće na vježbi ADRION LIVEX, čiji će domaćin tada biti Republika Slovenija. Crnogorski ministar B. Vučinić posjetio je Sloveniju 18. i 19. septembra 2011. kada je u slovenačkom muzeju odbrane prisustvovao svečanoj prezentaciji podmornice tipa P913, koja je poklonjena Sloveniji u muzejske svrhe. Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore, viceadmiral Dragan Samardžić, boravio je od 19. do 21. jula 2011. u posjeti Vojski Republike Slovenije. Direktor Direktorata za politiku odbrane u Ministarstvu odbrane Republike Slovenije Primož Šavc boravio je u Podgorici 7. jula 2011. i tom prilikom razgovarao sa ministrom odbrane Borom Vučinićem i pomoćnikom ministra za politiku odbrane Draškom Jovanovićem. Šavc je u Ministarstvu odbrane održao predavanje na temu – “Iskustva Slovenije na putu ka NATO-u”. Šavc je prilikom posjete Crnoj Gori bio i jedan od predavača na 4.regionalnom evroatlantskom kampu REACT 2011 koji je ove godine održan na Vučju u organizaciji NVO Alfa Centar.

Preduzete su aktivnosti u cilju snaženja saradnje na polju zdravlja, rada i socijalnog staranja. Ministar zdravlja Slovenije Dorijan Marušič boravio je u posjeti Crnoj Gori 17-18. marta 2011, kada je sa crnogorskim kolegom Miodragom Radunovićem potpisao Memorandum o razumijevanju između Ministarstva zdravlja Crne Gore i Ministarstva zdravlja Republike Slovenije u oblasti medicine i zdravstva. Ambasada Republike Slovenije donirala je u julu 2011. 4000 € za modernizaciju opreme Kliničkog centra Crne Gore. Administrativni sporazum za sprovođenje Sporazuma o socijalnom osiguranju između Crne Gore i Slovenije je potpisan u Podgorici, 12. maja 2011.

Dvije države kontinuirano rade na jačanju veza u oblastima nauke, tehnologije, obrazovanja i kulture. U Podgorici je 25. oktobra 2011. održano drugo zasjedanje Mješovite komisije za naučnu i tehnološku saradnju i tom prilikom je potpisan protokol koji reguliše administrativne i finansijske okvire za realizaciju zajedničkih projekata kao i radni program saradnje za naredni dvogodišnji period. Mješovita komisija prihvatila je 24 projekta iz različitih naučnih oblasti, sa ukupnim godišnjim finansiranjem u iznosu do 70 000 eura, gdje će Crna Gora i Slovenija učestvovati sa podjednakim ulogom od 35 000 eura. Slovenačka strana će u 2012. i 2013. godini aktivno učestvovati i podržavati Crnu Goru u njenom procesu integracija u evropski istraživački prostor. Slovenačka Vlada je donijela odluku da od školske 2011. omogući crnogorskim studentima da, kao i studenti iz drugih zemalja Zapadnog Balkana, studiraju na slovenačkim fakultetima pod istim uslovima kao i slovenački studenti. Ujedno, Vlada Slovenije je opredijelila 18 stipendija za crnogorske studente i postdiplomce za 2011. godinu. Studenti slovenačkog Ypsilon instituta boravili su sredinom jula 2011. u studijskoj posjeti Crnoj Gori. Posjeta je realizovana u saradnji sa Univerzitetom Donja Gorica, a za cilj je, između ostalog, imala izučavanje crnogorskog jezika i književnosti. Dvije države ostvaruju saradnju na polju kulture u okviru Radne grupe za kulturu i društvo Regionalnog savjeta za saradnju (RCC), koja je počela sa

radom u junu 2011. na Cetinju. Jedan od zadataka Radne grupe, kojoj predsjedava Makedonija, a kopredsjedava Slovenija, je zaštita kulturne baštine zemalja Regiona.

U cilju dinamiziranja ukupne saradnje dvije države su u 2011. donijele odluke o otvaranju konzulata. Slovenačka Vlada je donijela odluku o otvaranju Konzulata Republike Slovenije u Baru, na čelu sa počasnim konzulom sa konzularnom nadležnošću na području opština Bar i Ulcinj (Vlada Slovenije je 20. oktobra 2011. donijela rješenje o imenovanju Jusufa Kalamperovića za počasnog konzula Slovenije u Baru). Slovenačka strana je 24. oktobra 2011. obavijestila o saglasnosti za otvaranje Konzulata Crne Gore u Kranju sa konzularnom nadležnošću na cijeloj teritoriji Republike Slovenije, osim Gradske opštine Ljubljana.

ŠPANIJA

Crna Gora i Kraljevina Španija imaju tradicionalno dobre i prijateljske odnose, a između dvije države postoji prostor za unapređenje bilateralne saradnje i produbljivanje političkog dijaloga. Tokom 2011. ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Milan Roćen boravio je u zvaničnoj posjeti Kraljevini Španiji (19. maja) I tom prilikom imao susret sa ministarkom vanjskih poslova i saradnje Španije Trinidad Himenes. Ministar ekonomije Vladimir Kavarić susreo se 5. jula 2011, u Barseloni sa ministrom ekonomije i znanja Katalonije Andreu Mas Kolelom i ministrom rada i preduzetništva Havijerom Menom a ministar održivog razvoja i turizma Predrag Sekulić boravio je u Barseloni 29. jul-2. avgust 2011. i tom prilikom imao susrete sa ministrom rada i preduzetništva Katalonije Havijerom Menom i gradonačelnicom katalonskog grada Tosa de Mar, Žizelom Saladrih.

Prilikom posjete mvpei Roćena Madridu potpisana je Politička deklaracija za jačanje bilateralnih odnosa Crne Gore i Španije, kojom su definisane smjernice jačanja sveukupne bilateralne saradnje, podrška Španije Crnoj Gori u daljem procesu evropskih i evroatlantskih integracija, jačanje političkih kontakata, uspostavljanje parlamentarne saradnje, jačanje saradnje dva MVP-a upućivanjem crnogorskih diplomata na rad u ambasade Španije u Latinskoj Americi, intenziviranje bilateralne saradnje u oblasti odbrane i bezbjednosti, ekonomije, nauke, obrazovanja, zaštite životne sredine, turizma, javnih usluga, kulture, jačanja ugovorno-pravne osnove, saradnje u oblasti evropskih integracija kroz instrumente predpristupne pomoći, tvining i taieX programe, saradnja u okviru multilateralnih foruma. Na osnovu ovog Sporazuma, Španija je posredstvom Agencije za međunarodnu razvojnu saradnju (AECID) na Filozofskom fakultetu u Nikšiću uputila lektora za španski jezik, što predstavlja prvi korak u smjeru jačanja kulturne institucionalne saradnje.

Ostvarena robna razmjena sa Španijom u periodu januar – avgust 2011. iznosi 14,541,153 €, od čega je izvoz iznosio 293,059 €, a uvoz 14,248,094 €, dok su SDI u periodu januar-jul 2011. iznosile 234,829 €. U periodu januar-avgust 2011. Crnu Goru je posjetilo 1 692 španskih turista koji su ostvarili 4 604 noćenja. U okviru intenzivirane saradnje na snaženju privrednih odnosa I uravnoteženja trgovinskih tokova planirano je potpisivanje Sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, koji će stvoriti pretpostavke za realizaciju zajedničkih projekata od obostranog interesa. Na toj liniji, 5.jula 2011. u Barseloni je otvoreno predstavništvo Crnogorske agencije za promociju stranih investicija (MIPA), koje će biti informativni punkt o investicionim prilikama u Crnoj Gori, u Španiji i drugim zemljama španskog govornog područja. Ovakav vid saradnje dvije države omogućiće zainteresovanim španskim investitorima da na jednom mjestu dobiju sve informacije o aktuelnim projektima u Crnoj Gori. Prilikom posjete Madridu, 19. maja 2011. mvpei M. Roćen imao je susret sa španskim privrednicima u Uniji poslodavaca Španije (CEOE). Kao primarne oblasti u kojima su prisutni španski investitori označene su energetika, turizam, telekomunikacije, saobraćaj, poljoprivreda i zaštita

životne sredine. 4. maja 2011. potpisan je ugovor između opštine Nikšić i španske firme Akvalija hidrotom (Aqualia hidrotom) iz Madrida, koja će biti izvođač radova na izgradnji gradskog sistema za prečišćavanje voda. Projekat je vrijedan 15 miliona €, a finansiraće se iz kredita Evropske investicione banke. Planirano je da bude realizovan za dvije godine. Vlada Crne Gore je 5. jula 2010. potpisala Ugovor o zakupu zemljišta i izgradnji vjetroelektrane sa konzorcijumom Fersa & Čelebić na lokaciji Možura, opštine Bar i Ulcinj instalirane snage 46 MW. Za realizaciju ovog projekta predviđena su finansijska sredstva u iznosu od 64,58 miliona €. Ugovor predviđa zakup zemljišta na period od 20 godina površine 502.858,3 m². Nakon dobijanja građevinske dozvole, početak radova planiran je u prvoj polovini 2012, dok se početak rada, odnosno, proizvodnje iz ove vjetroelektrane očekuje 2013. godine.

U cilju formalno-pravnog razgraničenja obaveza u okviru Pariskog kluba povjericaca, 29. avgusta 2011. potpisani su ugovori o konsolidaciji i servisiranju dugova između Vlade Crne Gore i Compañia Española de Seguros de Credito a la Exportacion (CESCE), koja nastupa u ime Kraljevine Španije.

U cilju jačanja saradnje u oblasti prosvjete i nauke, u proceduri usaglašavanja je Sporazum o naučnoj i tehnološkoj saradnji. Univerzitet Crne Gore je sa Univerzitetom u Alikanteu uspostavio partnerski odnos u okviru Tempus projekta Razvoj koncepta cjeloživotnog učenja na Univerzitetu Crne Gore, u okviru koga su predstavnici Univerziteta CG posjetili 23-27. maja 2011. Univerzitet u Alikanteu. Projekat se realizuje uz finansijsku podršku EK, a njime je predviđeno organizovanje kurseva za obrazovanje odraslih, priznavanje prethodnog formalnog i neformalnog učenja prilikom zapošljavanja, ispitivanje potreba tržišta rada za određenim obrazovnim profilima, kao i bliska saradnja sa privredom i poslodavcima. Španska kraljevska akademija za ekonomiju i finansije u saradnji sa Crnogorskom akademijom nauka i umjetnosti (CANU) i Evropskom akademijom za preduzetničko upravljanje i ekonomiju (AEDEM) organizovali su XX međunarodni kongres o preduzetničkoj ekonomiji i finansijskom upravljanju, 5-6. septembra 2011. u Podgorici.

ŠVEDSKA

Crna Gora i Švedska imaju dobre bilateralne odnose, a postoji prostor za njihovim daljim unapređenjem i intenziviranjem političkih kontakata, imajući u vidu da od obnove nezavisnosti Crne Gore nije realizovana posjeta na visokom nivou.

Interes obje strane je usmjeren na jačanje ekonomske saradnje i, u tom pravcu, potpisivanje Sporazuma o ekonomskoj saradnji i Sporazuma o zaštiti i promociji investicija, te mogućnost saradnje kroz Trgovačku kancelariju koja funkcioniše u okviru Ambasade Švedske u Beogradu. Ekonomska saradnja za period jan-jul 2011. iznosi 4,1 miliona € (uvoz 3,4 miliona €, izvoz 0,7 miliona €), dok su investicije iz Švedske za period januar – jul 2011. iznosile 715 677 €. U istom periodu, Crnu Goru je posjetilo 4808 turista koji su ostvarili 28.521 noćenja.

Projektom „Jačanje efikasnosti i funkcionalnosti Poreske uprave u skladu sa evropskim standardima“ u okviru projekta IPA 2007, koji je finansirala Evropska unija, u saradnji sa švedskim konsultantima SIPA (Swedish Institute for Public Administration), koji je otpočeo u novembru 2009. godine i završen je 18. oktobra 2010. godine, ostvarena je saradnja između Crne Gore i Švedske u sektoru za poreski i carinski sistem. Korisnici projekta bili su Ministarstvo finansija i Poreska uprava. Ukupna pomoć kod ovog projekta iznosila je 900.000,00€, od čega 800.000,00€ tehničke pomoći (izrada softvera za automatizovanu procjenu rizika) i 100.000,00€ za nabavku kompjuterske opreme. Završetkom ovog Projekta omogućena je automatizovana procjena rizika kontrole i naplate poreskih obaveza.

Saradnja sa policijom Švedske se realizuje kroz potpisani dokument: Memorandum o razumijevanju između Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Crne Gore i Švedskog nacionalnog policijskog odbora, koji je potpisan 25. oktobra 2006. godine. Uprava policije ostvaruje kontinuiranu komunikaciju sa nordijskim oficirom za vezu u Beogradu, g-dinom Lars Arvidsonom.

VELIKA BRITANIJA

Bilateralni odnosi Crne Gore i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske su dobri i prijateljski, a uzlaznu tendenciju u odnosima pokazuju rezultati posjeta visokih predstavnika dvije države, kao i saradnja u oblastima: ekonomije, finansija, turizma, obrazovanja, kulture i policije. Predsjednik Skupštine R. Krivokapić boravio je, 6-7. juna 2011, u zvaničnoj posjeti Londonu, na poziv oba Doma Parlamenta UK, tadašnje predsjednice Doma lordova baronese Helen Valeri Hejmen i predsjednika Donjeg doma Parlamenta Džona Berkaua. Ministar finansija, M. Katnić, od 9-12. oktoba 2011. boravio je u zvaničnoj posjeti UK, kada se susreo sa Dordžom Ozbornom, ministrom finansija UK, što predstavlja prvi susret ministara finansija dvije zemlje, Markom Hobanom, Sekretarom za finansije i pomoćnikom ministra finansija UK, visokim predstavnicima Forin ofisa, predstavnicima Agencije za promociju investicija, visokim predstavnicima Grada Londona, investicione banke „Barklis“ i Londonske berze. Ministar je, takodje, održao predavanje na Londonskoj školi ekonomije na temu „Evropska finansijska kriza i male države – perspektiva Crne Gore“ Tokom svih susreta izrečena je nedvosmislena podrška Crnoj Gori, kako za ekonomsko-fiskalnu politiku koju vodi, tako i za evroatlanske i spoljnopolitičke ciljeve, a iskazan je i interes za produbljivanjem ekonomske saradnje i većeg prisustva britanskih investitora u Crnoj Gori. Ministar finansija, M. Katnić i ministar ekonomije, V. Kavarić boravili su, 3. oktobra 2011. u radnoj posjeti Londonu. Ministar za Evropu UK Dejvid Lidington boravio je, 8. juna 2011, u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori. Dejvid Fern, direktor Odsjeka za Zapadni Balkan u Forin ofisu, boravio je, 17. i 18. marta 2011., u posjeti Crnoj Gori, kojom prilikom je imao susrete sa predsjednikom Skupštine R. Krivokapić, mvepi M. Roćenom i drugim crnogorskim zvaničnicima. Predsjednik Vlade Igor Lukšić sastao se, 27. marta 2011. sa Gordonom Braunom nekadašnjim premijerom Velike Britanije i ministrom odbrane Velike Britanije Lajamom Foksom na marginama Briselskog foruma. Ministar Roćen susreo se 11. maja 2011. sa državnim ministrom u Forin Ofisu Dejvidom Lidingtonom na marginama 121. ministarske sjednice Komiteta ministara Savjeta Evrope u Istanbulu a 4. februara 2011, kraći neformalni susret sa šefom diplomatije Velike Britanije Vilijamom Hejgom na marginama Konferencije o bezbjednosti u Minhenu.

Ambasador Crne Gore Ljubiša Stanković stupio je na dužnost izvanrednog i opunomoćenog ambasadora u Ujedinjenom Kraljevstvu 4. maja 2011, predajom akreditivnih pisama Njenom Kraljevskom Veličanstvu Kraljici Elizabeti Drugoj. Od juna 2011, vojni ataše UK u Crnoj Gori, sa sjedištem u Beogradu, je Vilijam Pembli Oven Inšliš.

Ministarstvo finansija CG je u martu 2011, izabralo pravnog savjetnika za projekat emitovanja novih euro obveznica, pravnu firmu „Linklaters London“, koja je navedene poslove obavljala i prilikom emisije euro obveznica u 2010. Predstavnici kapitalnog fonda NBGI koji su zainteresovani za poslovanje u Crnoj Gori, 15. marta 2011., sastali su se sa ministrom održivog razvoja i turizma Crne Gore Predragom Sekulićem i predstavnicima Ministarstva finansija. Ova kompanija je već započela projekat u Herceg Novom – Žanjicama i planira da u narednom periodu uloži od 200 do 300 miliona eura u projekte turističko-uslužne djelatnosti, čija bi se pojedinačna vrijednost kretala od 20 do 40 miliona eura. Priliv britanskih direktnih investicija za prvih 7 mjeseci 2011. iznosi 9,1 mil €. U toku prvih 7 mjeseci uvoz britanskih proizvoda iznosio je 8,8 mil €, dok je

izvoz crngorskih proizvoda na britansko tržište bio 2,5 mil €. U predstojećem periodu, posebna pažnja treba da bude posvećena nastavku saradnje crnogorskih i britanskih kompanija.

Crnogorska turistička ponuda predstavljena je na međunarodnoj turističkoj berzi World Travel Market (WTM), od 7. do 10. novembra 2011, koja se održava u Londonu. Ministar održivog razvoja i turizma Predrag Sekulić i ambasador Crne Gore u Velikoj Britaniji Ljubiša Stanković prisustvovali su svečanom otvaranju sajma i održali niz sastanaka sa predstavnicima medija i turoperatorima na štandu Crne Gore prilikom obilaska sajma, koji je okupio oko 5.000 izlagača. Na crnogorskom štandu bili su prisutni predstavnici strateških partnera Ministarstva održivog razvoja i turizma i Nacionalne turističke organizacije Crne Gore hotel „The Queen of Montenegro“, „Beppler&Jacobson“, HG „Budvanska Rivijera“, Hotels Group „Montenegro Stars“, turistička agencija „Adriatic Express“, kao i lokalne turističke organizacije TO Budve i TO Ulcinja. U okviru turističke berze World Travel Market održan je Ministarski samit na temu „Kako se može unaprijediti turistički sektor u turbulentnom vremenu?“, na kojem je ministar Sekulić imao izlaganje o razvoju i posvećenosti Crne Gore u pravcu tješnje saradnje sa međunarodnim institucijama, o kreiranju turističke infrastrukture, kreiranju jedinstvene ponude i privlačenju strateskih investitora. Ministar Sekulić je učestvovao i na Ministarskoj konferenciji Svjetske turističke organizacije. Tokom učešća na turističkoj berzi World Travel Market, 8. novembra 2011, predstavnici Hotelske grupe "Budvanska rivijera" potpisali su ugovor sa renomiranim turoperatorom "Saga" o dolasku turista iz Velike Britanije i drugih zemalja zapadne Evrope u hotele ovog preduzeća u Budvi i Petrovcu. U periodu januar - avgust 2011 u Crnoj Gori je boravilo 16048 turista, koji su ostvarili 102 723 noćenja. U martu 2011. "niskobudžetna" avio-kompanija „Easy jet“, sa sjedištem u Londonu, izrazila je interesovanje za uvođenje letova ka Crnoj Gori. Ukoliko analize o isplativosti budu pozitivni, može se očekivati uvođenje avio-linija iz Velike Britanije u narednom periodu.

U oblasti kulture realizovan je niz projekata, čiji je cilj prezentacija Crne Gore u UK: promocija knjige „Sinovi crnih planina“ norveškog autora Henrika Anhela (11. maja 2011.) u ambasadi Kraljevine Norveške u Londonu; koncert gitarskog dua Srdjan Bulatović-Darko Nikčević (5. maja 2011) u organizaciji crnogorske ambasade, ZAMTES-a i Predstavništva EK u Londonu. Gitarista Miloš Karadaglić, održao je solo koncert povodom objavljivanja svog prvog muzičkog albuma „The Guitar“ u londonskom Wigmore Hallu, 15. aprila 2011. Promocija publikacije „Promjena, kontinuitet i konsolidacija – pet godina crnogorske nezavisnosti“ autora Kennetha Morrisona održana je 1. marta 2011. na London School of Economics.

U oblasti pred-univerzitetskog obrazovanja, Ministarstvo prosvjete i sporta saraduje sa Britanskim savjetom na projektima koji se odnose na sledeće aktivnosti: razvoj nastave engleskog jezika u školama; stručno usavršavanje nastavnika; saradnja škola na međunarodnom nivou i podrška reformi stručnog obrazovanja u Crnoj Gori. Između ostalog, Britanski savjet redovno obezbjeđuje crnogorskim studentima Čivning stipendije za postdiplomske studije na fakultetima u UK. Značajan projekat je i "Globalna kapija", koji putem portala omogućava školama u Crnoj Gori da se povežu sa međunarodnim partnerima, dijele nastavne materijale, razmjenjuju profesore i učenike, te prođu kroz profesionalno usavršavanje. Ministarstvo prosvjete i sporta Crne Gore je još u novembru 2007. potpisalo strateško partnerstvo sa Ministarstvom prosvjete Engleske (Department for Innovation, Universities and Skills), čime je i formalno omogućeno osnovnim, srednjim i srednjim stručnim školama da se uključe u ova partnerstva sa bilo kojom školom u svijetu koja je članica istog projekta.

U Podgorici je, 7. oktobra 2011. potpisan Memorandum o razumijevanju o policijskoj saradnji između Uprave policije Crne Gore i Ministarstva unutrašnjih poslova i Fudbalske policije Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije. Na inicijativu ambasade Velike Britanije viši tužilac Kraljevskog tužilaštva, Rupert Vining, 17. juna 2011, boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori i tom prilikom održao sastanak sa pomoćnikom direktora za

Sektor kriminalističke policije. Vining je upoznao sagovornike sa uporednim iskustvima u borbi protiv nezakonitog bogaćenja javnih službenika i najavio izradu projekta koji će za cilj imati uspostavljanje jakog nacionalnog mehanizma za borbu protiv korupcije u javnom sektoru, a sprovodiće ga Ambasada Velike Britanije u saradnji sa Ministarstvom pravde Crne Gore. U julu 2011, započela je implementacija "twinning" projekta IPA 2010 „Jačanje kapaciteta Uprave policije u borbi protiv krijumčarenja narkotika“, koji Uprava policije realizuje u saradnji sa britanskom Agencijom za borbu protiv teških oblika organizovanog kriminala – (SOCA), u cilju jačanja administrativnih kapaciteta u dijelu suzbijanja organizovanog krijumčarenja opojnih droga, stvaranjem neophodnih uslova za uspješno procesuiranje većeg broja predmeta protiv organizovanih kriminalnih grupacija. Tokom oktobra 2011.godine, realizovane su specijalističke obuke za službenike Uprave policije angažovane na suzbijanje inkriminacija u vezi sa opojnim drogama, u cilju praktičnog osposobljavanja za efikasnu primjenu specijalnih istražnih metoda (MTN) i savremenih kriminalističko-obavještajnih tehnika u otkrivanju i dokazivanju organizovanog kriminaliteta. Uprava policije, takođe, aktivno učestvuje u višekorisničkom IPA projektu „Saradnja u krivičnom pravosuđu: Zaštita svjedoka u borbi protiv organizovanog kriminala i terorizma“, koji sprovodi Agencija NICO iz Sjeverne Irske, a koji predviđa jačanje saradnje radi podrške u borbi protiv organizovanog kriminala i terorizma na regionalnom i evropskom nivou na način što će podsticati svjedoke i saradnike da svjedoče u krivičnom postupku, kao i da pruže odgovarajuće dokaze u zamjenu za zaštitu. Predstavnici Jedinice za zaštitu svjedoka kontinuirano pohađaju specijalističke obuke, koje imaju za cilj edukaciju i profilisanje visokokvalifikovanih eksperata koji će u okviru nacionalnih policija prenositi znanja i date smjernice za razvoj sistema zaštite svjedoka na nivou zemalja članica Evropske unije.

U predstojećem periodu treba razmotriti zaključivanje bilateralnog Sporazuma o saradnji i pomoći u slučaju prirodnih i civilizacijskih katastrofa i potpisivanje Protokola o sprovođenju Sporazuma između CG i EZ o readmisiji lica koja nemaju dozvolu boravka između UK i Crne Gore.

Sporazum između CG i EZ o readmisiji, zaključen je 18. septembra 2007. UK, kao članica EU i potpisnica tog sporazuma, prema njegovim odredbama treba da sačini poseban protokol o njegovoj primjeni sa Crnom Gorom. Prema praksi članice EU dostavljaju nacrt kao osnovu za pregovore i zaključivanje, što će biti razmotreno i sa britanskom stranom.

* * * * *

INDIJA

Crna Gora i Republika Indija razvijaju tradicionalno prijateljske odnose. Prvi susret zvaničnika dvije zemlje od obnove crngorske nezavisnosti upriličen je za vrijeme učešća ministra finansija Crne Gore M. Katnića na konferenciji „Indija kao globalna sila: primjena liberalnih vrijednosti kod kuće i u inostranstvu“, održane 8.-15. februara 2011. u Nju Delhiju, kada se sastao sa državnim ministrom u Ministarstvu finansija Republike Indije Namom Narainom Meena-om.

Postoji obostrani interes za jačanje poslovnih odnosa dvije zemlje. U toku je usaglašavanje termina za održavanje Mješovite komisije za ekonomsku saradnju i poslovnog foruma crnogorsko-indijskih privrednika. Sukcesijom je februara 2011. preuzet Sporazum o trgovini i ekonomskoj saradnji između Savjeta ministara Srbije i Crne Gore i Vlade Republike Indije (potpisan u februaru 2006. u Nju Delhiju).

Saradnja u oblasti obuke i treninga crnogorskih državnih službenika ostvaruje se kroz program indijske Vlade „Indian Technical and Economic Cooperation” - (ITEC). Takođe, službenici MVPEI na godišnjem nivou pohađaju Kurs za strane diplomate u Nju Delhiju, koji organizuje Diplomatska akademija Ministarstva vanjskih poslova Indije.

Za obje strane značajna je konsolidacija ugovorno-pravne baze. Crnogorska strana je 29. januara 2008, uputila notu sa prijedlogom sukcesije ugovora koji su se odnosili na bivšu Državnu zajednicu SiCG. U februaru 2011. indijska strana nas je informisala o odluci da prihvati nastavak važenja Sporazuma o naučnoj i tehnološkoj saradnji između Savjeta ministara Srbije i Crne Gore i Vlade Republike Indije iz 2004.

U avgustu je pokrenuta inicijativa Demokratskog romskog centra u Podgorici, u vezi sa osnivanjem Društva indijsko-romsko crnogorskog prijateljstva. Očekuje se odgovor indijske strane. Cilj ove organizacije bio bi promocija međusobnih sličnosti indijskog i romskog naroda na polju kulture, medicine, ekonomije.

JAPAN

Crna Gora i Japan razvijaju dobre i prijateljske odnose, uz obostranu spremnost za njihovo dalje snaženje. Nakon katastrofalnog zemljotresa marta 2011, Vlada Crne Gore je ugroženim područjima Japana uputila pomoć u vrijednosti od 111. 600 € a Vlada CG je spremna za dalje pružanje pomoći i podrške narodu Japana.

Na sjednici od 3. novembra 2011, Vlada Crne Gore donijela je odluku o otvaranju Počasnog konzulata u Tokiju, te imenovala Kenjija Ocuba za počasnog konzula, čime će se znatno doprinijeti promociji crnogorske ekonomije, turizma i kulture.

Saradnju dvije zemlje u oblasti ekonomije karakteriše niži nivo ekonomske razmjene. Robna razmjena je u periodu januar-avgust 2011. iznosila 12, 5 miliona € od čega je uvoz bio 11,7 miliona €, a izvoz 0,7 miliona €, dok su SDI za period januar-avgust iznosile 0,5 miliona €. Tokom 2011. Iskazano je obostrano interesovanje za snaženje ugovorne baze potpisivanjem sporazuma o ekonomskoj saradnji i promociji i zaštiti investicija. U toku je i realizacija Ugovora o zakupu zemljišta i izgradnji vjetroelektrane na lokalitetu Krnovo, koji je zaključen sa konzorcijumom kompanije Micubiši hevi industis Ltd iz Japana i Ivikom kosalting GmbH iz Austrije.

U skladu sa potpisanim Sporazumom o tehničkoj saradnji između Savjeta ministara Srbije i Crne Gore i Vlade Japana, 21. juna 2011. usaglašen je Program tehničke razvojne pomoći za 2011., kojim je obuhvaćeno 5 kurseva u Japanu. Crna Gora i Japan ostvaruju saradnju i posredstvom japanske Agencije za međunarodnu saradnju putem obezbjeđivanja tehničkih obuka i seminara u Japanu.

Za osam mjeseci 2011. Crnu Goru je posjetilo 935 japanskih turista koji su ostvarili 2.146 noćenja. Od 26. septembra do 6. oktobra 2011. realizovana je studijska posjeta predstavnika japanske televizije NHK koju je Nacionalna turistička organizacija Crne Gore sproveda u saradnji sa Turističkom organizacijom Kotora. Dokumentarna emisije putopisnog karaktera o Kotoru biće sastavni dio serije pod nazivom "Najljepši gradovi svijeta-najljepši odmori". Tokom septembra 2011. predstavnici japanska televizije TV "Asaki" snimali su promotivnu reportažu o Crnoj Gori, koja je obuhvatila putovanje vozom kroz Crnu Goru i koja će biti dio serijala pod nazivom "Sa svjetskih pruga".

Aprila 2011. pokrenuta je inicijativa za potpisivanje Sporazuma o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, čije se potpisivanje očekuje u narednom periodu. Tokom 2011. intenzivirane su aktivnosti u cilju što skorijeg potpisivanja Sporazuma o ukidanju viza za građane Crne Gore i Japana što će doprinijeti snaženju sveukupne saradnje naše dvije zemlje.

KANADA

Kanada je i u 2011. godini nastavila da snažno podržava evropske i evroatlantske aspiracije Crne Gore i politiku dobrosusjedskih odnosa koju Crna Gora kontinuirano ostvaruje sa zemljama Regiona. U narednom periodu, potrebno je intenzivirati bilateralnu saradnju, posebno političke kontakte, imajući u vidu da od obnavljanja nezavisnosti naše zemlje nije bilo zvaničnih susreta državnika Kanade i Crne Gore.

Bilateralna saradnja sa Kanadom uglavnom se svodi na saradnju na polju odbrane i ekonomije.

Saradnja Crne Gore i Kanade u okviru odbrane u 2011. godini odvija se na osnovu Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Kanade po pitanju vojne obuke za pripadnike Vojske Crne Gore u Kanadi (MTAP - Military Training Assistance Program), potpisanog 28. marta 2008, čiji je naziv kasnije izmijenjen u Memorandum u vezi sa vojnom obukom i saradnjom pripadnika oružanih snaga Crne Gore (MTCP- Military Training and Cooperation Program). Na bazi ovog Memoranduma sprovodi se više programa pri čemu je naglasak stavljen na učenje jezika, a upućen je i poziv za učešće pripadnika Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore na Štabnom kursu za mlađe oficire i Kursu o civilno-vojnim odnosima.

U maju 2011. godine Kanada je dostavila novi predlog Memoranduma o razumijevanju između Odsjeka nacionalne odbrane Kanade i kanadskih snaga (predstavljen Direktoratom za vojnu obuku i saradnju) i Ministarstva odbrane Crne Gore u vezi sa kanadskim programom vojne obuke i saradnje kojim se definišu uslovi i kriterijumi za pohađanje pripadnika VCG i službenika MO kurseva i treninga u obrazovnim institucijama Kanade.

U periodu od januara do jula 2011. godine iz Kanade je uvezeno robe u vrijednosti 969.568,73€, a iz Crne Gore u Kanadu izvezeno je robe u vrijednosti od 35.646,40€. U periodu od januara do septembra 2011. Crnu Goru je posjetilo 1.570 kanadskih turista sa ostvarenih 7.102 noćenja.

Investicija kanadskog biznismena Pitera Manka, koji u Tivtu gradi najveće pristanište za luksuzne jahte na istočnom Jadranu, Porto Montenegro, i u 2011. godini ostvaruje uspjeh. Kompanija Porto Montenegro je oktobra 2011. otkupila tendersku dokumentaciju za pripremu ponude za gradnju golf terena u blizini tivatskog aerodroma.

Kanadska kompanija REV zainteresovana je da investira u izgradnju hidroelektrana na rijeci Lim (REV ulaže oko 140 miliona eura u izgradnju hidroelektrana „Brodarevo 1“ i „Brodarevo 2“ na Limu, sa srpske strane).

Povodom održavanja Dana frankofonije u Crnoj Gori, a u organizaciji Ambasade Kanade, Crnogorskog narodnog pozorišta i Jazz art asocijacije, u Podgorici je, 24. marta 2011., nastupila kanadska umjetnica mecosoprana Katarina Sadej.

Roman Vaščuk, novoimenovani ambasador Kanade u Crnoj Gori, na nerezidentnoj osnovi sa sjedištem u Beogradu, predao je akreditive predsjedniku Crne Gore Filipu Vujanoviću 6. oktobra 2011. Ambasador prof.dr Srdjan Darmanović predao je akreditive generalnom guverneru Kanade Dejvidu Džonstonu 19. septembra 2011. stupivši na dužnost izvanrednog i opunomoćenog ambasadora Crne Gore u Kanadi na nerezidentnoj osnovi sa sjedištem u Vašingtonu. Početkom oktobra 2011. na dužnost je stupio vojni ataše Kanade pukovnik Pol Entoni Daf. Počasni konzul Crne Gore u Vankuveru je kanadski biznismen Kare Foj, a počasni konzulat Crne Gore u Vankuveru otvoren je 1. jula 2010.

KINA

Odnosi Crne Gore sa Narodnom Republikom Kinom konstantno bilježe pozitivan trend i postoji obostrani interes za njihovo dalje unapređenje kroz kontinuirani politički dijalog i intenziviranje saradnje na svim nivoima. U posjete i susrete, koji su obilježili 2011. godinu spadaju posjeta Čen Kujana, potpredsjednika Sveskineske Političke Konsultativne Konferencije koji je 21-23. septembra boravio u CG; posjeta zamjenice mvp Kine, Fu Jing od 6. do 8. septembra, kada su održane i treće političke konsultacije dva MVP; učešće potpredsjednika Vlade i ministra za informaciono društvo i telekomunikacije CG V. Lazovića i ministra saobraćaja i pomorstva A. Lompara na Ekonomskom forumu “Kina – zemlje Centralne i Istočne Evrope”, u Budimpešti, 25. juna, kojom prilikom je ppv Lazović imao bilateralni susret sa ministrom ekonomije NR Kine Čen Demingom. Delegacija odbora za međunarodne odnose i evropske integracije u Skupštini CG, na čelu sa predsjednikom M. Vukovićem je, na poziv Odbora za međunarodnu saradnju Sveskineskog narodnog kongresa NR Kine, boravila u posjeti Kini 12-19. januara 2011.

Saradnja ekonomskih resora, kao i saradnja u oblasti saobraćaja, odbrane, zdravstva i prosvjete, značajno je osnažena tokom 2011. godine. Zamjenik ministra trgovine NR Kine Žong Šan boravio je u posjeti CG od 22. do 24. juna, kojom prilikom je sa ministrom Lomparom potpisao Sporazum o unapređenju saradnje u izgradnji infrastrukture, a sa ppv V. Lazovićem Sporazum o ekonomskoj i tehničkoj saradnji i Sporazum o razmjeni nota o razvoju ljudskih resursa. Delegacija Savjeta za promociju međunarodne trgovine i Privredne komore Tjendina posjetila je CG 8-11. maja 2011, kada je potpisan Sporazum o saradnji između Privredne komore Tjendina i PK CG. Na Sajmu vina u Pekingu, održanom 24-26. maja 2011. i u Šangaju od 1. do 3. juna 2011, učestvovala je kompanija “Plantaže”. Na Jadranskom sajmu u Budvi 24-26. marta 2011. učestvovala su kompanije iz Kine i Tajvana.

Ministar saobraćaja i pomorstva A. Lompar, na poziv ministra transporta NR Kine, Li Shenglina posjetio je NR Kinu 4-7. jula 2011.

Ministar odbrane CG B. Vučinić boravio je u posjeti NR Kini, 10-14. oktobra 2011, kada je sa svojim kolegom Liangom Guangliom potpisao Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane CG i Ministarstva nacionalne odbrane NR Kine i Sporazum između Ministarstva nacionalne odbrane NR Kine i Ministarstva odbrane CG o donaciji Ministarstvu odbrane CG informatičko-komunikacione opreme u vrijednosti od 540,000 €.

Delegacija Ministarstva zdravlja NR Kine, na čelu sa zamjenikom ministra Ma Xiaowei posjetila je CG 25-28. aprila, kada je potpisan Memorandum o razumijevanju između Ministarstva zdravlja NR Kine i Ministarstva zdravlja CG. Ministar zdravlja CG M. Radunović boravio je u zvaničnoj posjeti NR Kini 23-27. oktobra 2011.

Sporazum u oblasti naučne i tehnološke saradnje između vlada dvije države potpisan je 16. maja 2011.

Ovogodišnju saradnju u oblasti turizma, kulture i medija obilježili su posjeta predstavnika Kineskog međunarodnog radija kojom prilikom je dogovorena razmjena programa, te da se u skorije vrijeme reemituje program Kineskog međunarodnog radija u CG i gostovanje plesnog ansambla NR Kine, tokom februara 2011.

Tokom 2011. godine intenzivirana je i saradnja u drugim oblastima. Delegacija crnogorskih sudija na čijem čelu je bila predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica od 16. do 20. maja boravila je u zvaničnoj posjeti NR Kini na poziv predsjednika Vrhovnog suda Vang Šengđuna. Delegacija Uprave za antikorupcijsku inicijativu CG, na čelu sa direktorom Vesnom Ratković, posjetila je NR Kinu od 10. do 16. aprila. Uprava za antikorupcijsku inicijativu CG je 19. aprila uputila kineskoj strani nacrt Memoranduma o razumijevanju između Uprave za antikorupcijsku inicijativu Crne Gore i Nacionalnog biroa za prevenciju korupcije NR Kine, čije potpisivanje se očekuje prilikom posjete kineske strane CG.

Predstavnici MVPEI CG redovno učestvuju na Seminaru za diplomate iz Evrope koji se na godišnjem nivou održava u Kini. U okviru implementacije Sporazuma o saradnji u oblasti razvoja ljudskih resursa između Vlade CG i NR Kine iz 2010, na poziv kineske strane 25 službenika iz crnogorskih državnih organa učestvovali su na seminaru u Kini od 10. do 29. marta. Ove godine jedan kineski diplomata učestvovao je na Ljetnjoj diplomatskoj školi »Gavro Vuković« u CG 5-11. juna.

Na poziv Crnogorsko-kineskog društva prijateljstva u CG je od 15. do 18. oktobra 2011. boravila delegacija Kineske asocijacije prijateljstva sa inostranim zemljama, na čelu sa potpredsjednikom Lijem Jianpingom. Ovom prilikom potpisan je Sporazum o saradnji između Kineske asocijacije prijateljstva sa inostranim zemljama i Društva prijateljstva CG i Kine.

Predsjednica Skupštine opštine Bar Branka Nikezić zvanično je u februaru 2011. predala pismo o namjerama i Nacrt teksta sporazuma o bratimljenju Bara i Šangaja ambasadoru Kine Ži Žaolinu (inicijativa za bratimljenje pokrenuta je 2008). Vlada grada Šangaja predvidjela je sredstva i donijela odluku o otvaranju centra "Prozor grada Šangaja", koji će povezati ekonomije dva grada.

RUSIJA

Tradiciju dobrih i prijateljskih odnosa Crne Gore i Ruske Federacije potvrđuje i jubilej koji u 2011. godini obilježavaju dvije zemlje – 300 godina od uspostavljanja političkih kontakata. Kontinuitet kontakata nastavljen je i u 2011, pa je posjeta ministra inostranih poslova Ruske Federacije, Sergeja Lavrova, Crnoj Gori, 19. aprila, dala značajan impuls daljem razvoju saradnje. Posebno važnu ulogu u odnosima dvije zemlje ima

Međuvladin crnogorsko-ruski komitet za trgovinsku, ekonomsku i naučno-tehničku saradnju, čije je peto zasjedanje održano u Podgorici, 19. oktobra 2011, a kojim predsjedavaju, sa crnogorske strane, ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen i, sa ruske strane, ministar za vanredne situacije, civilnu odbranu i sprječavanje posljedica elementarnih nepogoda, Sergej K. Šojgu. Tokom zasjedanja Komiteta je potpisan i Protokol petog zasjedanja na kojem su pozitivno ocijenjeni dosadašnji rezultati saradnje, predloženi novi projekti i inicirane nove ideje u nizu oblasti za predstojeći period.

Ekonomska saradnja, iako u potpunosti ne odgovara političkoj saradnji, kapacitetima i interesima dvije zemlje, je dobra, ali postoji prostor i obostrana zainteresovanost za njeno dalje unapređenje. Za period januar – jul 2011. ukupan iznos ruskih investicija iznosi 50 641 424 €; dok ukupna robna razmjena za isti period iznosi 5, 910, 934. 68€, od čega je uvoz: 4,555,957.46€, a izvoz: 1,354,977.22€. Važan dio saradnje sa Ruskom Federacijom predstavlja i Sporazum između Vlade Ruske Federacije i Vlade Crne Gore, o regulisanju obaveza bivšeg SSSR u odnosu na obračune, u vezi sa trgovinskom razmjenom između bivšeg SSSR i bivše SFRJ, od 27. aprila 2007. godine.

Na planu usaglašavanja Sporazuma o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Carinske unije (Ruska Federacija, Bjelorusija i Kazahstan), tokom 2011. održane su dvije runde pregovora (26. i 27. maja i 26. i 27. septembra). Na posljednjoj rundi pregovora, ostao je neusaglašen Spisak roba, koje su izuzete iz režima slobodne trgovine prilikom uvoza na teritoriju Crne Gore iz Ruske Federacije, u dijelu naimenovanja (opis proizvoda) u skladu sa Carinskom tarifom Crne Gore i Ruske Federacije.

Jedan od najznačajnijih aspekata saradnje Crne Gore i Rusije predstavlja oblast turizma, a statistički podaci pokazuju da je tokom prvih osam mjeseci 2011. zabilježen pozitivan trend turističkog prometa. Crnu Goru je posjetilo 204.471 ruskih turista, uz ostvarenje 1.490.821 noćenja, što je za 52% više nego u istom periodu 2010. i time su činili 23% ukupnih inostranih noćenja.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je tokom februara 2011. usaglasilo i potpisalo Ugovor sa ruskom kompanijom »Agromašholdingom« o nabavci 44 traktora. Isporuka je izvršena tokom septembra 2011.

Na liniji snaženja saradnje u oblasti saobraćaja, održana je redovna runda konsultacija vazduhoplovnih organa Crne Gore i Rusije u Podgorici, 9 - 10. juna 2011., i tom prilikom je potpisan memorandum kojim će se regulisati avio-prevoz između dvije zemlje do dana potpisivanja i stupanja na snagu sporazuma o vazдушnom saobraćaju.

U segmentu saradnje i podrške na polju obrazovanja, počela je isporuka vozila za prevoz učenika. Do sad je stiglo 72 vozila, ostatak vozila (15) će biti isporučeno u toku IV kvartala. Do sada su isporučeni i kabineti za hemiju, biologiju i fiziku (ukupno 429 kabineta). Do kraja godine očekuje se isporuka 6 kabineta za srednje medicinske škole (ukupno je 6 srednjih škola koje nude takav obrazovni program) i 520 muzičkih instrumenata za osnovne i muzičke škole.

U kontekstu jačanja saradnje u oblasti pravosuđa važno je istaći posjetu ministra pravde Ruske Federacije, Aleksandra V. Konovalova, Crnoj Gori, 7. oktobra 2011, kada je potpisan i Sporazum o saradnji dva ministarstva.

U godini jubileja, sadržajna je bila i kulturna saradnja između dvije zemlje. Protokol između Ministarstva kulture Crne Gore i Ministarstva kulture Rusije o organizaciji »Dana ruske duhovne kulture u Crnoj Gori 2011«, u okviru »Dana ruske duhovne kulture u zemljama Jugoistočne Evrope« potpisan je 27. jula 2011. Protokolom je definisan Program »Dana ruske duhovne kulture u Crnoj Gori«, kao i da »Dani crnogorske

kulture u Ruskoj Federaciji« budu održani 2012. Tokom posjete ministra Sergeja Lavrova potpisani su: Memorandum o saradnji Državnog arhiva Crne Gore sa Državnom agencijom arhiva Ruske Federacije; Sporazum o saradnji Univerziteta Crne Gore i Univerziteta u Sankt Petersburgu, Memorandum o namjerama između Fonda za podršku javne diplomatije A. M. Gorčakov i Opštine Bar.

Ratni brod Crnomorske flote Ruske Federacije „Cezar Kunikov“ boravio je u Crnoj Gori od 11- 14. oktobra 2011, povodom učešća u programu obilježavanja jubileja, i u posjeti Mornarici Vojske Crne Gore.

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE

Crna Gora i Sjedinjene Američke Države imaju dobre, partnerske odnose sa razvijenom saradnjom u nizu oblasti. SAD su u 2011. godini nastavile da pružaju bilateralnu pomoć, te da podržavaju razvojne projekte u našoj zemlji, projekte u okviru državnog partnerstva Crne Gore i države Mejn, kao i proces reforme sektora odbrane u cilju što kvalitetnije pripreme za učlanjenje Crne Gore u NATO. Aktuelna ambasadorica SAD u Crnoj Gori, Sju Ketrin Braun, stupila je na dužnost 12. maja 2011. predajom akreditivnih pisama predsjedniku Crne Gore Filipu Vujanoviću. Ambasada SAD-a je 6. oktobra 2011. godine otvorila za rad nove prostorije konzularnog odjeljenja (vrijednost projekta 13 mil USD), čime je značajno unaprijeđen kvalitet pružanja usluga crnogorskim državljanima u toj oblasti.

Dobri bilateralni odnosi dodatno su osnaženi važnim političkim kontaktima. Predsjednik Vlade Igor Lukšić, boravio je, od 9. do 12. oktobra 2011., u prvoj zvaničnoj posjeti SAD, čiji rezultati su potvrdili dobre bilateralne odnose i strateško partnerstvo između dvije države. Nivo i sadržaj posjete pokazali su da Crna Gora uživa reputaciju otvorene i stabilne države koja je spremna da kvalitetnim sprovođenjem preostalih reformi postane punopravni član evropskih i atlantskih struktura. Pored sastanka u Bijeloj kući sa američkim potpredsjednikom Džozefom Bajdenom, predsjednik Lukšić se u Stejt Dipartmentu susreo sa državnim sekretarkom Hilari Klinton i, u Pentagonu, sa pomoćnikom sekretara za odbranu SAD, ambasadorom Aleksandrom Veršbuom, te sastanke sa kongresmenom Denom Bartonom, senatorkom Džin Šahin i senatorima Džonom Mekkejn i Benom Kardinom. Zamjenik pomoćnika državnog sekretara Stejt Dipartmenta Filip Riker posjetio je Crnu Goru, 7. oktobra 2011., povodom učešća na III Strateškom seminaru „Budućnost integracija Jugoistočne Evrope – slučaj Crne Gore“. Tokom boravka u CG, Riker se susreo sa potpredsjednikom Vlade i ministrom pravde Duškom Markovićem i ministrom vanjskih poslova Milanom Roćenom. Admiral Samjuel Loklear, komandant Komande združenih snaga NATO-a u Napulju i admiral američke mornarice, posjetio je Crnu Goru 13. i 14. septembra 2011. i razgovarao sa predsjednikom CG Filipom Vujanovićem, predsjednikom Skupštine Rankom Krivokapićem, predsjednikom Vlade Igorom Lukšićem, ministrom odbrane Borom Vučinićem i vice admiralom Draganom Samardžićem. Senator i zamjenik predsjednika Komiteta američkog Senata za pitanja oružanih snaga Džon MekKejn posjetio je Crnu Goru 13. juna 2011. i tom prilikom imao susrete sa predsjednikom Vlade Igorom Lukšićem i ministrom odbrane Borom Vučinićem.

Predsjednik Vlade Igor Lukšić boravio je u SAD povodom učešća na 66. zasjedanju Generalne skupštine UN, nakon čega je, između ostalog, prisustvovao 7. godišnjem sastanku Klintonove globalne inicijative i Donatorskoj večeri za Crnogorsku kuću i imao bilateralni susret sa zamjenikom državnog sekretara SAD-a za politička pitanja Vilijemom Bernsom. Tom prilikom, Predsjednik Lukšić je bio i gost na prijemu koji je organizovao predsjednik SAD Barak Obama sa kojim je imao kraći susret. Ministar finansija Milorad Katnić i guverner CBCG Radoje Žugić boravili su, od 27. do 28. septembra 2011., u radnoj posjeti SAD i prisustvovali

godišnjem zasjedanju Svjetske banke i MMF-a. Tokom posjete, održani su brojni bilateralni susreti sa predstavnicima američke administracije: Kristoferom Smartom, zamjenikom pomoćnika sekretara za Evropu i Centralnu Aziju u Ministarstvu finansija, Janom Burgesom, direktorom Odjeljenja za Evropu u Ministarstvu trgovine i Loren Harington, specijalnom izaslanicom državne sekretarke Klinton za razvoj biznisa.

Takođe, 27. i 28. maja 2011. Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović je učestvovao u Varšavi na 17-om susretu predsjednika država Centralne i Jugoistočne Evrope, čiji je počasni gost bio predsjednik Obama. Nakon završetka Samita predsjednik Vujanović je učestvovao na radnoj večeri koju su priredili predsjednici SAD-a Barak Obama i Poljske Bronislav Komorovski; 15. aprila 2011. u Berlinu, na marginama ministarskog sastanka Sjevernoatlanskog savjeta NATO sa zemljama kontributorima ISAF misije mvpei Milan Roćen sreo se sa državnim sekretarkom SAD Hilari Klinton; 27. marta 2011. na marginama Briselskog foruma mvpei Milan Roćen sastao se sa pomoćnikom sekretara za odbranu SAD Aleksandrom Veršbuom.

Na Konferenciji Balkanska inicijativa za jačanje društva Jugoistočne Evrope održanoj pod pokroviteljstvom Vlade Crne Gore i Atlas Fondacije u Budvi, 22. maja 2011. specijalni gost bio je osnivač Clinton Fondacije i 42. predsjednik SAD-a Bil Klinton.

Saradnja Crne Gore sa SAD u oblasti odbrane realizuje se kroz Program međunarodnog vojnog obrazovanja i obuke, Program finansiranja stranih armija, Program za borbu protiv terorizma, aktivnosti između dvije vojske, Program državnog partnerstva sa saveznom državom Mejn, Partnerstvo za mir (PfP)/WIF, Program Džordž Maršal centra, školovanje na akademijama, programe humanitarne pomoći i Tehnički sporazum o uništenju viškova naoružanja i municije. Ministarstvo odbrane Crne Gore ima kontinuiranu saradnju sa Džeferson Institutom i sa Institutom za civilno-vojne odnose, koji saraduju sa crnogorskim Koordinacionim timom za implementaciju Komunikacione strategije o evroatlantskim integracijama dajući sugestije i komentare na šestomjesečne Akcione planove.

Oktobra 2011. na američkom Mornaričkom ratnom koledžu, u Njuportu, Rod Ajlend, održan je 20. jubilarni Internacionalni Seapower Simozijum, na kojem je učestvovao načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić. Tema ovogodišnjeg simpozijuma bila je "Bezbjednost i prosperitet kroz pomorsko partnerstvo".

Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić posjetio je 18. oktobra 2011. godine Ratnu školu kopnenih snaga SAD (U.S. Army War College) u Karlajlu, Pensilvanija, kojom prilikom se susreo sa general majorom Gregom Martinom, komandantom te ratne škole.

Ministar odbrane Boro Vučinić učestvovao je 3. oktobra 2011. na sastanku ministara odbrane u okviru SEDM inicijative u Antaliji, na čijim marginama se susreo sa Seleste Valander, zamjenikom državnog Sekretara SAD.

28. septembra 2011.godine ministar odbrane Vučinić primio je predstavnike Američkog Atlantskog savjeta Tafta Blekburna i Magnusa Nodermana. Tom prilikom, razgovarano je o realizaciji saradnje CG i Atlantskog savjeta i prijedlogu Memoranduma o saradnji.

Četvrte godišnje bilateralne odbrambene konsultacije između Crne Gore i SAD održane su 18. novembra u Ministarstvu odbrane Crne Gore. Delegaciju Ministarstva odbrane SAD predvodila je dr Celeste Wallander, zamjenica pomoćnika sekretara odbrane SAD.

Povodom prvog SAD - Balkan poslovnog samita u Baltimoru, marta 2011, ministar odbrane Boro Vučinić susreo se sa zamjenikom pomoćnika državnog sekretara za Evropu i Evroaziju Tomasom Kantrimenom,

potpredsjednikom kompanije Rejtion Brajanom Sigrejvom i direktorom za projekte nacionalne bezbjednosti kompanije Timotijem Džosajom.

U januaru 2011. godine predstavnici američke kompanije „Rejtion“ posjetili su našu zemlju, kada su sa predstavnicima crnogorskih vlasti razgovarali o saradnji po pitanju nadzora i kontrole vazdušnog i morskog prostora.

Početak maja 2011. u Ministarstvu odbrane održana je „Radionica za modelovanje i simulaciju nadzora akvatorije i vazdušnog prostora“, u skladu sa Memorandumom o saradnji između SAD i Crne Gore, kao i na osnovu zaključaka posjete kompanije „Rejtion“ iz januara 2011.

Saradnja u oblasti pravosuđa, javne uprave, vladavine prava i policije se ostvaruje kroz Program za pružanje pomoći u krivičnim stvarima Ministarstva pravde SAD (ICITAP); Program Vlade SAD za kontrolu izvoza i graničnu bezbjednost (EXBS) i Međunarodni program borbe protiv proliferacije oružja Ministarstva pravde SAD (ICP), kao i kroz kontinuiranu komunikaciju i aktivnosti koje se sprovode sa Kancelarijom Federalnog istražnog biroa (FBI) u Sarajevu, Kancelarijom atašea za bezbjednost i Međunarodnom policijskom akademijom (ILEA) i Agencijom za imigraciju i carinu SAD. U Podgorici je, 8. jula 2011., potpisan Sporazum o sprovođenju zakona između Vlade Crne Gore i Vlade SAD, sa ciljem pokretanja projekta podrške jačanju vladavine prava i borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije. 19. septembra 2011. u Budvi je potpisan Memorandum o razumijevanju između Programa za pružanje pomoći u krivičnim istragama Ministarstva pravde SAD-a (ICITAP) i Asocijacije šefova policija zemalja jugoistočne Evrope (SEPCA).

Planiran je nastavak aktivnosti na formiranju Zajedničke kancelarije za prevenciju nelegalne trgovine narkoticima u Crnoj Gori (inicijativa pokrenuta od strane Predsjednika Vlade Igora Lukšića u razgovorima sa Državnom sekretarkom H. Klinton i Pomoćnikom sekretara za odbranu A. Veršbouom, tokom njegove prve zvanične posjete SAD-u).

Uprava carina je 12. i 13. aprila 2011. organizovala sastanak direktora uprava carina Regiona, pod nazivom „Regionalna saradnja – ključ uspjeha u borbi protiv ilegalnog prometa roba i ljudi“ u saradnji sa Programom kontrole izvoza i bezbjednosti granica (EXBS) i Ambasdom SAD u Beogradu.

Ministarstvo zdravlja saraduje sa Vladom SAD u izradi godišnjih izvještaja o stanju u oblasti droga, koji Vlada SAD dostavlja Kongresu. Prilikom posjete predstavnika dječije fondacije „The Kayla and Jenna Kurmemaj“ od 15. do 21. aprila 2011., uručene su donacije u vrijednosti od oko 100.000 € institucijama JU Zavod „Komanski most“; Dnevni centar „Tisa“, Dom starih u Bijelom Polju, JU Centar za djecu i mlade „Ljubović“, Ulcinjski Devni centar za djecu i Nikšićki Dnevni centar za djecu. Tom prilikom, pokrenuta je inicijativa za potpisivanje Memoranduma o saradnji lokalne uprave u Baru i fondacije „Kajla i Džena Kurmemaj“.

U predstojećem periodu, planirano je intenziviranje ekonomske saradnje i privlačenje američkih direktnih investicija i zaključivanje sporazuma koji su u proceduri usaglašavanja: Sporazuma o investiranju između SAD-a i Crne Gore (Bilateral Investment Treaty-BIT), Sporazuma o ekonomskoj saradnji, Sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i Sporazuma o otvorenom nebu (Open Skies Agreement).

Takođe, postoji interesovanje američke strane za intenziviranje saradnje u okviru energetskeg sektora, kao i mogućnost saradnje sa američkom Asocijacijom za hidro energiju (Hydro Power Energy Association), za koju su predstavnici Ministarstva trgovine SAD-a, prilikom susreta sa ministrom finansija M. Katnićem, septembra o.g. u Vašingtonu, ocijenili da može biti veoma ozbiljan partner za buduće projekte u ovoj oblasti crnogorskoj strani.

U periodu januar avgust 2011. uvoz iz SAD-a je iznosio 9 352 467€, dok je izvoz crnogorskih proizvoda na američko tržište bio 330 805 €. Direktne investicije SAD u Crnu Goru za prvih sedam mjeseci o.g. iznose 4 225 415€. Crnogorska delegacija predvođena predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovićem učestvovala je, od 23. do 24. marta 2011., na Prvom poslovnom samitu SAD-Balkan koji je održan u Baltimoru.

Tokom prvih osam mjeseci 2011. bilježi se povećanje broja noćenja turista iz SAD-a, za 66% u odnosu na isti period prošle godine (do avgusta o.g. u Crnoj Gori boravilo je 8.590 američkih turista, koji su ostvarili 39.488 noćenja). 13-17. maja 2011.godine Ministar održivog razvoja i turizma Predrag Sekulić učestvovao je na Svjetskom samitu za turizam i putovanja u Las Vegasu.

U okviru saradnja u oblasti prosvjete, nauke i kulture, Univerzitet Crne Gore ostvaruje saradnju sa Univerzitetom u Dejvisu, Kalifornija. Od 2006. ponovo je aktiviran Fulbrajto program razmjene univerzitetskih profesora a sprovodi se i A-SMYLE program, kojim je obuhvaćeno jednogodišnje stipendiranje srednjoškola. Program Hubert Humphrey omogućava jednom crnogorskom građaninu da na Penn State Univerzitetu provede jednu akademsku godinu, na programu inkluzivnog obrazovanja. Putem Programa za međunarodne posjetioce (International Visitors Program), koji organizuje Stejt department, godišnje iz Crne Gore SAD posjeti 10-15 predstavnika državnih organa, univerziteta, NVO, kulturnih i sportskih radnika. Ministarstvo nauke je uputilo nacrt Sporazuma o naučnoj i tehnološkoj saradnji na izjašnjavanje američkoj strani 11. januara 2011. godine. U Njujorku je 20. oktobra 2011. otvorena izložba balkanskih umjetnika u galeriji „NYC Broadway Gallery“. Crnogorski umjetnik Igor Bogojević učestvovao je na izložbi sa dva rada.

Na liniji saradnje u oblasti saobraćaja i telekomunikacija, Pošta Crne Gore je 9. marta 2011. potpisala Sporazum sa poštom SAD u vezi sa funkcionisanjem Express Mail Service (EMS).

U narednom periodu potrebno je riješiti pitanje važenja Sporazuma između SiCG i SAD o zapošljavanju lica koja žive u zajedničkom domaćinstvu sa članovima dkp-a (sporazum je zaključen 2.juna 2006. godine, ali u Crnoj Gori do sada nijesu sprovedene neophodne procedure za njegovo važenje, čime je stvoren pravni vakuum u ovoj oblasti). Američka strana je predložila dva moguća rješenja: jednostrano potvrđivanje Sporazuma od crnogorske strane ili zaključivanje novog sporazuma razmjenom diplomatskim nota.

Crnogorska dijaspora u SAD: Septembra 2011, održano je donatorsko veče za Crnogorsku kuću (Montenegro House - sa sjedištem u Njujorku). Projekat ima za cilj planiranje, promociju i sprovođenje donatorskih aktivnosti, kao i stvaranje uslova za okupljanje i bolje organizovanje dijaspore. Vlada CG je za projekat Crnogorske kuće u budžetu za 2011. predvidjela 2 miliona eura. Razlika od opredijeljenog novca do finalne cijene projekta, trebalo bi da se finansira kreditom, čija mjesečna rata otplate neće prevazilaziti troškove koja Crna Gora mjesečno ima za plaćanje zakupa poslovnih prostora za potrebe Misije pri UN i Konzulata (oko 20,000 USD). Vlada Crne Gore je za realizaciju ovog projekta već odobrila 100.000€, a MVPEI je zaduženo da koordinira aktivnosti vezane za njegovu realizaciju.

Projekti i programi pomoći SAD-a u Crnoj Gori: USAID, koji je u Crnoj Gori prisutan od 2000. godine, saraduje sa Vladom Crne Gore, nevladinim organizacijama i drugim crnogorskim institucijama na pomoći u produbljivanju strukturnih reformi i poboljšanju zakonodavnih procesa, pružanju podrške u primjeni i implementaciji novih zakona i poboljšanju državnog i lokalnog upravljanja, uključujući ravnotežu i ostvarivanje autoriteta ključnih institucija i njihovu odgovornost prema javnosti. Tekući programi USAID-a u našoj zemlji obuhvataju program ekonomskog razvoja - konsolidovanje reforme ekonomske politike, program za jačanje zakonodavnih institucija - projekat reforme pravosudnog sistema Crne Gore, program javnog zastupanja i program podrške regionalnom razvoju.

31. avgusta 2011. godine Ambasada SAD-a je dodijelila finansijsku pomoć u iznosu 25.000 \$ nevladinoj organizaciji iz CG koja se bavi pružanjem pravne, administrativne i finansijske pomoći izbjeglim i interno raseljenim licima iz Hrvatske i sa Kosova, sa ciljem integracije ovih lica u crnogorsko društvo.

Zahvaljujući sredstvima američke humanitarne pomoći u martu 2011. završeno je renoviranje Skloništa za djecu žrtve nasilja u Podgorici.

Prve konsultacije o konsolidaciji ugovornog stanja između dvije države, održane su 28.oktobra 2011. kada je dogovoreno da crnogorska strana uputi predlog za početak konsolidacije sa polaznom listom sporazuma.

BRAZIL

Od uspostavljanja diplomatskih odnosa, oktobra 2006., odnosi sa Brazilom, iako sporije nego što je to objektivno moguće, kreću se uzlaznom putanjom, sa sve tješnjom saradnjom u kontekstu multilateralnih odnosa i pozitivnim trendom u domenu ekonomskih odnosa.

Delegacija privrednika Unije poslodavaca Crne Gore (UPCG), kao dio delegacije privrednika Jugoistočne Evrope, boravila je u posjeti Brazilu od 19. do 29. marta 2011. U okviru posjete, predstavnici UPCG posjetili su Sajam keramike i pratećih materijala "Revestir-Sao Paolo", predstavnike bankarskog sektora, fabriku Portobelo na Florianopolisu, održali sastanak sa predstavnicima Asocijacije poslodavaca Rio de Žaneira, te imali niz sastanaka sa potencijalnim poslovnim partnerima. Robna razmjena u periodu januar – maj 2011. iznosila je 8 203 156 €, od čega je izvoz 1 034 €, a uvoz 8 202 122 €. I tokom o.g. je nastavljena uspješna saradnja "Montenegro Airlines" sa brazilskim proizvođačem putničkih aviona "Embraer".

Imajući u vidu da je Brazil jedan od ključnih trgovinskih aktera na svjetskom tržištu, sa dobrim izgledima da, zahvaljujući otkrivenim nalazištima nafte, uskoro postane i jedan od ključnih snabdjevača naftom na globalnom nivou, u narednom je periodu potrebno obnoviti postojeće i inicirati nove prijedloge u vezi sa uspostavljanjem tješnjih odnosa sa akcentom na okvirne sporazume za unapređenje ekonomske saradnje i podsticanje investicija. S obzirom da je posljednji susret na nivou ministara vanjskih poslova održan 28.-29. maja 2010., tokom održavanja godišnjeg ministarskog sastanka Alijanse civilizacija, u Rio de Žaneiru, kada se mvp M. Roćen susreo se sa tadašnjim mvp Brazila Selsom Amorimom, te da je nakon toga, u julu 2010., uslijedila inicijativa MVP CG o potpisivanju sporazuma o bezviznom režimu, u narednom je periodu potrebno obnoviti inicijative na liniji jačanja odnosa.

Ocjena

Politički odnosi i bilateralna saradnja sa državama članicama Evropske unije i najuticajnijim državama u međunarodnoj zajednici i tokom 2011. godine nastavljaju da se ostvaruju na način koji Crnoj Gori obezbjeđuje ostvarivanje njenih ključnih spoljnopolitičkih prioriteta – članstvo u Evropskoj uniji i NATO savezu, čime vanjska politika Crne Gore, na bilateralnom planu, nastavlja da daje vrlo konkretan doprinos, kako reformama na unutrašnjem planu tako i pozicioniranju Crne Gore kao kredibilnog partnera međunarodne zajednice koji u potpunosti opravdava ukazano povjerenje. Učestalost i sadržajnost političkih kontakata na najvišem nivou te široka lepeza tema na koje se raspravlja u okvirima uspostavljenih, stalnih ili ad hoc, radnih tijela, ukazuju da se Crna Gora doživljava kao partner koji razumije “znake vremena i prostora”, želi da uči na svojim i tuđim greškama i kao takav – zavrijeđuje kontinuiranu podršku za ostvarivanje svojih ciljeva.

Iako je efekte na ekonomskom, kulturnom, obrazovnom, bezbjednosnom ili naučnom planu teško kvantifikovati, činjenica da je Crna Gora odluku Evropskog savjeta o otpočinjanju pregovora za članstvo u EU očekivala u uslovima nepodijeljene podrške država članica, jasno upućuje na zaključak da preporuka briselske administracije nije ni u kom slučaju “izolovana” od članstva i da efekat sadržajnih bilateralnih odnosa – u vidu nastavljenog procesa pristupanja EU, nije izostao. Isto se odnosi i na viđenje država članica NATO alijanse kada je u pitanju prva naredna odluka o proširenju. Vjerovatno najupečatljiviji primjer za to je pristupanje i primjena vizne liberalizacije sa državama iz “Šengen zone” gdje je, i pored postojanja multilateralnog sporazuma, svaka od članica bila, a I dalje je, vrlo zainteresovana da se neposredno uvjeri u naše normativne, administrativne, tehničke i ostale kapacitete da ispunjavamo zatečene i usvajamo i primjenjujemo nove standarde. Analogno, bilateralni sporazumi o saradnji u oblasti odbrane velika su “dodatna vrijednost” u procesu sticanja povjerenja kod NATO partnera pojedinačno.

Takođe, ostvaren je napredak na planu međuresorne koordinacije aktivnosti što će se, među ostalim, pozitivno odraziti na ubranu konsolidaciju u domenu pravno-normativne, tj. bilateralne ugovorne osnove kao polazišta za uspješno planiranje buduće saradnje. Ovo će uticati i na kvalitetnu pripremu i vođenje pregovora za članstvo u Evropskoj uniji.

Imajući u vidu da Crna Gora svoje spoljnopolitičke interese ne limitira mogućnostima i zahtjevima evropskih i evroatlantskih integracija, značajan napredak je ostvaren na planu bilateralne saradnje sa državama koje politički, ekonomski, bezbjednosno, kako na regionalnom tako i na globalnom planu mogu doprinijeti ostvarivanju crnogorskih prioriteta. U tom smislu, dobra saradnja i razumijevanje sa najuticajnijim državama međunarodne zajednice poželjna je nadgradnja našim evropskim i evroatlantskim integracijama.